

Møte onsdag den 17. november kl. 10

President: L o d v e S o l h o l m

D a g s o r d e n (nr. 14):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 4)
2. Referat

Presidenten: Den innkalla vararepresentanten for Oslo, Berit *Kvæven*, har teke sete.

Representanten Ågot Valle vil sette fram eit privat forslag.

Ågot Valle (SV): På vegne av Kristin Halvorsen og meg sjøl fremmer jeg forslag om en nasjonal handlingsplan for barnevernet.

Presidenten: Forslaget vil bli handsama på den måten reglementet føreset.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok måndag melding frå Statsministerens kontor om at følgjande regjeringsmedlemmer vil møte til munnleg spørjetime:

- statsråd Jon Lilletun
- statsråd Marit Arnstad
- statsråd Laila Dævøy

Dei annonserte regjeringsmedlemene er til stades, og vi er klare til å starte den munnlege spørjetimen.

Dei representantane som i tillegg til dei førehandspåmelde ønskjer å stille hovudspørsmål, blir bedne om å reise seg. – Takk.

Då startar vi med første hovudspørsmål, frå representanten Sylvia Brustad.

Sylvia Brustad (A): Jeg har et spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren.

Boligproblemet for mange unge blir større og større i takt med at boligprisene stiger, og det gjelder spesielt i våre store byer. Det å ha en bolig burde jo være en menneskerett for alle, men i dag er det slik at det er over 7 000 mennesker i landet vårt som ikke har noe sted å bo. Det er et faktum at staten eier ganske mye boligmasse. Mye av denne boligmassen står faktisk tom, og mye av den burde kunne ha vært omgjort til boliger, bl.a. for unge og vanskeligstilte.

Mitt spørsmål er: Vil statsråden ta et initiativ for å få en skikkelig gjennomgang av den boligmassen som staten eier for å se om det er noe av den som fort og raskt kan gjøres om til boliger for unge og vanskeligstilte?

Statsråd Laila Dævøy: Det er et viktig spørsmål som reises her. Vi er også kjent med at det har vært store problemer på boligmarkedet, kanskje spesielt når det gjelder unge i Oslo-området.

Jeg har lyst til å nevne én sak som har vært diskutert en del knyttet til dette. Det er Hausmannsgate, der vi i dag faktisk har en del okkupanter. Når det gjelder akkurat den saken, er Statsbygg i ferd med å se på om denne boligen fortsatt kan være egnet til bolig med tanke på unge.

Når det så gjelder spørsmålet generelt, er jeg ikke uvillig til å se på om staten kan ha boliger som kan egne seg til boliger for unge, men det betyr ikke at staten vil leie ut boliger. Det er vel heller ikke det spørsmålet i og for seg går på, men om vi kan stille boliger til disposisjon. Det vi også tidligere har sagt, er at det kan tenkes at det er en del hus som er regulert til næringsformål, som med fordel kunne vært omregulert.

Det er også slik at det er den enkelte kommune som har hovedansvaret for boliger og for regulering. Jeg hadde for ikke mange ukene siden en kort samtale med byråden i Oslo, der vi i fellesskap diskuterte om vi kanskje burde sette oss ned også sammen med kommunalministeren for å se på disse problemstillingene når det gjelder boliger spesielt med tanke på unge. Så svaret er ja, jeg kan være villig til å se på det.

Sylvia Brustad (A): Jeg takker statsråden for svaret, og er glad for at statsråden er villig til å ta en gjennomgang av statens boligmasse, for det er klart at selv om kommunene har et hovedansvar for dette, har også staten et klart ansvar.

La meg følge opp med et konkret prosjekt. Det er en kjent sak at budrunden for den gamle rikshospitaltomta, det som skal bli det nye Pilestredet park i Oslo, om få dager går ut. Jeg tror ikke jeg tar mye feil om jeg anslår at boligprisene der vil bli meget høye, og at det ikke vil bli særlig mange boliger som vil bli tilgjengelige for vanlige folk. Kunne det ikke være en idé at én av tomtene på den gamle rikshospitaltomta stilles til disposisjon for utleieboliger for ungdom, slik at en hindrer at også dette området blir Holmenkollåsen på flat mark?

Statsråd Laila Dævøy: Det kan jeg ikke ta på sparket og svare ja eller nei på, men jeg tar med meg representantens syn på det spørsmålet.

Uansett har jeg lyst til å presisere at jeg ikke er innstilt på at staten eller Statsbygg selv skal begynne å leie ut boliger. Skal man gjøre dette, må det i så fall være kommunen som engasjerer seg i sosial boligbygging. Men jeg tar med meg – skal vi si – forslaget, for jeg kan ikke svare direkte på det her og nå.

Presidenten: Vi går til neste hovudspørsmål.

Petter Løvik (H): Eg vil gjerne stille eit spørsmål til kyrkje-, utdannings- og forskingsministeren:

Kvaliteten i skulen er noko vi må legge sterk vekt på i åra framover. Vi har i den seinare tid sett ein høg strykprosent og veldig dårlege resultat frå høgare utdanning.

Høgre har i lengre tid vore bekymra med omsyn til nivået i vidaregåande opplæring, spesielt i allmennfag, som i sterk grad skal vere studieførebuande. No får Høgre delvis støtte i sitt syn frå leiaren av Lærarforbundet, som til VG 12. november seier:

«Studiemotiverte elever må få et bedre tilbud. Allmennfaglig studieretning ivaretar ikke sin studieforberevende rolle godt nok i dag ... det er bekymringsfullt at de faglige kravene er blitt svekket.»

Eg synest at dette er interessante tankar, og eg vil gjerne spørje korleis statsråden ser på dette.

Statsråd Jon Lilletun: Eg trur at representanten Løvik og eg deler det synet at vi heile tida må leggje vinn på kvalitet. Samstundes har vi ein situasjon der nesten heile ungdomskullet er i vidaregåande opplæring, og det set nye utfordringar, men gjev òg nye moglegheiter til vidaregåande skule.

Når det gjeld Reform 94 og evaluering og oppfylgning av den, har den akkurat vore gjennom ei stor forskingsbasert evaluering. Den har vore til behandling i Stortinget, og ei rekkje tiltak er føreslegne og vil verte sette i verk. I den prosessen var det ikkje noko innspel korkje frå Lærarforbundet eller andre i høyringsrunden om på ein måte ei lagdeling innanfor allmennfaga, slik som det kan verke ligg bak representanten Løvik sitt spørsmål. Derimot er eg heilt samd i at vi må få ei ytterlegare tilpassa opplæring og ei differensiering innanfor dagens system som gjev fleire utfordringar til dei som klarar seg best, og som er flinke.

Eg trur at der er det mykje å gå på. I forhold til Reform 94 er strukturen på plass, men vi må gjere endå meir når det gjeld differensiering, når det gjeld tilpassing og når det gjeld innhaldet i reforma. Eg trur at dess lenger vi kjem i å setje elevens eige ansvar for læring i fokus, dess meir vil det òg verte å strekkje seg etter. Så eg meiner at vi er på rett veg. Eg registrerer òg med interesse at leiaren for Norsk Elevorganisasjon ikkje i det heile støtta tankane til Anders Folkestad slik dei kom fram i VG-oppslaget. Men no ser eg ikkje bort frå at Anders Folkestad samla sett har eit breiare syn enn det som var attgjeve i VG.

Petter Løvik (H): Ei av problemstillingane er at vi no har fått store delar av kulla inn på allmennfag, og at det der er ei stor spreing både i interesser og evner. Og då er det eit spørsmål om nivået på ein del område har vorte så lågt at ein del ikkje er fagleg i stand til å begynne på eit studium. Statsråden sa sjølv i eit svar på eit spørsmål frå meg i juni 1998, der eg tok fram dei dårlege resultatane spesielt i matematikk frå universitet og høyskular, at ei av årsakene til den høge strykprosenten kan vere at det faglege grunnlaget frå vidaregåande opplæring generelt er svakt. Dette synest eg at vi må ta konsekvensen av. Det treng ikkje bli superklasser, men det kan bli klasser som er delte ut frå kva motiv og kva interesse den enkelte eleven har. Betyr statsråden sitt svar her at statsråden ikkje vil gå vidare med dette? Innspela om desse problemstillingane mangla ikkje når det gjeld Reform 94 heller.

Statsråd Jon Lilletun: I aller høgste grad vil statsråden gå vidare. Det er vi i full gang med, og det er ei vedgåing av at frå byrjinga av 1970-talet og fram til i dag har realfaga ikkje hatt nok merksemd i skulen, og matematikk som representanten Løvik her viste til, er eitt av faga. Der har ein gjennom Reform 97 fått betra fagplanen ganske mykje. Akkurat i desse dagane går vi gjennom fagplanane for å korrigere Reform 94 slik at den skal passe betre i hop med Reform 97 og i forhold til det universiteta skal undervise i vidare.

Vidare set vi i gang eit stort prosjekt på nasjonalt plan som skal gå gjennom tilpassa opplæring, korleis vi kan gje tilstrekkelege utfordringar til dei som er gode, samtidig som vi syter for òg å få med oss med tilpassa undervisning dei som slit. Eg meiner at vi er i svært godt gjenge med å ta vare på det som representanten Løvik her tek opp, og det får vi sikkert høve til å kome attende til òg.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Sigvald Oppebøen Hansen.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Ja sjølvsagt skal me leggje vekt på kvalitet i undervisninga. Frå Arbeidarpartiet si side ønskjer me å ha individuelt tilrettelagd undervisning både for såkalla veike elevar og for såkalla sterke elevar i felles klasserom og ikkje i dei såkalla superklassene som nå er lanserte. Og der skal ein leggje vekt på både prosjekt og nærleik til lokalsamfunnet og arbeidslivet. Kan eg få ei stadfesting frå statsråden på at det òg er Regjeringa sin politikk.

Statsråd Jon Lilletun: Slik eg prøvde å seie det i dei to førre svara, skal eg gjenta det no, at vi ynskjer felles klasser, og vi ynskjer tilpassa undervisning der vi må verte betre enn i dag til å gje dei gode utfordringar. Det trur eg er viktig, men det er òg mellom 10 og 15 pst. som slit frykteleg av dei som klarar seg dårlegast, og det er like viktig å gje dei tilpassa utfordringar. Slik som representanten Sigvald Oppebøen Hansen stilte spørsmålet, trur eg at vi er heilt på line i forhold til kva som det er nødvendig å satse på. Det skal vere god kvalitet for den som slit mest, men det skal òg vere kjempegod kvalitet for dei som verkeleg kan strekkje seg, og det er tilpassa opplæring på sitt beste slik denne statsråden ser det.

Presidenten: Inge Lønning – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Lønning (H): Jeg oppfatter det slik at statsråden er enig med spørsmålsstilleren i at det overordnede hensyn må være å utnytte de menneskelige ressursene så godt som mulig. Min erfaring etter et langt liv ved et norsk universitet er at de dyktige, teoretisk flinke elevene aldri har lært å jobbe når de begynner å studere som 19-åringer. Det viktige hensyn må jo være at man lærer å utnytte seg selv på et langt tidligere tidspunkt enn det.

Så jeg gjentar spørsmålet fra Løvik: Vil statsråden konkret gjøre noe for å stimulere til større frihet, også or-

ganisatorisk frihet, i videregående opplæring, som gjør at alle elever blir nødt til å anstrenge seg like mye?

Statsråd Jon Lilletun: Eg trur eg vil reservere meg mot det siste, at dei skal «anstrenge seg like mye». Eg trur at representanten Lønning og eg er einige om at den typen matematikk og matematisk likskap får vi ikkje til, og det strever vi i og for seg heller ikkje etter, men alle skal mest mogleg måtte «anstrenge seg like mye».

Eg trur at ei undervisning som byggjer på elevmedverknad, ei undervisning som byggjer på prosjekt, ei undervisning som i mykje større grad gjev læraren eit rettleiingsansvar, slik det ligg i intensjonen med reforma, men som det enno er langt igjen før vi er i mål med, vil gje det resultatet som representanten Lønning er ute etter. Det er opplagt at det er ein del som har flote lett igjenom. Eg var seinast for nokre dagar sidan med på presentasjonen av eit prosjekt der ein del elevar sa det. Då må det vere legitimt å ytterlegare krevje noko meir av dei i slike prosjektarbeid, men samstundes må vi òg ta med oss dei som faktisk slit.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgings spørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Jeg er glad for at statsråden så klart avviser Høyres ønske om kursplaner og nivådifferensiering. Det er et kunnskapssyn som jeg fullt ut deler. Det finnes åpenbare indikasjoner på at kvaliteten i et litt utvidet begrep ikke er som den skulle være. Grunnene til det er nok mange – at læringslysten ikke er til stede, at kreativiteten ikke er til stede, at skoletrøttheten, særlig på ungdomsskolen, men kanskje også i videregående skole, har fått anledning til å bre seg.

Da er spørsmålet: Hvordan sikrer vi at hver enkelt elev får muligheten til å utvikle sine evner og sin kreativitet når skolen kanskje fremstår i for stor grad som firkantet og med for lite ressurser til å møte hver enkelt elev? Hovedproblemet – tror jeg – for mange elever, mange skoler og mange lærere er at man ikke har ressurser til å nå de fine mål som ligger i læreplanen fordi ressursituasjonen i skolen er så trang. Det som må være utfordringen til ministeren, er: Hvordan skal vi sørge for at vi får ressurser inn i skolen for å kunne nå de mål som Lilletun akkurat nå var inne på, og som står i læreplanen?

Statsråd Jon Lilletun: Eg set pris på det store engasjementet som både representanten Djupedal og SV har i forhold til å setje skulen på dagsordenen.

No gjaldt det fyrste spørsmålet frå representanten Løvik vidaregåande skule, men svaret her trur eg eg vil gje i forhold til ungdomsskulen, for det er heilt rett at det er der på ein måte glansen i auga forsvinn, og det er der ein etterspør det som ligg i læreplanen, men som ein ikkje har klart å utvikle i ungdomsskulen. Neste tysdag skal vi ha ein stor nasjonal konferanse om ungdomsskulen, som i stor grad byggjer på høyringane som vi arrangerte saman med Barneombodet tidlegare i år. Det vi gjer i statsbudsjettet, sjølv om mange synest det er for lite, er at

vi over doblar satsinga på etterutdanningssida, vi satsar på lærararen og læraren sin kompetanse. Det som trengst no for å fylgje opp reformene er at vi gjev lærarane moglegheit til å verte trygge på at vi kan nå dei gode måla som vi har sett oss. Eg er einig med representanten Djupedal i at vi har eit stykke veg igjen, men vi har begynt å gå på vegen.

Presidenten: Det er bra.

Vi går vidare til neste hovudspørsmål.

Øyvind Vaksdal (Frp): Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren.

Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett foreslått en kraftig økning i elavgiftene, og nå ser det dessverre ut som at de ved hjelp av Arbeiderpartiet får flertall for dette. Regjeringen sier videre at den varslede økningen skal kompenseres med økt minstefradrag. Dette kan i utgangspunktet høres veldig tilforlatelig ut, men hva med dem som har minst av alle, nemlig minstepensjonister og andre som ikke betaler skatt. De vil ikke nyte godt av et økt minstefradrag. Det er jo nettopp mange av disse som på grunn av svak økonomi bor i trekkfulle hus og leiligheter som trenger mye strøm til oppvarming. Ser ikke statsråden den åpenbare urettferdighet som ligger i forslaget, og hva vil statsråden gjøre for å rette opp dette for noen av de svakeste i samfunnet?

Statsråd Marit Arnstad: Det er riktig at Regjeringen har foreslått en moderat økning i elavgiften, og det er også riktig at en så langt som mulig har forsøkt å kompensere for de svakest stilte ved at man øker minstefradraget og dermed langt på vei utjamner økningen i elavgiften for dem som har de laveste inntektene. Det er riktig at økt minstefradrag ikke slår ut for minstepensjonister, og jeg ser at denne gruppen kan komme en smule uheldig ut i forhold til elavgiftsøkningen. Det er også et tema som en blir nødt til å ta med seg videre i forhold til framtidig avgiftspolitikken på dette området og også i forhold til kraftprisen generelt.

Nå har jeg lyst til å minne representanten Vaksdal om at kraftprisen i Norge er meget lav sammenlignet med de land vi kan sammenligne oss med, og at den økningen som elavgiften nå representerer, er rimelig beskjeden. En mulighet til å kompensere elavgiftsøkningen hvis man f.eks. bor i et veldig trekkfullt hus, er at man benytter seg av de mulighetene man har til å få gratis enøk-rådgivning for nettopp å forhindre at huset i framtida blir så trekkfullt som det er. Det finnes en bedre mulighet for det nå enn det noen gang tidligere har vært.

Øyvind Vaksdal (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Den varslede økningen i elavgiften vil sannsynligvis ha liten innvirkning på forbruket annet enn å være en ren fiskalavgift for det offentlige, mens den nye grunnavgiften på mineralolje, som også innføres samtidig, vil føre til en vridning fra olje til elektrisk oppvarming. Dette skyldes ikke minst at nærmere halvparten av det norske

elforbruket er fritatt for avgift. Resultatet av dette vil jo bli en svekket nasjonal forsyningssituasjon og økt import av kullkraft. Er ikke dette stikk i strid med Regjeringens målsetting på området?

Statsråd Marit Arnstad: For det første må jeg si at jeg ikke helt deler representanten Vaksdals synspunkt om at elavgiftsøkning ikke har noen virkning. Jeg tror at det har en virkning i form av økt bevissthet om sitt eget energiforbruk og om muligheten for å faktisk ta i bruk en del av de ordningene man etter hvert har fått etablert omkring energiøkonomisering. Da kan folk ikke bare spare inn elavgiftsøkningen, men de kan faktisk få reduserte kostnader i forhold til det opprinnelige budsjettet. Der som man øker avgiften på elektrisk strøm, er man også nødt til samtidig å øke avgiftene på bruk av olje, slik at man hindrer en overgang fra el til olje. Det vil i tilfelle være en overgang som vil være uheldig ut fra forurensningsmessige synspunkt. Jeg er enig i at vi må se på de videre konsekvensene knyttet til andre energikilder. Men det tror jeg vi må gjøre på andre måter enn å si at det i seg sjøl skal være en grunn til ikke å øke elavgiften i en situasjon der man har et norsk kraftmarked med meget lav kraftpris.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Per-Kristian Foss.

Per-Kristian Foss (H): Jeg tillater meg å vende tilbake til spørrerens utgangspunkt om de sosiale konsekvenser av en økning av elavgiften når man ikke kompenserer den for pensjonister.

Jeg registrerer at statsråden nå innrømmer at det ikke finnes noen kompensasjon for pensjonister i motsetning til for lønnstakere. Jeg har derfor lyst til å spørre statsråden: Hvorfor går man motsatt vei, altså faktisk forverrer skatteforholdene for pensjonister ved at man ikke pris- eller lønnsjusterer særfradraget for alder? Det innebærer jo at pensjonister i motsetning til yrkesaktive får en forverret økonomisk situasjon.

Jeg har registrert at Regjeringens egen utjamningsmelding faktisk peker på at den største forskjellen i samfunnet er mellom dem som lever av lønnsinntekt, og dem som ikke har det. Vi snakker nå om en gruppe som i vesentlig grad ikke har lønnsinntekt. Jeg lurer derfor på hvordan det man nå gjør overfor pensjonister, rett og slett harmoniserer med Regjeringens egen tankegang?

Statsråd Marit Arnstad: Jeg tror faktisk jeg skal holde meg til mitt eget område, altså spørsmålet om avgiftsøkninger knyttet til energipolitikken.

Der er det slik, som jeg også sa i mitt opprinnelige svar, at det ikke finnes noen direkte kompensasjon for minstepensjonister i den forstand at det minstepensjonistene som er betydelig økt, og som kompenserer for lavlønnsgrupper, ikke slår ut for minstepensjonister. Jeg ser ikke noen grunn til å legge skjul på det – det er et faktum. Men i den videre avgiftspolitikken på dette området – og Regjeringen er sjølsagt opptatt av hvordan man skal ut-

forme avgiftene videre her – og som en del av diskusjonen omkring energimeldingen må en også ta hensyn til dette og se nærmere på pensjonistenes vilkår knyttet til avgiftsendringene.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Grete Knudsen (A): Jeg vil stille kirkestatsråden et spørsmål.

Kirkemøtet har vedtatt mot et stort mindretall å debattere Kirkemøtets myndighet, med mer makt til Kirkemøtet på bekostning av biskopene. Jeg vil spørre om kirkestatsråden har kjennskap til dette dokumentet, som synes å være i strid med kirkeloven og går utover det Stortinget har vedtatt, og etter min mening også utover Kirkens egne ordninger, for her skal én autoritet, nemlig Kirkemøtet, ha en kristelig merverdi i forhold til andre, med den følge at Den norske kirke ikke vil tillate mindretallsoppfatninger. Da er det duket for en holdning som jeg i hvert fall ville tro at Martin Luther i sin tid ikke ville ha støttet i sitt opprør mot pavekirken.

Men hva er kirkestatsrådets oppfatning, om han i det hele tatt har noen?

Statsråd Jon Lilletun: Eg trur at eg skal vere forsiktig med å gå inn på kva kyrkjefader Martin Luther ville meint om dette spørsmålet. Der har truleg leiaren i kyrkjekomiteen noko større kompetanse enn kyrkjestatsråden.

Derimot vil eg gjerne seie noko om sjølve saka. Det har heilt sidan Kyrkjemøtet skulle opprettast, vore ei viss spenning mellom biskopane si myndigheit og Kyrkjemøtet si myndigheit. Det er interessant å merke seg at frontane har endra seg litt. Til å begynne med var kanskje den tradisjonelt meir konservative delen av Kyrkja uroleg for at Kyrkjemøtet skulle verte litt liberalt samansett, og dei trøysta seg derfor til biskopane og ville ha mest mogleg myndigheit der. Det har endra seg noko dei siste åra. Dei synest kanskje no at det er meir tryggleik i Kyrkjemøtet, medan den andre sida av Kyrkja på ein måte har gjort det motsette. Ingen av delane er jo veldig prinsipielt.

Når det gjeld det dokumentet, kjenner eg det. Men eg meiner sjølvsagt at Kyrkjemøtet må ha høve til å diskutere alle spørsmål som gjeld Kyrkja. Men skal det endringar til i dei tenesteordningane som er vedtekne ved lov for biskopane, må det sjølvsagt behandlast både i regjering og storting dersom noko slikt skulle verte naudsynt. Eg avventar difor Kyrkja si eiga behandling. Det dei no har fremma, er ein del premissar for ein komite som skal arbeide vidare. Eg avventar difor kva Kyrkja sjølv kjem til å meine om saka før eg eventuelt ser på på kva måte Regjeringa skal arbeide vidare med det. Det er mitt svar.

Grete Knudsen (A): Jeg registrerer at kirkestatsråden selvfølgelig er vel kjent med dette dokumentet og for n-te gang heller ikke har noen mening i kirkepolitiske spørsmål – dvs. i alle fall ikke forsvarer den delen som ville falle ned på mangfoldet og den brede del av folkekirken.

(Grete Knudsen)

Og statsråden har heller ikke noen mening når det gjelder forhold omkring Helge Hognestad, som har gått som en kasteball fra den ene til den andre, og nå også sendes fra statsråden over til en lærenemnd. Igjen dreier jo dette seg om bredde og inkludering.

Jeg tar til etterretning at kirkestatsråden ikke støtter den delen eller velger ikke å ha noen mening om det, med den konsekvens at han faktisk støtter de mer fundamentalistiske grupperingene innen Kirken.

Statsråd Jon Lilletun: For det første vil eg sterkt ta avstand frå uttrykket «de mer fundamentalistiske», for eg meiner det ikkje er dekning for å bruke eit slikt uttrykk om det som er hovudstraumane i Kyrkja, korkje på den eine eller den andre sida.

Når det gjeld denne saka som er til behandling, meiner eg at det ville vere heilt gale av ein kyrkjestatsråd å leggje føringar for den debatten som skal gå føre seg i dei indre-kyrkjelege organa. Men samstundes tek sjølvsgagt statsråden ansvaret for at skal det her skje endringar, må dei òg debatterast i dei andre lovmessige organa som finst.

Når det gjeld biskopane si myndigheit, ligg den i ei tenesteordning som i så fall må endrast. Her meiner eg derfor at ein må ha sans for rekkjefølgja. Forskjellen her er at representanten Knudsen har noko meir lyst til å gripe inn i forkant. Eg seier at Kyrkja får debattere ferdig sjølv, og så kjem eg attende til Stortinget med det som er naudsynt.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Inge Lønning.

Inge Lønning (H): Tillat meg et ørlite bidrag til Luther-forskningen. Jeg minnes fra min studietid en opphetet diskusjon ved et studentmøte på Det teologiske fakultet hvor en formulerte seg slik: Hvis Martin Luther hadde levd i dag, ville han ha snudd seg i sin grav. (Latter i salen)

Det bekymrer meg at statsråden gjør seg så usynlig når det gjelder det ansvarsområdet som gjelder kirkesaker, og særlig i den konkrete saken Grete Knudsen nevnte i sitt oppfølgingsspørsmål. Det er nå gått ett år siden Helge Hognestad søkte om å få adgang til å bli prest igjen i Den norske kirke. Det er gått fire måneder siden statsråden hadde uttalelser fra alle biskopene på sitt bord, og etter fire måneder finner han på at han vil sende saken til Lærenemnda, som består av de samme biskopene som allerede har uttalt seg i saken. Er det nødvendig å være så usynlig, hr. statsråd?

Statsråd Jon Lilletun: Eg har sagt offentleg – og eg kan gjerne gjenta det frå Stortingets talerstol – at saksbehandlingstida er for lang i denne saka. Eg kunne godt ha vist til tidlegare saksbehandlingstider som har vore atskillig lengre – men denne er for lang! I og med at denne saka opphavgleg i stor grad var grunnen til at ein starta Lærenemnda, burde den ha vore vurdert av meg langt tidlegare. Men eg trudde kanskje at biskopane kunne gjø

eit noko eintydig råd. Det har ikkje skjedd, og etter å ha gått gjennom saka grundig, har eg valt å be Lærenemnda om å gå gjennom saka, og eg har bede om at det ikkje skal ta for lang tid.

Det er ein god del utanom biskopane som sit i nemnda, men som representanten Lønning, som sit i Lærenemnda, veit, er det ikkje slik at biskopane utgjør eit reint fleirtal i Lærenemnda.

Presidenten: Anneliese Dørum – til oppfølgingsspørsmål.

Anneliese Dørum (A): Jeg vil følge opp det som nå er i ferd med å skje på Kirkemøtet. Der legges det nå opp til å kneble retten til å ha ulike meninger og mindretalls-syn i Kirken.

I sitt svar gir kirkestatsråden ikke uttrykk for en folkekirkelig bevissthet, og jeg vil spørre om grunnen til det. Er det slik at han mener en kan vedta den rette kirkelige og kristelige holdning ved simpelt flertall?

Statsråd Jon Lilletun: Eg meiner at ein overtolkar det dokumentet som ligg føre, dersom ein meiner at det ikkje skal vere høve til å ha mindretalls-syn og kyrkjeleg debatt. Sjølvsgagt ligg dette òg i det dokumentet, men det er korleis ein skal forvalte tilsetjingsmyndigheita og ein del andre myndigheiter og premisser for det, som i så fall vil verte stramma inn.

Denne regjeringa står for eit breitt folkekyrkjeleg standpunkt. I det standpunktet ligg det at vi fyrst skal la Kyrkja få høve til sjølv å debattere situasjonen sin, og så vil vi kome tilbake til dette når det er gjort. Det er det som skjer i Trondheim. Dei organa som Kyrkja etter lova har valt, debatterer situasjonen sin og myndighetsområdet sitt, og må så sjølvsgagt kome til (presidenten klubbar) regjering og storting med dette på eit seinare tidspunkt. (Presidenten klubbar.) Derfor er det rekkjefølgja eg tek ansvaret for.

Presidenten: Presidenten må be statsråden om å passe taletida.

Då går vi til neste hovudspørsmål.

Rolf Reikvam (SV): Mitt spørsmål går til utdanningsministeren.

For tiden foregår det en del aksjoner på norske skoler. Det er ikke de typiske aksjonister som nå står på barrikadene. Dette er vanlige trauste, gode norske lærere som nå viser sin misnøye, sin motløshet og sin oppgitthet over den situasjonen de opplever i skolen. Dette er tydeligvis aksjoner som er rettet mot ressursituasjonen, mangel på økonomiske ressurser, mangel på undervisningsmaterieell, og også mot det faktum at i valgkampen var utdanning det sentrale temaet. Det har skapt visse forventninger om at det nå skal skje ett eller annet. Disse aksjonene er også rettet mot lønnsnivået og problemet med å rekruttere lærere, slik at det er bredde i disse aksjonene som nå foregår.

Så mitt spørsmål til statsråden blir: Hva vil han gjøre, og hvilke svar har han å gi til disse aksjonistene som nå

er på banen, for at de skal få tilbake optimismen og for å gi dem mot?

Statsråd Jon Lilletun: Eg har, til liks med representanten Reikvam, registrert at det er ein del aksjonar, og eg vil også seie meg samd med representanten Reikvam i at dette ikkje er typiske aksjonistar. Samstundes må vi ha ei ryddig haldning til dette. Arbeids- og administrasjonsministeren og eg har diskutert korleis vi skal handtere aksjonane, og vi vil saman kalle inn Norsk Lærarlag og Lærarforbundet til eit møte så raskt som mogleg for å avklare kva som er bakgrunnen for aksjonane, omfanget av dei, og om dei er lovlege eller ulovlege. NTB f.eks. skriv at aksjonane er ulovlege. Det har vi ikkje teke stilling til, og det er slikt vi vil snakke med partane om.

Dersom det dreiar seg om aksjonar som er i strid med gjeldande lov- og avtaleverk, vil Arbeids- og administrasjonsdepartementet ta nødvendige skritt for å få slutt på aksjonane, m.a. ved å påleggje Norsk Lærarlag og Lærarforbundet å medverke til at aksjonane vert avslutta straks. Skulle aksjonane halde fram, vil Arbeids- og administrasjonsdepartementet måtte vurdere å stemne dei nemnde organisasjonane inn for Arbeidsretten. Det er i samsvar med ei heilt vanleg handtering av slike saker.

Men når det er sagt, vil eg seie at eg forstår at det her er store forventningar etter den merksemda utdanning fekk i valkampen. Det Regjeringa lovde i valkampen, har Regjeringa halde. I den avtalen som er forhandla fram mellom Arbeidarpartiet og regjeringspartia her på Stortinget, ligg det òg monalege forbetringar med omsyn til utdanning. Eg meiner at dette er eit grunnlag for å få tilbake ein optimisme i skulen. Frå denne regjeringa er det òg teke initiativ når det gjeld å spele inn lokalnivået i mykje større grad enn på mange år – så eg ser med alvor på aksjonane, men må handtere dei slik eg har skissert her.

Rolf Reikvam (SV): Jeg er noe overrasket over at dette svaret gikk på lovligheten, og at det er viktig for statsråden å finne ut av. Det viktige må være å prøve å finne ut hva som er årsaken, og den kjenner vi. Vi vet hva som er årsaken til dette, at dette er et uttrykk for frustrasjon og et uttrykk for oppgitthet. Lærerne – da snakker vi ikke om organisasjonene, vi snakker om lærerne på norske skoler – har ikke sett noen vilje til å satse på utdanning. Der ligger svaret, så enkelt er det.

Jeg skulle nok ønske at statsråden var mer villig til å gå inn på realitetene og ikke snakke om det formelle som går på lovligheten av aksjonene. Hvis en bruker tid og krefter på det, er jeg ganske overbevist om at disse problemene ikke lar seg løse. Det må være vilje til å gå inn og gi noen svar på de spørsmålene de stiller som går på dette med ressurser og lønn.

Er statsråden villig til å gi disse signalene, slik at man igjen kan skape ro og optimisme i norsk skole?

Statsråd Jon Lilletun: Som representanten Reikvam veit, er det i budsjettet ein legg fram den politikken ein tenkjer å føre i det året som kjem. Vidare er det via stor-

tingsmeldingar om den totale politikken at ein gjev ytterlegare varsel.

Eg tek aksjonane på alvor, og eg ynskjer ein dialog med dei som aksjonerer. Samstundes må Regjeringa med dei to statsrådene eg har nemnt her, sjølv sagt òg ta ansvar for at spelereglane i arbeidslivet vert fylgde.

Det må kunne gå an å ha to tankar i hovudet på ein gong, ein tanke som seier at vi treng ein dialog, og ein som seier at vi absolutt treng å ta på alvor det som skjer i skulen, og uroa der. Men samstundes må vi fylgje spelereglane, i skulen som i resten av samfunnet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Grete Knudsen.

Grete Knudsen (A): Jeg er enig med statsråden i at når det ble en så stor vektlegging på utdanning i valgkampen, så ble det også skapt forventninger, ikke minst fra enkelte partier som fokuserte enormt på lønsspørsmålet, som en selvfølgelig ikke kan komme frem med i en budsjettssammenheng. Derfor ble det også negativt mottatt, selv om man nå øker budsjettet for utdanning med nesten 1 milliard kr.

Men et område som statsråden kan gjøre noe med, enten i budsjettet eller i forbindelse med det arbeidet som Stortinget nå holder på med, er å sikre at lærerne fremdeles skal forhandle med staten som motpart. Spørsmålet er om statsråden vil fastholde det, slik at man i hvert fall tar den byrden bort fra lærerorganisasjonene som ledd i deres aksjon.

Statsråd Jon Lilletun: For det fyrste vil eg seie at Regjeringa vil kome med ei avklaring av dette i løpet av inneverande år. For å førebu dette har vi òg eit partssamansett utval, saman med partane i arbeidslivet, som m.a. skal se på korleis lønnsdanninga skjer og korleis forhandlingsansvaret skal organiserast. Eg er klar over, til liks med representanten Knudsen, at dette er viktig for lærarane og Lærar-Noreg, og eg er innstilt på i den prosessen som no skjer, å medverke til at det kjem ei løysing som klargjer dette.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgings-spørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Det er et betydelig problem når det er mange i skoleverket som åpenbart er misfornøyd og som mistrives, og som nå velger å aksjonere. Det er et problem som gjelder langt flere enn de gruppene som nå aksjonerer. Det er et problem for alle som har unger i skolen, og alle som er opptatt av at norsk skole skal ligge i front. Når man har konfrontasjoner innenfor et klasseværelse og innenfor en skole, er det et betydelig problem som ikke bare kan løses ved dialog, men man må også ha en offensiv holdning til hvordan man skal løse det.

Regjeringen har lagt fram en rekrutteringsmelding der veldig lite substansielt er sagt. Det er veldig mange fine ord, men den har ikke noe om økonomiske løft for sko-

len. Statsråd Lilletun har for så vidt rett i at han ikke lovte noe i valgkampen, men det er lov å lære litt underveis, og det betyr at man må satse mer på skolen.

Derfor vil jeg spørre: Det ligger ingen penger i statsbudsjettet nå til et lønnsloft for lærerne, men vil statsråd Lilletun likevel gi et lite signal om at statsråden og Regjeringen ikke er helt uvillig til å se på problemet en gang til?

Statsråd Jon Lilletun: Det som det vart skapt forventning om frå fleire politiske parti, var at det burde ligge ein del ting med omsyn til lønn i rekrutteringsmeldinga. Det ville vere å innføre ein heilt ny praksis i forhold til lønnsdanning i samfunnet, og det vil ikkje denne regjeringa ta ansvaret for.

Når det gjeld dei ordinære lønnsforhandlingane, har vi sagt i denne meldinga at lønn er eit vesentleg grunnlag for rekruttering, og det står vi sjølv sagt ved. Det vil vi òg ha med oss når vi skal forhandle om lønn framover i det ordinære lønnsoppgjøret. Men det ville vere heilt gale av meg å stå her og seie at vi i forhold til den eine av gruppene skal gjere slik og slik. Det må skje der det skal skje, i forhandlingar mellom partane, men Regjeringa tek med seg den konstateringa som ligg i meldinga.

President: Petter Løvik – til oppfølgingsspørsmål.

Petter Løvik (H): Det kan vere grunn til å spørje statsråden om dei aksjonane vi no ser, også er eit resultat av frustrasjon over ei rekrutteringsmelding som korkje analyserer situasjonen, prøver å sjå samanhengar eller kjem med forslag til korleis den krisa vi står overfor, kan løysast. Det er ikkje ein gong gjort forsøk på å analysere om lønn kan ha nokon verknad, og det må ein vel kunne gjere i ei stortingsmelding. Dessutan kan det også vere grunn til å spørje om det kan vere frustrasjonar over dei signala som Regjeringa gir i budsjettet, eller over dei endå verre signala som blir gitt i budsjettforliket mellom Arbeidarpartiet og mellompertia, som ikkje har ein auke i løyvingane til skulen, slik representanten Knudsen og statsråden tidlegare har framstilt det – det er rett nok ein auke når det gjeld skule/fritid og lærebøker i vidaregåande – men som reduserer satsinga på kvalitetsutvikling og etterutdanning, som er noko av det viktigaste lærarane har bede om.

Kan det vere dei signala som Regjeringa og deira støttoparti no gir, som gir grunnlag for desse aksjonane?

Statsråd Jon Lilletun: Det vil vel neppe overraske Stortinget at eg ikkje er samd i dei analysane som representanten Løvik hadde av kva som ligg i rekrutteringsmeldinga. Det er for fyrste gong har lansert ei permisjonsordning, og vi har for fyrste gong fått ein kraftig auke når det gjeld etterutdanning, som både Høgre og andre tidlegare har sagt var prisverdig. Det er ei rekkje tiltak som konkret vert lanserte, men som eg ikkje kan kome inn på i det eine minuttet her.

Det som skjedde, og som Høgre òg skal ha ros for, var at dei på ein måte reiste spørsmålet om skule i valkam-

pen. Men samtidig skapte dei det inntrykket at ein både gjennom meldingar og Stortinget kan drive lønnsforhandlingar. Frå m.a. nestleiarer i Høgre vart det òg gjeve klare meldingar om kor mykje denne lønnsauken burde vere på. Den uryddige måten som han her opptredde på i forhold til lønnsdanning, skapte forventingar som på ein måte måtte føre til vonbrot når Regjeringa ikkje kvitterer ut. Og eg må seie: Regjeringa kan ikkje kvittere ut på den måten.

Presidenten: Vi går vidare til neste hovudspørsmål.

Jan Tore Sanner (H): Mitt spørsmål går til statsråd Marit Arnstad.

Sentrumsregjeringa har måttet tåle hard kritikk for manglende ambisjoner på det energipolitiske området, og for ikke å ville gi norske energiselskaper rammebetingelser som setter dem i stand til å møte en stadig tøffere internasjonal konkurranse.

På en energipolitisk konferanse i går, arrangert av ENFO og KS, slapp Senterpartiets parlamentariske leder Johan J. Jakobsen ut to interessante politiske nyheter. Han slo for det første fast at Regjeringa vil gå inn for en delprivatisering av Statoil, og dernest at Senterpartiet vil gå inn for en forsiktig delprivatisering av Statkraft.

Mitt spørsmål til statsråd Marit Arnstad er om hun er enig med Senterpartiets parlamentariske leder i at Statkraft bør delprivatiseres.

Statsråd Marit Arnstad: For det første sa vel ikke representanten Jakobsen at han gikk inn for en delprivatisering av Statoil, han sa at det ikke kan utelukkes. Og det er jeg helt enig med representanten Jakobsen i. Sjølsagt vurderer vi nå argumenter for og imot en endring av eierskapsstrukturen i Statoil. Det gjør vi i forbindelse med hele gjennomgangen av det statlige engasjementet i petroleumssektoren. Det er en vurdering som må være både bred og grundig, og det er i dag ikke grunnlag for å utelukke noe som helst – verken å beholde dagens eierstruktur eller å forandre eierstruktur.

Når det gjelder Statkraft, vet jeg også i hvilken sammenheng Jakobsen sa dette, og det var i sammenheng med den internasjonale virksomheten til selskapene. Det kan være ett argument for en endret eierskapsstruktur, men det finnes mange andre sider ved de statlige selskapene, særlig Statkraft, som i tilfelle også burde ha vært vurdert. Regjeringa har ingen som helst planer om å delprivatisere Statkraft.

Jan Tore Sanner (H): Jeg merker meg at statsråden nå prøver å tone ned Jakobsens uttalelser. Jeg var til stede på den konferansen; det var også flere andre stortingsrepresentanter og 400-500 andre deltakere. Og vi hørte hva Jakobsen sa. For det første slo han fast at Regjeringa vil gå inn for en delprivatisering av Statoil. Han viste her til lekkasjer som var sendt ut i forrige uke, og dernest slo Jakobsen fast at Senterpartiet vil gå inn for en forsiktig delprivatisering av Statkraft.

Jeg hilser det velkommen, for jeg tror det er helt nødvendig for å sikre at Norge også i fremtiden vil ha sterke norske energiselskaper. Jeg hilser en slik moderne og fremtidsrettet markedstenkning velkommen også fra Senterpartiets side. Senterpartiet har jo ikke vært det mest privatiseringsvillige partiet, og dersom det er slik at Senterpartiet nå går inn for en forsiktig delprivatisering av Statkraft, burde statsråden ha alle muligheter til også å få med Kristelig Folkeparti og Venstre. Så mitt spørsmål igjen er om Arnstad er enig med Jakobsen i at Statkraft bør delprivatiseres.

Statsråd Marit Arnstad: Jeg syns at debatten kunne være tjent med en nyansering, som representanten Sanner åpenbart ikke ser seg tjent med.

Som jeg sa, det er klart at Regjeringen, og Senterpartiet, i forbindelse med debatten om Statoil vurderer hva som er virkningen av å beholde dagens eierstruktur, men vi vurderer sjølsagt også spørsmålet om en delprivatisering. Det gjør vi fordi Statoil har bedt om det, og fordi det er en del av hele gjennomgangen av det statlige engasjementet i petroleumsektoren. Men verken Senterpartiet eller Regjeringen har konkludert på det punktet.

Når det gjelder Statkraft, må jeg få lov å si at sjøl om jeg ikke var på konferansen, vet jeg i hvilken sammenheng Jakobsen sa det han sa. Det var i sammenheng med et spørsmål om internasjonalt engasjement. Jeg kan se at det er ett argument for en delprivatisering av et statlig selskap. Men det finnes i en slik sammenheng også mange argumenter som virker i motsatt retning. Dersom en for alvor skulle gå inn i en slik debatt, måtte en ha en hel gjennomgang av argumentene både for og imot. Den debatten har ikke Regjeringen gått inn i, fordi Regjeringen ikke har noen planer om å delprivatisere Statkraft.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg skal få rette mitt spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren.

Titusenvise deltidsansatte, i hovedsak kvinner, vil få minstepensjon når de blir pensjonister, selv om de har innbetalt 2 pst. av sin bruttolønn i tillegg til folketrygdavgiften. For eksempel vil en renholder i en deltidsstilling, ansatt i stat eller kommune, kun få utbetalt minstepensjon. Hadde vedkommende vært ansatt i en privat virksomhet som har en privat tjenstepensjonsordning, ville det bli utbetalt en tilleggspensjon, uansett hva som blir utbetalt av folketrygden.

Hva vil statsråden gjøre overfor alle disse deltidsansatte som vil motta minstepensjon etter en lang innsats i offentlig tjeneste?

Statsråd Laila Dævøy: Representanten viser til en viktig problemstilling spesielt for kvinner som har jobbet i deltidsstilling, kanskje hele livet, og som kun har mulighet for å opparbeide seg minstepensjon.

Dette er et veldig omfattende spørsmål, og jeg kan ikke på stående fot svare representanten på hva jeg rent konkret kan gjøre med denne problemstillingen. Vi har

jo, som vi vet, innført ordninger med AFP, altså avtalefestet pensjon for eldre arbeidstakere. Vi vet også at en rekke spørsmål knyttet til pensjon er oppe til diskusjon i disse dager. Det eneste jeg kan si til representanten at jeg skal gjøre, er at jeg selvfølgelig skal ta med meg tilbake denne problemstillingen. På stående fot kan jeg ikke gi noe mer eksakt svar. Det er også mulig i dag å opparbeide seg pensjonspoeng uten at man nødvendigvis er i arbeid. Men det berører jo heller ikke spørsmålet om at man faktisk ender opp med minstepensjon.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få takke for svaret.

Denne problemstillingen var også oppe da vi behandlet pensjonistoppjøret i juni 1998, og jeg skulle ønske at det kunne komme en tilbakemelding om hvordan man vil angripe denne problematikken. Etter mitt skjønn har statsråden to alternativ til løsning, enten å endre dagens regelverk slik at man går over fra garantert bruttopensjon til nettoppensjon, eller å heve terskelen for medlemskap i pensjonsordningene. I dag må alle med minimum 14 timers arbeidsuke innbetale penger til pensjonskassen. Pensjonssystemet har selvsagt et solidarisk tilsnitt, men dette bør ikke innebære at deltidsansatte, ofte med dårlig lønn og stor arbeidsinnsats, sitter igjen med minstepensjon etter å ha innbetalt 2 pst. av sin lønn i årtier.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg kan i alle fall si at spørsmålet er reist her i dag, og at det fra Stortingets side er forventet at Regjeringen kommer tilbake med mulige løsninger i denne saken.

Jeg skal ta med meg spørsmålsstillingene, se på alternativene, og jeg skal selvsagt i en eller annen form komme tilbake til Stortinget og representanten med mulige svar på de spørsmålene som er reist.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ursula Evje (Frp): Jeg ønsker å stille et spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren relatert til Lyngmo-saken, som pågår i Alta herredsrett i tidsrommet 15.-19. november.

Dette er en sak som dreier seg om et skjæringspunkt mellom norsk lov og fortolkning av en annen lovbok, nemlig Bibelen. Den dreier seg om prester som har frasagt seg åndelig veiledning av en overordnet person. Statskirkeordningen medfører at det er Riksadvokaten som prosederer dette på vegne av Regjeringen. Man kan da anta at lovens snevre fortolkning sannsynligvis vil være utslagsgivende i denne saken. Er dette et vanskelig problem for statsråden?

Statsråd Jon Lilletun: Med all respekt for representanten Ursula Evje, som eg gjerne skulle diskutere disse problemstillingene med, må eg i dag avslå å kommentere det. Som ansvarleg statsråd finn eg det ikkje rett frå Stortingets talarstol å kommentere ei sak som går føre seg i retten i desse dagar.

Presidenten: Presidenten respekterer det.

Vi går vidare til neste hovudspørsmål.

Ursula Evje (Frp): Var det mulig å få et oppfølgingsspørsmål på det?

Presidenten: Ja, dersom representanten Evje har eit oppfølgingsspørsmål som går på at statsråden ikkje vil kommentere saka, er det greitt.

Ursula Evje (Frp): Jeg går overhodet ikke inn i sakens premisser, hr. president.

Dersom Kirken hadde vært et selvstendig rettsobjekt i denne sammenhengen, kunne denne saken vært prosedert av en helt annen type advokat. Vil statsråden, for å unngå denne type problemstillinger, se på om en omorganisering av Kirken i fremtiden kan være mulig?

Statsråd Jon Lilletun: Med all respekt for representanten Ursula Evje: Så lenge oppfylgingsspørsmålet er knytt til, har utgangspunkt i, ei igangverande rettssak, sjølv om det no dreier seg om ei meir generell og prinsipiell problemstilling, vel eg på dette tidspunktet ikkje å svare på det.

Presidenten: Vi går vidare til neste hovudspørsmål.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Mitt spørsmål går til kyrkje-, utdannings- og forskningsministeren.

Statsråden har nå gitt grønt ljøs for å sette i gang forsøk med tilsetting av rektorar utan pedagogisk utdanning i vidaregåande skule, og i denne omgangen skal dette skje i Akershus fylkeskommune. Av mange blir dette oppfatta som at departementet nå bryt med eit heilag prinsipp om at rektorar i skuleverket skal vere utdanna pedagogar. Ein kunne òg registrere ein del uro da dette blei kjent i haust. Nå er eg klar over at den nye opplæringslova opnar for at departementet etter søknad kan gjere unntak frå regelen og gje høve til andre måtar å organisere leiinga på, og da som tidsavgrensa forsøk.

Mitt spørsmål til statsråd Lilletun blir om ikkje dette medverker til at dei pedagogiske krava til skulen si øvste leiing blir undergraven, og at det heretter ikkje skal vere så nøye med særskilde kvalifikasjonskrav til rektorar i vidaregåande skule.

Statsråd Jon Lilletun: Frå statsråden si side er det i det heile ikkje det som er intensjonen med å godkjenne dette forsøket. Det er eit svært stort fleirtal i Akershus fylkesting, inklusiv representanten Oppebøen Hansens parti, som har ynskt å ha eit forsøk med ei anna tilsetjingsform for rektor.

Som statsråd er eg skeptisk til om dette er føremåls-tenleg. Men samstundes: Når vi har fått ein forsøksparagraf i opplæringslova, og det er eit stort fleirtal i ein kommune eller eit fylke for eit forsøk som eg som statsråd i utgangspunktet er noko skeptisk til, kan det ikkje verte slik at eg på ein måte berre godkjenner forsøk som eg er heilt samd i. Vitsen må vere å få prøvd ut fleire ting, som òg eit fleirtal ynskjer å prøve ut. Så må det evaluerast, og så må vi sjå om dette fungerer.

Difor har eg under tvil godkjent forsøket. Men sjølv-sagt gjeld dei same krava til det pedagogiske innhaldet i dei skulane der det vert tilsett ein rektor med ein annan bakgrunn. Eg meiner dette på ein måte er å ta på alvor at ein skal kunne prøve ut eit mangfald, utan at eg nødvendigvis trur evalueringa vil vise at alt i det mangfaldet gjev berre gode resultat.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Eg takkar for svaret.

Nå er det slik at det er rektor som er hovudansvarleg for skulen sitt utviklingsarbeid, og rektor har òg ein sterk symbolfunksjon. Arbeidarpartiet er for at den enkelte skulen skal kunne organisere leiinga si som eit teamarbeid, men er skeptisk til at dei pedagogiske krava til rektor eventuelt skal bli fjerna. Rektor har det faglege ansvaret og skal på mange måtar ha ansvaret for å rettleie inn- anfor pedagogikken. Dette er ikkje minst viktig når det gjeld å legge forholda til rette for såkalla vanskelegstilte elevar med åtferdsvanskar.

Sjølv om dette nå er eit tidsavgrensa forsøk, og statsråden gjev uttrykk for at han er skeptisk og i tvil, ser ikkje statsråden ein viss fare for at det er fleire fylkeskommunar som vil henge seg på og søke om same forsøksordning som Akershus? Eller spurt på ein annan måte: Vil statsråden opne for at andre fylke som òg søker om eit slikt forsøk, vil få det innvilga?

Statsråd Jon Lilletun: No trur ikkje eg at eg skal stå her og saksbehandle hypotetiske søknader som kanskje ikkje kjem. Men eg ser ikkje behovet for fleire slike forsøk. Vi har no eitt, og då bør det evaluerast.

Men i forhold til dei andre problemstillingane som representanten Oppebøen Hansen tek opp, minner eg om at både Arbeidarpartiet og representanten Oppebøen Hansen og Stortingets fleirtal – inklusiv regjeringspartia – har vore opptekne av at realkompetanse er noko som skal verdsetjast meir enn det har vore så langt. Og då må ein òg kunne vurdere om realkompetanse kan vere det som ligg til grunn for ei forsøksstilsetjing av rektor, og eg meiner vel at nok ein gong kan det hende at realkompetanse kan gje eit svært godt resultat. Men eg har altså ikkje som føremål å lempe på desse krava. Det er ikkje difor forsøket er sett i gang. Men når eit fleirtal i eit fylke ynskjer forsøket, skal dei få det.

Presidenten: Tida for den munnlege spørjetimen er no omme, og vi går over til den ordinære spørjetimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: På grunn av det høge talet spørsmål som skal svarast på, finn presidenten å måtte meddele at han med heimel i forretningsordenens § 53 nr. 3 siste ledd har bestemt at det berre vil bli gitt høve til eitt tilleggsspørsmål etter at hovudspørsmålet er svara på. Dette er nødvendig for at vi skal kunne bli ferdige med dagens kart innafor den tida som er fastsett for føremiddagens møte.

Vidare vil presidenten meddele at det blir nokre endringar i den oppsette spørsmålslista. Presidenten viser i

den sammenhengen til den oversikta som er omdelt på representantane sine plassar i salen, og gjer framlegg om at dei føreslåtte endringane i dagens spørjetime blir godkjende. – Presidenten ser det som vedteke.

Endringane var desse:

Spørsmål 13, frå representanten Laila Kaland til landbruksministeren, er trekt tilbake.

Spørsmål 14, frå representanten Per Roar Bredvold til landbruksministeren, vil bli svara på av fiskeriministerens på vegner av landbruksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 15, frå representanten Bjørn Hernæs til landbruksministeren, må utsetjast til neste spørjetime, då statsråden er bortreist.

Spørsmål 18, frå representanten May-Helen Molvær Grimstad til justisministeren, er trekt tilbake.

Spørsmål 19, frå representanten Helene Falch Fladmark til justisministeren, vil bli teke opp av representanten Berit Kvæven.

Spørsmål 24, frå representanten Inge Lønning til kyrkje-, utdannings- og forskingsministeren, vil bli svara på av arbeids- og administrasjonsministeren som rette vedkomande. Etter oppmoding frå arbeids- og administrasjonsministeren blir dette spørsmålet flytta og svara på før spørsmål 46, som skal svarast på av same statsråd.*

Spørsmåla 43, 44 og 45, frå etter tur representantane Jan Petter Rasmussen, Torbjørn Andersen og Signe Øye til miljøvernministeren, må utsetjast til neste spørjetime, då statsråden har sjukdomsforfall.

S p ø r s m å l 1

Signe Øye (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Kommunal Rapport skriver 29. oktober 1999 at mange kommuner nedprioriterer skatteinnkrevingen fordi kommunene får lite igjen i forhold til de ressursene de bruker på innkrevingen. Kommunene får uansett dekket opp gjennom skatteutjevningen i rammetilskuddet.

Mener statsråden at den beste organiseringen av skatteinnkrevingen er slik vi har det i dag, eller har statsråden nye tanker eller ideer på et så viktig område?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: La meg først si meg helt enig med representanten Øye i at skatteinnkrevingen er et svært viktig område. En fungerende og effektiv skatteinnkreving er en forutsetning for det velferdstilbud vi kan gi befolkningen. Det er derfor med tilfredshet jeg registrerer at tall fra Skattedirektoratet viser at mer enn 99 pst. av utlignet skatt blir betalt. Med en slik innkreivingsprosent plasserer Norge seg helt i verdenstoppen.

Med innføringen av inntektssystemet i 1986 ble det etablert en ordning for utjevning av skatteinntekter mellom kommuner. Undersøkelser viser at forskjeller i inntektsnivå best forklarer forskjeller i tjenestetilbud mellom kommuner. Fra 1986 ble 300 kommuner fullt ut kompensert for differansen mellom betalt skatt i egen

kommune og rundt 90 pst. av landsgjennomsnittet, regnet i kroner pr. innbygger. Utjevningsordningen ble revurdert i 1997, da det ble innført et nytt referansenivå på 110 pst. av landsgjennomsnittet. Ni av ti kommuner omfattes nå av ordningen. Ved revisjonen pekte flere på faren for at sterk utjevning kunne redusere incitamentet til effektiv skatteinnkreving. Etter 1997 er derfor kompensasjonsgraden redusert, og vil fra 2001 være 90 pst. Uavhengig av hva man måtte mene om kompensasjonsgraden, er det et faktum at andelen betalt skatt i forhold til utlignet skatt er like høy i kommuner som omfattes av utjevningsordningen, som i kommuner som ikke berøres av utjevningen. Dette viser ferske tall fra Skattedirektoratet.

Vi må selvsagt sette oss som mål å opprettholde den høye innkreivingsprosenten, og om mulig øke denne ytterligere. Personlig tror jeg imidlertid ikke kun rutiner og kompetanse avgjør om vi lykkes. Skatteinnbetalingsviljen kan også virke inn på innkreivingsprosenten. Jeg tror den lokale forankringen av skatteinnkreivingen i seg selv kan virke positivt på skattebetalingsviljen. Dette bekrefter mange skatteoppkrevdere. Jeg mener derfor at dagens organisasjonsmodell med en lokal forankring av skatteinnkreivingen i hovedtrekk bør ligge fast, men jeg er selvsagt åpen for å se på om systemet kan forbedres.

Signe Øye (A): Jeg takker statsråden for svaret. Arbeiderpartiet er jo enig med statsråden i at hovedtrekkene i skatteinnkreivingen bør ligge fast, og når vi vet at det er 99 pst. som blir krevd inn, er det bra. Men 1 pst. utgjør mye penger – det utgjør faktisk 3,5 milliarder kr. Derfor er det veldig viktig at kommunene har en gulrot, et incitament til å kunne drive den skatteinnkreivingen som de bør. Og når vi har så knappe budsjetter ute i kommunene, er det forståelig at det kan prioriteres ned for å få andre viktige områder til å fungere.

Derfor må jeg spørre kommunalministeren: Mener kommunalministeren at det er nok incitament ute i kommunene til at skatteinnkreivingen vil fungere tilstrekkelig?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Som jeg sa i mitt første svar, har ordningen vært endret flere ganger fra 1986 og fram til i dag, nettopp med tanke på å innføre så mange incitament som er mulig, for å sikre en så god innkreivingsordning som det lar seg gjøre. Jeg er selvsagt også helt enig med representanten Øye i at man bør gjøre det man kan for å komme så nær 100 pst. som mulig, eller på 100 pst. Og som jeg sier, mener jeg at dagens organisasjonsmodell i hovedsak bør ligge fast. Men jeg er selvsagt åpen for, og vil komme til å se på om det er mulig å forbedre den modellen som vi har i dag, for å gjøre dette ytterligere bedre enn det er.

S p ø r s m å l 2

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Driften ved et nyoppusset og fint sykehjem i Alta står i fare for å måtte innstille fordi rommene ikke nøyaktig har den størrelse som kreves – dette til tross for at

* Spørsmål 24 vart svara på etter spørsmål 46.

størrelsen på fellesarealene og totalarealet langt overstiger kravene, og at bygget har en høy standard. Mye kan tyde på at dette er en situasjon som mange kommuner står overfor.

Vil statsråden gjennomgå disse reglene med sikte på en mer fleksibel praktisering?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Jeg regner med at den konkrete saken som representanten Arnesen her sikter til, dreier seg om Kveldsro sykehjem i Alta. Husbanken har ikke mottatt søknad fra Alta kommune for dette sykehjemmet. Kommunen har visstnok etter en vurdering kommet til at det blir for kostbart å utbedre til dagens standardkrav. Selv om bygningen er i god bygningsmessig stand, har sykehjemmet, etter det jeg kjenner til, til dels betydelige mangler i forhold til det som kreves av dagens sykehjem. Blant annet mangler det bad på beboernes private rom, og mange av rommene er fortsatt tosengsrom.

For å få tilskudd må omsorgsboliger og sykehjem være utformet slik at de egner seg for eldre, funksjonshemmede og andre med behov for pleie og omsorg. I Husbankens retningslinjer og veileder for prosjektering av omsorgsboliger og sykehjem gis det anvisning om hvordan bygningene skal utformes for at de skal være tilgjengelige for sterkt bevegelseshemmede og fungere tilfredsstillende i en pleiesituasjon. Den private boenheten skal i henhold til retningslinjene bl.a. ha bad. Ved utbedring av eksisterende sykehjem skal de anvisninger som gis, følges så langt som mulig, slik at det oppnås en funksjonell standard. Kan ikke ny standard oppfylles på grunn av begrensninger i det eksisterende bygget, blir avkorting av tilskuddet vurdert.

I dagens bygningsmasse er det mange eksempler på at bofunksjonen på sykehjemmene er for dårlig ivaretatt. Sykehjemmene, som skal være manges hjem i siste fase av livet, bør ha god kvalitet. Staten går inn med store tilskudd gjennom Handlingsplan for eldreomsorgen. Dette gjøres for å øke antallet boenheter, gi tilbud om énsengsrom til alle som ønsker det, og øke kvaliteten på sykehjem og omsorgsboliger. Tilskudd til utbedring er avhengig av kostnadene. Ved store utbedringer er det mulig å oppnå maksimalt tilskudd. Etter min mening er det da riktig å kreve tilnærmet samme standard ved utbedring som ved nybygging.

Husbanken utviser allerede fleksibilitet og skjønn i søknadsbehandlingen, og etter min oppfatning er det ikke grunn til å lempe på de krav og anbefalinger som Husbanken har gitt. Men det forutsettes at Husbanken fortsatt bruker skjønn, slik som de gjør, spesielt i forhold til eksisterende bygningsmasser, hvor vi er kjent med at det for enkelte bygninger er betydelige problemer med å oppnå dagens standard.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har selv besøkt dette sykehjemmet i Alta som jeg henviser til. Sykehjemmet ligger i fine omgivelser og synes ikke å være så sterkt institusjonspreget. Slår man

sammen fellesarealene og areal pr. rom på dette sykehjemmet, så har hver beboer ca. 80 m² til rådighet. Rommene er fine, men, som sagt, det mangler bad på noen av dem. Viktigst er det at beboerne trives veldig godt, og at ansatte og pårørende er godt fornøyd.

Når jeg har tatt opp dette spørsmålet, er det fordi jeg mener at ressurser kan brukes på en bedre måte enn å legge ned et såpass godt og veldrevet sykehjem for å bygge opp et nytt. Med de store oppgavene vi har innenfor helse og omsorg, må det være mer presserende oppgaver hvor disse midlene kan brukes.

Jeg håper at statsråden igjen vil se på saken, fordi det tyder på at reglene i dag forfektes for stramt.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Undertegnede har ikke besøkt dette sykehjemmet, men jeg har ingen grunn til å tvile på at dette – som veldig mange andre gamle eller eksisterende bygninger – er en bygning som vi definitivt bør ta vare på. Det er også mitt utgangspunkt. Og jeg har selv som lokalpolitiker vært med og brukt betydelige midler på å restaurere eksisterende sykehjem til brukbare bygninger som vi fortsatt skal bruke, også i min hjemkommune.

Problemet er at vi ikke har noen konkret sak til vurdering; vi har ikke mottatt søknad fra Alta kommune i denne saken. I 1997 var Frikirken – som eier dette sykehjemmet, hvis det er det samme vi snakker om, og det forutsetter jeg at det er – i kontakt med Husbanken, og de bad om en vurdering av en standardheving av sykehjemmet. Etter den tid har vi ikke mottatt noen søknad fra Alta kommune, og dermed har vi ingen sak til vurdering. Det er kommunen som på et selvstendig grunnlag har besluttet å legge ned sykehjemmet.

Men jeg legger til grunn, som jeg sa i mitt første svar, at det skal utvises fleksibilitet, og at eksisterende bygningsmasse skal kunne brukes.

S p ø r s m å l 3

Steinar Bastesen (TF): Jeg har et spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Drikkevannsforskriften av 1. januar 1995 pålegger alle vannverk som leverer vann til mer enn 20 husstander eller 100 personer, at anlegget skal være godkjent innen 1. januar 1996. Det var pr. 1996 1 907 slike vannverk, 1 084 av dem kommunale. En fersk undersøkelse viser at bare ca. halvparten er godkjent eller har søkt om godkjennelse.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette for å følge opp drikkevannsforskriften for de kommunale vannverk?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det er riktig som representanten Bastesen påpeker, at drikkevannsforskriften av 1. januar 1995 pålegger alle vannverk som leverer vann til mer enn 20 husstander eller 100 personer, at anlegget skal være søkt godkjent innen 1. januar 1996, eller innen 1. januar 1997 dersom de var godkjent etter tidligere forskrift.

Det er imidlertid viktig å presisere at hovedpoenget her ikke er selve godkjenningen, men at alle vannverk

skal tilfredsstillende de nye kravene som framkommer av drikkevannsforskriften. Grunnen til at jeg skiller mellom godkjenning og tilfredsstillende vannkvalitet, er at mange vannverk som tilfredsstillende drikkevannsforskriften, ennå ikke er formelt godkjent.

Som Bastesen påpeker, er ca. halvparten av vannverkene over en viss størrelse ikke godkjent. Men når vi ser nærmere på disse tallene, ser vi at det er langt færre som ikke har tilfredsstillende vannkvalitet. Dette innebærer at mange av vannverkene som ikke er godkjent, faktisk leverer vann som tilfredsstillende drikkevannsforskriften. Nå er det Sosial- og helsedepartementet som har ansvaret for drikkevannsforskriften, men jeg kan opplyse at det der arbeides med en ny drikkevannsforskrift på bakgrunn av nytt EØS-reglement. I den forbindelse vil det klarere gå fram hva som skal inngå i godkjenningen. Dette tror jeg vil føre til at langt flere vannverk – vannverk som i dag har tilfredsstillende vannkvalitet – vil komme til å ordne formalitetene med godkjenning.

Problemstillingen må derfor knyttes til de vannverk som faktisk ikke har tilfredsstillende vannkvalitet. I dag utgjør dette ca. 700 vannverk, som til sammen forsyner ca. 500 000 personer. Det er den enkelte vannverkseier som har ansvaret for å følge opp forskriftens bestemmelser. Men som representanten Bastesen er kjent med, pågår det et statlig program for vannforsyning der hensikten er å utbedre forholdene ved de vannverkene som ikke er tilfredsstillende. Blant annet tilbys økonomisk støtte til utbedringer som blir så kostbare at det er urimelig at abonnenten bærer alle kostnadene selv. I den femårsperioden programmet har pågått, har ca. 185 vannverk, som til sammen forsyner ca. 400 000 personer, fått forbedret vannkvalitet med støtte fra dette programmet. I tillegg har noen større vannverk, som til sammen forsyner like mange personer, forbedret vannkvaliteten.

På grunn av at behovet for utbedringer ennå ikke er dekket, har Regjeringen på dette området gått inn for at programmet skal forlenges med ytterligere fem år.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret, som var både fyldig og for så vidt godt. Men spørsmålet mitt gjaldt jo de kommunale vannverkene. Jeg kan opplyse presidenten om at det er kommunestyret i den enkelte kommune som er godkjenningens instans for de kommunale vannverkene, og når kommunestyrene ikke har somlet seg til å få godkjent kommunenes vannverk, bør kommunalministeren som øverste myndighet for kommunene, på en eller annen måte gi dem beskjed om at nå må noe bli gjort.

Når vi ikke får vannverkene godkjent, er det som en tikkende bombe i eksportsammenheng. Det er ingen tvil om at vi har god vannkvalitet i Norge, og det gjøres mye for vannkvaliteten, men vannverkene skal også være godkjent. Det kan ellers skape problemer spesielt for fiskeindustrien.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Som jeg sa i mitt første svar, er det en forskriftsendring på gang som skal gjøre det enklere å oppnå godkjenning og gjøre godkjenning

gen mer oversiktlig. Vi regner faktisk med at mange av de vannverkene som i dag har en tilfredsstillende vannkvalitet, men ikke godkjenning, vil komme til å bli med ganske tidlig i denne prosessen etter at de nye forskriftene foreligger. Ved at det blir enklere, vil det i den fasen bli godkjent langt flere vannverk.

Som jeg også sa i mitt første svar, er det dessverre mange vannverk som fortsatt ikke har en tilfredsstillende kvalitet, og som dermed heller ikke vil oppnå godkjenning. Regjeringen har derfor besluttet å utvide programmet for satsing på dette området i ytterligere fem år for å sikre at samtlige vannverk skal være godkjent i løpet av denne perioden. Det er ikke bare kommunale vannverk som leverer vann til fiskeindustrien og til annen næringsmiddelindustri, som er avhengige av godkjent vann, og det er selvsagt også et ansvar som påligger den enkelte å sørge for at man får fortgang i dette arbeidet.

S p ø r s m å l 4

Sylvia Brustad (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Stortinget sluttet seg til at 20 kommuner skulle få forsøke med rammefinansiering av øremerkede tilskudd. Signaler fra flere kommuner tyder nå på at det de får lov til å disponere over selv, blir så lite at det er grunn til å stille spørsmål ved hele forsøket.

Mener statsråden slik forsøket nå ser ut, at vi vil få noe særlig store erfaringer med forsøket, og mener statsråden at forsøket lenger er reelt?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Til grunn for dette forsøket ligger to ulike hensyn. For det første at det skal være et mest mulig reelt rammefinansieringsforsøk, og for det andre at forsøkskommunene ikke skal tape økonomisk på å delta. Disse hensynene kan stå i et motsetningsforhold til hverandre. Fordi det dreier seg om en svært kompleks problemstilling, har departementet valgt å gjennomføre en grundig vurderingsprosess i samråd med forsøkskommunene. Etter kontakt med og innspill fra disse viser det seg at kommunene har ulike oppfatninger om de problemstillingene som reises av representanten Brustad.

Spørsmålet ser ut til å bygge på en forutsetning om at det allerede er tatt en beslutning om utformingen av forsøket. Dette er imidlertid ikke riktig. Departementet er fortsatt inne i en avklaringsprosess om detaljene i forsøket og beregningen av tilskudd til de enkelte kommunene. Her tar vi sikte på en balansert avveining av ulike hensyn og de ulike synspunkter som forsøkskommunene har gitt uttrykk for, med det grunnlag at forsøket skal bli mest mulig reelt. Det skal være et rammefinansieringsforsøk så langt det lar seg gjøre innenfor de ulike avveininger som skal gjøres.

Sylvia Brustad (A): Jeg takker statsråden for svaret, og er i og for seg glad for at sluttstreken ikke er satt i denne saken. Det er helt åpenbart, synes jeg, at mange av de kommunene som er tatt ut til å være med i forsøket, nå føler at

de er i en helt annen situasjon enn det de ble forespeilet da de søkte om å få lov til å bli en av de 20 kommunene. Et eksempel er Stavanger kommune, som ble forespeilet at de skulle få disponere 250 mill. kr sjøl. Slik situasjonen sett fra deres synspunkt nå ser ut, sitter de igjen med 30 mill. kr. Hvis det skulle bli resultatet, noe jeg håper at det ikke blir, vil det bety at det blir et forsøk som ikke har noen verdi. Hvis vi skal prøve ut dette, og det har Stortinget sagt ja til, må vi også tørre å bruke penger på det. Hvis ikke, mener jeg at vitsen med hele forsøket ikke lenger er der, og da bør en i så fall droppe det, noe jeg synes ville være trist. Jeg håper at det statsråden her har sagt, betyr at en vil jobbe videre med det, og at en vil sørge for at Stavanger og andre kommuner får betydelig mer penger som de sjøl kan bestemme over, enn det det ligger an til pr. i dag.

Statsråd Odd Roger Enoksen: Som jeg har svart på i et brev av 5. november til representanten Brustad, vil de synspunkter som Stavanger kommune har framført, bli tatt med i de videre vurderinger.

Som jeg sa i mitt første svar, er det ikke tatt stilling til hvordan dette endelig skal utformes. Bakgrunnen er nok delvis knyttet til barnehagetilskuddet. Kommunaldepartementet og Barne- og familiedepartementet er i tett dialog for å finne ordninger som skal tilfredsstillende de ulike sider av forsøket. Det fører for langt å gå inn på det her. Det er ikke tatt stilling til det, og vårt utgangspunkt er at forsøket skal være reelt, og at andelen frie midler skal være så høy som mulig innenfor de ulike hensyn som må tas.

S p ø r s m å l 5

Karin Andersen (SV): «I 1999 har det kommet 474 enslige mindreårige asylsøkere til Norge. Barna blir plassert midlertidig på asylmottak, men målet er at de raskest mulig skal bosettes i en kommune innen tre måneder, selv om asylsøknaden ikke er behandlet. Alenebarna er svært sårbare, har stort omsorgsbehov og behov for et normalisert liv. Bare 194 av de 474 er til nå bosatt.

Hva vil Regjeringen gjøre for å oppfylle målsettingen?»

Statsråd Odd Roger Enoksen: Først vil jeg presisere at målsettingen er at de enslige mindreårige skal være bosatt i en kommune innen tre måneder *etter* at de eventuelt har fått innvilget oppholdstillatelse. Det er altså ikke fra ankomst, men fra det eventuelt foreligger et vedtak om oppholdstillatelse at målet er bosetting innen tre måneder.

Når det er sagt, er rask bosetting i en kommune utvilsomt den beste løsningen for disse barna og en langt bedre løsning enn et lengre opphold i mottak. Av den grunn kan de, etter en individuell vurdering, bosettes i en kommune *før* de eventuelt har fått innvilget oppholdstillatelse. Et flertall av de enslige mindreårige asylsøkerne omfattes av denne ordningen, og flere kommuner har etter hvert gjort avtaler om å ta imot enslige mindreårige.

Dessverre har det vært vanskelig å få nok plasser i kommunene. Samtidig er antallet enslige mindreårige som kommer til Norge, nær fordoblet det siste året. Man-

ge enslige mindreårige har derfor fått et lengre opphold i mottak enn det som er ønskelig.

Bosetting av de barna som kommer uten følgespersoner, krever ekstra tilrettelagte bo- og omsorgsløsninger, og flere kommuner har vært usikre på hvilke boløsninger man bør velge. Kommunal- og regionaldepartementet har derfor i samarbeid med Barne- og familiedepartementet igangsatt et prosjekt for utvikling av gode modeller for kommunalt arbeid med enslige mindreårige. Videre ble det særskilte tilskuddet til kommunenes arbeid med enslige mindreårige i 1999 økt fra 80 000 kr til 90 000 kr pr. år. I tillegg ble aldersgrensen for tilskuddet endret fra 18 til 20 år. Målet var at økningen i tilskuddet ville stimulere kommunene til raskere bosetting.

Jeg tar denne situasjonen alvorlig. Jeg vil derfor sammen med barne- og familieministeren invitere Kommunenes Sentralforbund til en dialog om disse spørsmålene med sikte på en avklaring av ansvarsforholdene, for at disse barna ikke skal komme dårligere ut enn norske barn i samme situasjon. I tillegg vil jeg oppfordre alle til å be kommunene om å bidra til at arbeidet med å bosette enslige mindreårige kan tas på alvor.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret og er glad for at Regjeringa er opptatt av dette. Vi må lage ordninger som gjør at disse barna ikke kommer dårligere ut enn norske barn i tilsvarende situasjon, sa statsråden. Vi kan vel kanskje si at norske barn som er under lov om barnevern, er i samme situasjon, fordi de også på mange måter er alenebarn.

Det særskilte tilskuddet til de enslige mindreårige ble økt til 90 000 kr pr. år, og aldersgrensen ble hevet til 20 år. Men når det gjelder barnevernsbarna, vet vi at aldersgrensen er 23 år. Mener ikke statsråden at det kunne være en løsning å se på om en også kunne heve aldersgrensen for tilskuddet til enslige mindreårige, la det vare fram til 23 år, slik at kommunenes økonomiske rammer for å kunne lage et normalt hverdagsliv rundt disse barna lå bedre til rette, slik at bemanningen av hjemmene, enten det er fosterhjem eller andre løsninger, kunne bli på samme nivå som for barnevernsbarna?

Statsråd Odd Roger Enoksen: Det er et innspill som jeg vil ta med i det videre arbeidet. Som jeg sa i mitt første svar, er mitt utgangspunkt at jeg sammen med barne- og familieministeren vil ta et initiativ overfor KS for å få en drøfting av disse spørsmålene. Dette er et økende problem, og det er en utfordring som vi definitivt tar på alvor og skal søke å finne gode løsninger på.

Jeg vil verken svare bekræftende eller avkreftende på innspillet, men jeg tar det med i det videre arbeid.

S p ø r s m å l 6

Kenneth Svendsen (Frp): Først tillater jeg meg å gjøre oppmerksom på at jeg har skrevet feil avis i spørsmålet. Det skal være Bladet Vesterålen og ikke Vesterålen Avis, som det står i spørsmålet. Spørsmålet lyder da:

«Ifølge Bladet Vesterålen har Hadsel kommune i Nordland innført en ekstra avgift for barn som har deltids barnehageplass og samtidig mottar kontantstøtte. Avgiften er satt til 500 kr per måned. Dette fører til at foreldre som velger å være hjemme sammen med barna to dager i uka, må betale mer for barnehageplassen enn for full barnehageplass.

Mener statsråden at dette er i tråd med intensjonene bak innføringen av kontantstøtte? Hvis ikke, hva vil statsråden gjøre for å rette dette opp?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Kontantstøtta er utforma med sikte på å medverka til at familiane får meir tid til å ta omsorga for egne born, og at dei skal få reell valfridom når det gjeld omsorgsform for borna. Kontantstøtta skal òg sikra meir likskap i overføringane familiane mottar til barneomsorg frå staten, uavhengig av korleis tilsynet vert ordna. Desse intensjonane er nedfelte i formålsparagrafen i kontantstøtteleova.

Kontantstøtta skal dessutan vareta behovet for større fleksibilitet og kombinasjonsløysingar i pakt med familiane sine behov. Det er på denne bakgrunn opna for at familiar som har deltids eller korttids barnehageplass, skal få utbetalt delvis kontantstøtte.

Representanten Svendsen viser til at Hadsel kommune har innført ei ekstra avgift for born som har deltids barnehageplass, med det resultatet at foreldre som vel å vera heime saman med borna sine to dagar i veka, må betala meir for plassen enn for full barnehageplass. Dette er utan tvil i strid med intensjonen om at kontantstøtteordninga skal opna for fleksibilitet og kombinasjonsløysingar i pakt med familiane sine behov. Det har aldri vore meininga at dei som får delvis kontantstøtte, skal betala ei ekstra avgift for bruk av barnehage. Eg vil oppmoda Hadsel kommune til å endra denne praksisen.

Det er likevel slik at det er eigaren av barnehagen som fastset foreldrebetalinga. Regjeringa kan derfor ikkje pålegga eigaren eit særskilt nivå for foreldrebetalinga. Eg synest det ville vera naturleg at foreldra tok opp denne saka med kommunen. Det er òg opp til eigaren å vurdere om det er mogleg å tilby fleksible opphaldstider i barnehagen. Det statlege driftstilskotet til barnehagane er blitt endra dei siste åra ved at satsane for dei korte opphaldstidene er blitt styrkte – dette for å gjera det økonomisk lettare for eigarane av barnehagane å tilby ulike opphaldstider.

Regjeringa ynskjer eit barnehagetilbod som er både fleksibelt og brukarvenleg, og med foreldrebetaling på eit akseptabelt nivå. Satsane for foreldrebetaling skal ikkje ekskludera nokon frå barnehage. Det er òg Regjeringa si målsetting at kostnadene i barnehagesektoren skal delast mellom foreldre, kommune og stat. Staten dekker i underkant av 40 pst. av utgiftene, og det er eit mål at kommunane og foreldra kvar skal dekkja 30 pst. Slik som det er i dag, dekker foreldra meir av kostnadene enn det kommunane gjer.

I barnehagemeldinga, som vi kjem til å leggja fram før jul, blir den økonomiske situasjonen for barnehagane drøfta, m.a. òg tiltak som vil kunna letta presset på foreldrebetalinga.

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg takker for svaret, som jeg for så vidt er fornøyd med. Jeg er glad for at ministeren er enig i innholdet i mitt spørsmål.

Dette er en oppfordring til at folk skal gå på arbeid og ikke bruke barnehageplassen, som er i strid med intensjonene i kontantstøtteleven. Jeg håper at ministeren går videre og gjør oppmerksom på overfor Hadsel kommune og andre kommuner som legger seg på en slik linje, at dette er i strid med intensjonene i kontantstøtteleven.

S p ø r s m å l 7

Ågot Valle (SV): Jeg har dette spørsmålet til barne- og familieministeren:

«Ifølge barnevernsloven § 5-7 skal fylkesmannen føre tilsyn med offentlige og private barnevernsinstitusjoner. Av 18 fylkesmannsembeter var det 16 som brøt regelverket i 1998. I en artikkel i Aftenposten 29. oktober 1999 blir det avdekket til dels alvorlige overgrep mot barn i barnevernsinstitusjoner.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at fylkesmannsembetene får gjennomført det lovpålagte tilsynet av barnevernsinstitusjoner?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Etter barnevernslova § 5-7 med forskrifter har fylkesmannen ansvar for å føra tilsyn med institusjonane. Det gjeld både dei institusjonane som er innpassa i fylkeskommunen sine planar, og private institusjonar utanom planane. Føremålet med tilsynet er å sjå til at lover og regelverk blir fylgde, og at borna får forsvarleg omsorg og behandling i institusjonen – med andre ord eit rettstryggleikstilsyn.

I brev av 14. mai 1999 til kontroll- og konstitusjonskomiteen gav eg ei utgreiing om fylkesmannens tilsyn med barneverninstitusjonar. I den samanhengen vart det også gjort greie for ansvarsdelinga mellom Barne- og familiedepartementet og Arbeids- og administrasjonsdepartementet på dette området. Arbeids- og administrasjonsdepartementet er administrativt ansvarleg for embeta, og utarbeider dei årlege budsjetta for m.a. å dekkja utgifter til tilsynsverksemda hjå fylkesmannen. Arbeids- og administrasjonsdepartementet har i brevet understreka dette når det gjeld ressursituasjonen for fylkesmanns-embeta:

«I løpet av de siste årene har fylkesmannssembetene blitt tillagt nye oppgaver innenfor en rekke fagområder, uten at embetene har fått styrket budsjettet ... tilsvarende. I tillegg har fylkesmannssembetene fått kutt i budsjettene, jf. salderingen av budsjettet for 1997 hvor embetene fikk et totalt kutt på 50 millioner kroner. Dette reduserte nivået er videreført i senere budsjetter.»

Konsekvensen av dette synest å vera at lovpålagt tilsyn ikkje blir gjennomført fullt ut etter dei pålagde krava. Slik eg ser det, kan ressursituasjonen ha vore med og gjort det vanskelegare for arbeidet i embeta på området. Dette forholdet vart påpekt i St.prp. nr. 1 for 1997-98, St.prp. nr. 1 for 1998-99 og St.prp. nr. 1 for 1999-2000 for Barne- og familiedepartementet. Vi har ikkje andre ver-

kemiddel å setja inn overfor embeta enn å påtala kor viktig det er at det lovpålagde tilsynet blir prioritert i oppgåvene til fylkesmannen. Dette er også presisert i tildeleingsbrev. Eg vil gjerne understreka at sjølv om ikkje alle krav i lova blir innfridde, fører fylkesmannen eit jamt over godt tilsyn og kjenner òg til dei mest utsette institusjonane.

Departementet er i dialog med fylkesmannen om tilsynsoppgåvene med jamne mellomrom, med tanke på at tilsynet kan utøvast best mogleg til beste for borna. I tillegg til det rettstryggleikstilsynet fylkesmannen skal utføra, er det faglege tilbodet til born og unge like viktig. Disse tiltaka må vi sjå i samanheng med tilsynet, og dei omfattar dette:

- Fylkeskommunane har ytterlegare fått understreka ansvaret dei har for at tiltak som born og unge er plasserte i, blir drivne forsvarleg og etter regelverket. Stortinget har nyleg i samsvar med dette vedtatt ei endring i § 5-8 i barnevernslova.
- Mange åtferdsvanskelege ungdommar blir plasserte i tiltak som ofte er private heimar organiserte i eit nettverk. Fleire av heimane blir drivne på kommersiell basis. Departementet utgreier for tida ei lovendring som m.a. vil føra til at desse private heimane blir godkjende som fosterheimar. For å avlaste nokre av tilsynsoppgåvene hos fylkesmennene blir alternative tilsynsordningar med desse heimane utgreidde.

Saman med Sosial- og helsedepartementet driv departementet ei landsomfattande opplæring av tilsette i fylkeskommunane i to nye behandlingsmetodar for dei born og unge som har vanskeleg åtferd. Dette skal vera eit alternativ til institusjon. Metodane rettar seg mot å styrka foreldra og bygga opp tiltak i nærmiljøet. Gjennom forskning har vi fått dokumentert at desse metodane har gitt gode resultat. Når alle fylkeskommunane er opplærte, ventar vi ei betring av tilboda til gruppa med åtferdsvanskelege born og unge, og dermed færre spørsmål etter institusjonsplassar.

Departementet har sidan 1995 kvart år løyvt øyremerkte midlar for å styrka kompetansen i arbeidet med born som må plasserast i institusjon. Midlar vil også bli gitt i år 2000. Med støtte frå Barne- og familiedepartementet er det i 1998-99 gjennomført eit prosjekt i fylkeskommunane for å gå gjennom alle private institusjonar som fylkeskommunen nyttar, med tanke på å avvikla bruk av dei tiltaka som ikkje held fagleg og rettstryggleiksmessig mål. Resultatet ligg no føre i form av forslag til ein omfattande prosedyre for avtale for samarbeidet med private institusjonar som ikkje står på den fylkeskommunale planen. Utan ein slik forpliktande kontrakt vil ein institusjon ikkje bli nytta.

Ø y v i n d K o r s b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret. I svaret sitt gjorde statsråden greie for en rekke av de tiltakene som nå prøves ut, bl.a. nye metoder som helt sikkert vil redusere behovet for institusjonsplasser på sikt. Jeg vil advare

mot at man putter alle baller i *ei* bøtte og tror at disse nye metodene skal løse alle problemer. Her er vi også senere nødt til å ha et bredt sett av tilbud til barn og unge.

Men statsråden bekrefter også at fylkesmennene ikke har nok ressurser til å foreta de lovpålagte tilsynsoppgåvene, og det blir veldig alvorlig. Mange av disse barna og ungdommene som kommer inn på institusjoner, har alvorlige traumer og stressreaksjoner, og når de da blir møtt med overgrep, får de på en måte bekreftet at de ikke betyr noe, eller at disse voksne ikke er til å stole på. Derfor vil jeg en gang til utfordre statsråden og si: Ser hun ikke at det ved siden av alle disse tiltakene trengs ekstra ressurser, slik at fylkesmennene kan utføre de lovpålagte oppgåvene? Jeg vil fortelle statsråden at SV har lagt inn 2,5 mill. kr ekstra for at en skal kunne gjøre disse oppgåvene.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: No har Regjeringa lagt fram eit statsbudsjett som ligg til handsaming i Stortinget, og kva som kjem ut av det, veit vi vel for så vidt ganske mykje om allereie. Fylkesmennene har knapt med ressursar, det innrømmer eg òg i svaret, og så får vi sjå i neste omgang kva vi kan gjera med det. Men det eg har lyst til å understreka, er at fylkesmennene har god oversikt over dei institusjonane som treng oftare tilsyn og oftare besøk enn andre, for vi har mange institusjonar som fungerer godt, der det ikkje er problem, der det ikkje er snakk om overgrep. Eg har òg lyst til å seia at der det skjer overgrep, blir det sjølvsagt rydda opp med ein gong. Overgrep kan vi ikkje godta. Det har vore ein del oppslag i media, og det er faktisk om gamle saker der det er blitt rydda opp. Eg veit òg at fylkesmennene er veldig opptatte av å kvalitetssikra òg ein del av dei private institusjonane som blir brukte for born og unge som har åtferdsvanskar. Det prosjektet som er på gang, som eg òg nemnde i svaret mitt, vil vera veldig viktig for at fylkeskommunane skal vera sikre på at dei institusjonane dei tar i bruk, skal vera gode. Her har både eg som statsråd og fylkeskommunen ansvar for at fylkeskommunen veit at dei institusjonane dei har, er gode. Fylkeskommunen har òg eit veldig stort ansvar her når det gjeld kva for institusjonar dei brukar.

S p ø r s m å l 8

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til barne- og familieministeren:

«Ei ni år gammel autistisk jente er flyttet fra fosterhjemmet hun har bodd i hele sitt liv. Statsråden svarte i muntlig spørretime 27. oktober 1999 at «det verkar uforståeleg på oss alle» og «eg brukar dei kanalane eg har, både til informasjon og til å sjå kva vi kan gjera for å påverka, slik at dette barnet får vera der det etter vårt syn bør vera». Barneombudet har også konkludert med at vedtaket synes urimelig, og sterkt anbefalt en anke. Saken er ikke anket.

Hva har statsråden gjort for å hjelpe barnet?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Som representanten Tømmerås er kjend med, er ikkje fylkesnemn-

da for sosiale saker underlagd departementet når det gjeld enkeltsaker etter barnevernslova. Eg kan derfor ikkje som statsråd gjera om fylkesnemnda sine vedtak. Desse vedtaka kan berre overprøvast av herads- eller byretten. Eg har likevel, slik eg lova i spørjetimen 27. oktober, innhenta informasjon om saka. Dette har eg gjort gjennom dei kanalane eg har, nemlig fylkesmannen, som har ansvaret for å føra tilsyn med kommunane sitt arbeid med barnevernssaker.

Denne saka har vore handsama av fylkesnemnda, og eg har ikkje grunn til å tvila på at fylkesnemnda har gått grundig gjennom saka og vurdert alle sidene av ho. Eg vil framheva at fylkesnemnda er ei breitt samansett nemnd, der både det juridiske skjønnnet, det faglege skjønnnet og lekmannsskjønnet er varetatt. Lova har vidare sakshandsamingsreglar, om partane sin rett til å forklara seg og til å føra vitne, som skal sikra ei forsvarleg handsaming. Fylkesnemnda har dessutan eit sjølvstendig ansvar for at saka blir så godt opplyst som mogleg.

Generelt vil eg understreka at saker som denne er svært vanskelege og fører med seg mange tunge vurderingar. Fylkesnemnda skal koma fram til ei avgjerd som er til beste for barnet. Det er derfor veldig viktig at alle sider av saka kjem fram, og at ho blir handsama grundig og forsvarleg. Ut frå den informasjon og dei opplysningar eg har innhenta frå tilsynsmyndighetene, har eg ikkje grunn til å tvila på at denne saka har blitt grundig handsama.

Eg er elles gjord kjent med at kommunen ikkje ynskjer å ta saka inn for domstolane. Dette er ei avgjerd kommunen etter lova åleine er ansvarleg for, og noko eg må ta til etterretning.

Mitt ynske er no at partane kan samarbeida til beste for barnet på bakgrunn av eit lovleg fatta vedtak.

Ane Sofie Tømmerås (A): Vi er alle klar over at statsråden ikke har myndighet til å overprøve fylkesnemndas vedtak, men statsrådens klare reaksjon forrige gang temaet var oppe i Stortinget, skapte forventninger om at hun ville gjøre det hun kunne for å sørge for at ankemuligheten ville bli brukt. Hva med statsrådets instruksjonsmyndighet overfor barnevernskontoret som følger av de vanlige forvaltningsrettslige reglene? Det er tross alt statsråden som har det øverste ansvaret for hva som skjer og ikke skjer på barnevernskontorene.

På barnevernskontoret i Moss vises det til at de ikke har ankeplikt. Nei, men de har fått en ny ankeadgang, og de har en plikt til å ivareta barnets behov og gjøre det som er til barnets beste. De har en plikt til å ivareta barnets rettssikkerhet, og statsråden har det overordnede ansvaret for å påse at så skjer.

Jeg vil gjerne spørre statsråden: Har statsråden ro i magen i forhold til at rettssikkerheten er ivaretatt på beste måte både for dette barnet og for alle andre barn når denne saken ikke ble anket? Når skal da ankeadgangen brukes?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Om statsråden har vondt i magen eller ikkje i denne saka, er faktisk

ganske irrelevant, men eg får alltid vondt i magen når eg ser at born har det vondt. Det har òg vore engasjementet mitt i denne saka. Då eg uttalte meg i spørjetimen førre gong, uttalte eg meg berre på bakgrunn av oppslag i media, og mi erfaring så langt, både som statsråd og tidlegare stortingsrepresentant, er at dersom ein berre uttalar seg på bakgrunn av oppslag i media, har ein ikkje heile билетet av ei sak.

Eg har fått rapport frå fylkesmannen, som er den som òg har tilsyn med barnevernsarbeidet i Moss kommune. Eg har fått ein brei rapport, og eg stolar på den rapporten eg har fått om situasjonen der. Og der veit vi at det er mange ting å gripa fatt i. Eg har òg fått rapport i høve til argumenta for og imot å anka akkurat denne saka vi no snakkar om.

Eg kan gjerne streka under at eg synest dette er ei veldig vanskeleg sak, spesielt fordi det er *ein* part som brukar media som arena her, og den andre ikkje, men eg er likevel trygg ut frå den informasjonen eg sit på. Eg har henta inn den informasjonen eg har moglegheit til å få tak i, og eg er trygg på at det som dei har gjort i fylkesnemnda i Østfold, er til beste for barnet.

S p ø r s m å l 9

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Vil Regjeringen endre reglene for utbetaling av verftsstøtte via Eksportfinans ASA, slik at norske verft som mottar subsidier, slipper å vente opp til ni måneder etter at levering har funnet sted?»

Statsråd Lars Sponheim: Fram til sommeren i fjor ble verftsstøtten utbetalt fra sju til tretten måneder etter levering. I de halvårlige møtene vi har med næringen, kom det opp et spørsmål om det var mulig å endre på dette. Vi fant det av hensyn til verftsindustrien ønskelig å komme fram til en løsning hvor verftsstøtten kunne utbetales tidligere. Reglene ble derfor endret slik at verftsstøtten nå blir utbetalt fra tre til ni måneder etter levering.

Grunnen til at det tar tid fra levering til utbetaling av verftsstøtten, er at Eksportfinans først kan beregne hva som skal utbetales i støtte etter at de har gjennomgått kontraktene når fartøyet er levert. Dette arbeidet har blitt stadig mer tidkrevende, bl.a. fordi flere av verftene velger å bygge deler av fartøyene ute, som f.eks. skrog. I tillegg er det ikke uvanlig med tilleggskontrakter i byggeperioden.

Nå, et år etter forrige forbedring i utbetalingsrutinene, kan det være naturlig å se på dette på nytt. Jeg vil derfor ta saken opp med Eksportfinans for å se om vi kan få til ytterligere forbedringer.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil takke statsråden for svaret.

Som kjent er situasjonen for norsk verftsindustri for tiden vanskelig, og dagens regelverk skal virke med henblikk på å tilføre norske verft skipsbyggingsoppdrag. Tidspunktet for utbetaling har påført en del verft proble-

mer, og jeg er veldig fornøyd med at statsråden vil ta initiativ overfor Eksportfinans for å få til forbedringer i utbetalingstidspunktet, for det er departementet som er nødt til å ta initiativ og foreta nødvendige presiseringer i regelverket overfor Eksportfinans. Et slikt initiativ fra statsrådets side vil selvfølgelig Eksportfinans ASA følge opp, så vi får dermed håpe at utbetalingstidspunktet for norske verft kan bli framskyndet raskest mulig.

Statsråd Lars Sponheim: Som jeg sa i mitt svar, er jeg enig med replikanten i at vi må stadig bli bedre. Det har vi blitt fra i fjor til i år ved å sette ned maksimaltid fra 13 til 9 måneder. Jeg skal følge opp spørsmålet ved å se på ytterligere muligheter til å kunne redusere maksimaltid. Nå må det være slik, både på dette og alle andre områder, at vi må finne den gode kombinasjonen av en grundig og skikkelig saksbehandling og en kortest mulig tid, og jeg er sikker på at vi skal kunne klare å få til forbedringer på dette området.

S p ø r s m å l 1 0

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til vår ærede nærings- og handelsminister:

«Enkelte kommuner nonchalerer EØS-reglene om offentlige anskaffelser ved å gå direkte til en leverandør av varer eller tjenester uten å utlyse en konkurranse. Potensielle konkurrenter på leverandørsiden har ingen mulighet til å stoppe kontraktstildelingen eller påregne seg erstatning.

Hva vil statsråden foreta seg for å tette de åpenbare hull som finnes i regelverket for offentlige anskaffelser?»

Statsråd Lars Sponheim: Det er et mål at offentlige anskaffelser skal skje på grunnlag av konkurranse på like vilkår for alle potensielle leverandører. Som stortingsrepresentant Hedstrøm påpeker, er det derfor viktig at regelverket innehar bestemmelser som ivaretar grunnleggende prinsipper, herunder rettssikkerhetshensynet. Muligheten til å reagere rettslig overfor en oppdragsgiver som foretar sine anskaffelser i strid med regelverket, utgjør en del av dette bildet.

Det er for tiden et utvalg som ser på dagens håndhevelsesapparat. I henhold til mandatet vurderer utvalget bl.a. om det er behov for å iverksette tiltak for at regelverket bedre kan dekke reaksjonsbehovet i ulike sammenhenger. Jeg ser at en potensiell leverandør anser det som viktig at det kan gripes inn overfor en oppdragsgiver som har unnlatt å kunngjøre i samsvar med regelverket. Dette er også en av de problemstillinger utvalget har arbeidet med. Rapporten fra utvalgets arbeid vil snart foreligge. Jeg vil da vurdere hvilke tiltak som eventuelt skal iverksettes for å forbedre leverandørens rettssikkerhet på dette området.

I tillegg har departementet latt en arbeidsgruppe vurdere hvordan arbeidet med informasjonsformidling om offentlige anskaffelser kan forbedres nettopp for å fokusere på betydningen av at oppdragsgivere og leverandører har grundig kunnskap om forpliktelser og rettigheter

etter regelverket. Jeg ser det slik at generell kompetanse om regelverket og forpliktelser som er nedfelt i dette, vil bidra til økt rettssikkerhet.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det forekommer at EØS-regelverket omgås av kommuner og annen offentlig virksomhet ved at de henvender seg direkte til en leverandør av varer og tjenester uten først å sende oppdraget ut på anbud. På denne måten kan ikke potensielle konkurrenter stoppe en kontraktstildeling, fordi man ikke kjenner til den før den er tildelt, eller få erstatning.

Statsråden var inne på at man nå har et utvalg i arbeid for å finne frem til et apparat for å håndheve EØS-regelverket, og det er bra, fordi det foregår urimelig og usaklig forskjellsbehandling. Innen visse sektorer, forsyningssektoren, energi, telekommunikasjon, transport og varer, er det innført regler om bøtelegging ved brudd på EØS-regelverket. Mener statsråden det kunne være fornuftig å åpne for at kommuner og andre offentlige virksomheter som hopper bukk over EØS-reglene ved kjøp av varer og tjenester, kunne bøtelegges i de tilfellene?

Statsråd Lars Sponheim: La meg først si generelt om regelverket at det ikke er lenge siden Stortinget vedtok lov om offentlige anskaffelser, som omfatter offentlig virksomhet og kommunene over visse terskelverdier. Vi arbeider nå for fullt med også å ta med kommunene under terskelverdier. Jeg vil understreke betydningen av at et regelverk som vi har på dette området, skal etterleves. Derfor har vi dette utvalget som arbeider med å se på om vi kan skaffe oss nødvendige reaksjonsmønstre når kommunene ikke etterlever det lovverk som Stortinget faktisk har vedtatt. Det har vel forhåpentligvis den virkning at kommunene ønsker å etterleve regelverket, for det er det som er det ønskelige, at vi får en reell konkurranse på like vilkår. Det er til beste for kommunene, og det er til beste for de ulike leverandørene at de blir fair behandlet. Det utvalget som nå behandler saken, regner jeg med uten videre også vurderer det forslaget som representanten her nevner, nemlig bøtelegging, og det er ett av de reaksjonsmønstre som blir vurdert. Jeg vil komme tilbake til dette når utvalget har lagt fram sin innstilling.

S p ø r s m å l 1 1

Asmund Kristoffersen (A): Jeg skal få stille følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Fiskerinæringen står for meget høy verdiskaping i det norske samfunnet og har svært stor betydning for bosetting og velferd i Kyst-Norge. Dersom havforskernes forslag om å redusere torskekvoten fra 480 000 tonn til 110 000 tonn skal følges, vil dette få dramatiske følger både for fiskerne og samfunnet.

Hvilke tiltak vil statsråden sette inn for å redusere skadevirkningen av reduserte fangstkvoter av torsk?»

Statsråd Peter Angelsen: Den rådgivende komiteen – ACFM – i det internasjonale rådet for havforskning har foreslått en betydelig reduksjon i kvoten for norsk-arktisk torsk i år 2000 sammenlignet med 1999. Jeg anser det foreliggende rådet, basert på havforskernes beste kunnskaper, som et svært alvorlig signal. Alvoret i situasjonen gjelder konsekvensene for fiskerne og kystsamfunnene på kort sikt, det vil si allerede for neste år. Hensynet til gjenoppbygging av bestanden, og dermed også fiskeriaktiviteten på noe lengre sikt, står imidlertid også helt sentralt.

Forskerne har utarbeidet opsjoner ved ulike valg av strategier for gjenoppbygging av gytebestanden. Dersom vi velger en strategi med å få gytebestanden opp på et føre var-nivå på 500 000 tonn i år 2001, kan vi til neste år ikke ta ut mer enn 110 000 tonn norsk-arktisk torsk. Dersom vi derimot velger en strategi med å bygge opp gytebestanden noe langsommere, kan vi ta ut en noe høyere torsk kvote til neste år.

Det er imidlertid helt klart at uansett hvilken gjenoppbyggingsstrategi vi velger, så må torsk kvoten reduseres til neste år. Hvor mye vil vi få svar på når Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon har avsluttet sin 28. sesjon i Murmansk denne uken og bl.a. fastsatt totalkvoten for norsk-arktisk torsk for neste år.

De tiltak som det måtte bli behov for å sette inn for neste år for å dempe de negative virkningene av kvotereduksjonen, vil måtte vurderes ut fra den endelige størrelsen på kvoten. Det vil i forbindelse med forberedelsene til reguleringsrådsmøtet i desember, hvor neste års reguleringer av de nasjonale fiskeriene drøftes, bli vurdert ulike modeller i den hensikt å finne fram til muligheter for at alle skal kunne ha et driftsgrunnlag også til neste år. Dette blir en utfordring, men her vil et nært samarbeid mellom myndighetene og næringen være avgjørende for resultatet.

Øvrige særtiltak utover de fiskerimyndighetene har hånd om gjennom reguleringssystemene, må vi komme tilbake til etter hvert. I så fall må det fremkomme gjennom et samarbeid mellom flere departement. Jeg vil imidlertid advare mot å krisemaksimere situasjonen. En slik holdning vil kunne skade mer enn gagne. Jeg ser det som særlig viktig i slike situasjoner å holde fast ved den fiskeripolitikk som Regjeringen har ført, og videreutvikle denne slik at vi gjennom en langsiktig strategi kan tilpasse fangstkapasiteten til ressursgrunnlaget uten at dette skal gå på bekostning av sysselsetting og bosetting i distriktene. Bare på den måten kan vi skape livskraftige samfunn som er rustet til å ta slike utfordringer som vi nå står overfor.

Asmund Kristoffersen (A): Jeg vil ikke kritisere statsråden og Regjeringen for at fiskeressursene er uregnelige. Men jeg tror verken fiskerne, næringen eller Kyst-Norge kan leve med så stor uforutsigbarhet. Jeg stiller egentlig et spørsmålsteget ved kvaliteten både på de tilrådingene og de fastsettelser av kvoter som skjer, da vi i 1997 hadde en tilråding på 993 000 tonn og vi tre år etter kommer ned på 110 000 tonn – en reduksjon på nesten 90 pst.

Jeg har merket meg at Fiskarlaget og fiskeriatvanten krevde 290 000 tonn, men en ramme ble satt til 110 000. Mitt tilleggsspørsmål er følgende: Ville det ikke være naturlig for staten å strekke seg litt lenger nå, når en har foran seg et år som 2000 ser ut til å bli?

Et spørsmål i tillegg til det: Er det ikke på tide å gjøre noe med den voksende bestanden av sjøpattedyr – sel – spesielt i Øst- og Vestisen?

Statsråd Peter Angelsen: Det er riktig at forskernes tilrådingen når det gjelder bestanden har variert sterkt gjennom 1990-tallet. Forskerne har vel på et tidligere tidspunkt innrømmet at det hefter svakheter ved den beregningsmodellen som de har benyttet, og de har selvfølgelig kontinuerlig forsøkt å oppjustere og endre modellen etter de erfaringene de etter hvert har fått. Allerede høsten 1997 tok jeg et initiativ overfor Havforskningsinstituttet for å legge opp til et større program ved siden av de årlige repetisjonene de regner med på bestandene, der de kunne trekke på både utenlandsk og annen norsk ekspertise for å se på hvordan man kan komme fram til en bedre beregningsmodell. Et slikt prosjekt er nå allerede klart og ligger finansiert i statsbudsjettet for neste år. Vi håper at etter en to-treårsperiode skal man kunne ha en bedre modell etablert.

Når det så gjelder fiskeriatvanten, er det begrenset hva EØS-avtalen gir mulighet til å bruke av tilskuddsmidler til en næring som er en eksportnæring.

Når det gjelder sjøpattedyrene, har vi også der en større satsing i fiskeriatvanten i år for å få et større uttak av sjøpattedyr til neste år. Det ligger også i de fiskeriforhandlingene vi har med Russland, i samarbeid å få til et større uttak av sjøpattedyr.

S p ø r s m å l 1 2

Inge Myrvoll (SV): Jeg har følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Det har vært avdekket alvorlige tilfeller av ulovlig utkast av fisk fra norske fiskefartøyer. Ifølge Aftenposten 10. november 1999 sier forsker Odd Nakken at en kombinasjon av ulovlig utkast av fisk og et uregistrert fiske, det vil si svart fiske, er den viktigste årsaken til at forskerne bommer på sine bestandsmålinger.

Mener statsråden at kontrollordningene, med blant annet inspektører, fungerer tilfredsstillende, eller vil det bli satt inn intensiverede kontrolltiltak for å stanse ulovlig utkast og svart fiske?»

Statsråd Peter Angelsen: I Norges økonomiske sone er det forbudt å kaste ut torsk, hyse, sei, uer, makrell, sild, vassild, lodde og blåkvete. Formålet med utkastforbudet er bl.a. å ha kontroll med det reelle uttaket fra havet. Til tross for myndighetenes tiltak for å motvirke utkast har jeg grunn til å anta at utkast faktisk skjer. Omfanget av dette utkastet kan imidlertid ikke fastslås.

Det må videre kunne legges til grunn at det foregår såkalt svart omsetning av fisk, men vi vet ikke i hvor stor utstrekning dette foregår.

Både utkast og svart omsetning av fisk medfører at den offisielle fangststatistikken ikke blir korrekt. Dette gjør at forskerne får gale tall å forholde seg til, noe som igjen kan vanskeliggjøre forskernes beregninger i forbindelse med bestandsmålinger.

Fiskerimyndighetene arbeider kontinuerlig med å forbedre beskatningsmønsteret i de forskjellige fiskeriene. Kontroller blir foretatt til havs ved hjelp av Kystvakten, og det blir foretatt kontroller på land i forbindelse med landing av fangster og ved gjennomgang av dokumenter i ettertid. Jeg har tidligere i høst hatt møter med representanter for næringen hvor vi bl.a. har diskutert mulighetene for å kunne forbedre og intensivere kontrollene både til havs og på land.

Når det gjelder utkast og svart omsetning av fisk, kan problemet imidlertid ikke løses gjennom kontroll alene. Det er derfor avgjørende at hver enkelt fisker er seg sitt ansvar bevisst ved å la være å kaste ut fisk, samt å bidra til at ulovlig omsetning av fisk ikke finner sted. I samarbeid med formannen i Norges Fiskarlag, Oddmund Bye, har jeg derfor startet arbeidet med å sikre at de fastsatte reguleringer blir fulgt opp i det praktiske fisket. Norges Fiskarlag vil nå, i samarbeid med Fiskerinæringens Landsforening og fiskerimyndighetene, ta initiativet til en konferanse hvor søkelyset skal settes på sammenhengen mellom ulike reguleringsformer og de kontrollproblemer som oppstår. En skal også analysere hvilke virkemidler som må tas i bruk for å få til en regulering og avvikling både av fiske og førstehåndsomsetning som kan bidra til en lovlydig næring.

I den hensikt å motvirke utkast av fisk har Fiskeridepartementet tidligere i år fastsatt regler om kompensasjon til fiskere for utgifter i forbindelse med ilandbringelse av fangst som enten er under minstemål eller i medhold av reguleringene er ulovlig fangst. Videre har jeg tro på at Overvåkningsprogrammet for fiskefelt med midlertidig stenging og åpning av felt samt innføring av sorteringsrist i torskestrål, rekestrål og snurrevad vil hjelpe fiskerne slik at de ikke fristes til å kaste ut fisk.

Etter ikrafttredelsen av den nye deltakerloven neste år vil fiskerimyndighetene kunne inndra konsesjoner ved alvorlige overtredelser av fiskerilovgivningen. Strafferammen for slike overtredelser vil dessuten bli utvidet. Dette vil, kombinert med kontroll til havs og på land, forhåpentligvis ha en preventiv effekt når det gjelder utkast og ulovlig omsetning.

Fiskeridepartementet har videre hatt på høring et forslag om endring i saltvannsfiskeriloven. Her blir det bl.a. foreslått å utvide lovens saklige virkeområde. Dersom innholdet i dette forslaget blir vedtatt, vil fiskerimyndighetene få mulighet til å kontrollere bl.a. transportleddet på land, noe som igjen vil kunne bidra til å vanskeliggjøre mulighetene til å drive svart omsetning av fisk.

Arbeidet med å forbedre beskatningsmønsteret og kontrollen av fisket i Barentshavet skjer i samarbeid med Russland. Det har lenge vært et prioritert mål for meg at tiltakene effektivt kan gjennomføres i hele Barentshavet. Dette er derfor et viktig tema under møtet i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon, som har møte i Mur-

mansk i denne uken. Beregning av en fiskebestandsstørrelse er vanskelig, og en må derfor ta med at det kan hefte feil ved de anslag som gjøres det enkelte år. Jeg vil i den sammenheng vise til mitt forrige svar om det prosjekt som skal iverksettes for å få til en bedre beregning av torskebestanden i Barentshavet.

Inge Myrvoll (SV): Jeg syns naturligvis statsråden kunne ha vært sterkere når han beskrev situasjonen, når han sier at han har «grunn til å anta at utkast faktisk skjer», og at det «videre kunne legges til grunn at det foregår såkalt svart omsetning av fisk». Jeg føler meg fristet til å sitere Cohen på norsk: Alle veit jo det, alle veit jo det – det er sånn det er, alle veit jo det.

Men dette fører til – det er vi enige om – at det blir vanskelig å lage statistikk, dette er ressursmessig uakseptabelt. I tillegg er det jo slik at når det foregår ulovlig utkast, og det foregår svart omsetning, blir de som driver ærlig, straffet når kvotene senere må reduseres. Så de som driver på en skikkelig måte, får lide for det.

Det jeg da lurer på, er om måten det reageres på, er tilstrekkelig. Tidligere kunne også norske båter som brøt reglene, bli tatt i arrest, på samme måte som utenlandske båter, mens man nå har laget en ny praksis hvor man sender sakene over til det lokale politikammer osv. Det tar lang tid, og i Dagens Næringsliv i dag står det at de ofte blir henlagt. Med andre ord: Det må til en rask og streng reaksjon. Bør man gå tilbake til tidligere praksis, fra før 1995?

Statsråd Peter Angelsen: Nå er det vel slik at en statsråd bør forholde seg til realitetene og ikke kaste ut påstander som det ikke er dekning for.

Vi har et omfattende kontrollapparat som skal påse at det ikke skjer noe galt med hensyn til reguleringer og omsetning av fangst, og vi må hele tiden forsøke å forbedre det kontrollapparatet, slik at feil kan avdekkes. Når feil avdekkes, inntreer de vanlige prosedyrene i norsk rettspraksis med anmeldelse. Godtas ikke de straffutmålingene som kommer ut av en anmeldelse, blir det selvfølgelig rettsak av det. Rettsapparatet avgjør det.

Som fiskeriminister har jeg ikke noe ønske om å blande meg borti rettssystemet vårt, det må følge sine tradisjoner og de regler som gjelder for det. Men det er viktig for oss i Fiskeridepartementet at vi hele tiden utvikler kontrollsystemer som gjør det mulig å avdekke alt som er irregulært innenfor fiskeriomsetningen og fangstområdene.

S p ø r s m å l 13

Fra representanten Laila Kaland til landbruksministeren:

«I Noreg har vi ein lang tradisjon i å produsere fjellsmør av beste kvalitet. I fjor gjekk over 68 tonn gards- og fjellsmør til dyrefôr. Dette er eit produkt av høg kvalitet som folk gjerne vil kjøpe.

På kva måte vil statsråden medverke til at norsk fjellsmør igjen kan seljast til vanlege forbrukarar og ikkje ende som revefôr?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 1 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Roar Bredvold til landbruksministeren, vil bli besvart av fiskeriministeren på vegne av landbruksministeren.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til landbruksministeren, som blir besvart av fiskeriministeren:

«Ser statsråden at prisreguleringen på landbrukseiendommer kan redusere antall salg av denne type eiendom, samt at noen eiendommer heller ikke blir tilført det vedlikeholdet de trenger, og at dette derfor kan føre til avfolkning av distriktene på sikt?»

Statsråd Peter Angelsen: Jeg ser, som representanten Bredvold er inne på i spørsmålet, at prisreguleringen i henhold til konsesjonsloven og gjeldende retningslinjer virker inn på omsetningen av landbrukseiendommer. Prisreguleringen kan også i noen grad redusere vedlikeholdet av eiendommer. Det vil først og fremst gjelde landbrukseiendommer som eier ikke bor på, og hvor det familie-, slekts- og odelsmessig ikke er interessenter til eiendommen. En økning av utbudet forutsetter et marked som er villig til å betale mer enn det retningslinjene for praktiseringen av konsesjonslovens priskontroll gir høve til. I forhold til et betalingsvillig marked er beliggenhet av eiendommen nok så avgjørende.

Jeg ser imidlertid ikke, slik representanten Bredvold antyder, at priskontrollen kan føre til slike alvorlige konsekvenser som avfolkning av distriktene. Bosettingsspørsmålet i distriktene er langt mer sammensatt enn det som kan tilskrives konsesjonslovens prisregulering for landbrukseiendommer. Jeg viser særlig til spørsmålet om egne deltidsarbeidsplasser som kombinasjon til mindre landbrukseiendommer i distriktene.

Det er ellers ingen entydig sammenheng mellom villighet til salg av landbrukseiendommer og pris. I en spørreundersøkelse i kommuner i Møre og Romsdal i tilknytning til eiendommer som det hadde vært bo- og drivepliktsak på, viste det seg at 75 pst. av eierne ikke under noen omstendighet ville selge. Årsaken var av følelsesmessig art, som sterk tilknytning til eiendom og bygd og hensynet til barn og barnebarn. De som kunne tenke seg å selge eller var interessert i å drøfte en slik løsning, utgjorde bare 15 pst. I denne gruppen er prisspørsmålet interessant.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

I en rapport fra 1999 skriver Normann Aanesland og Olaf Holm følgende:

«Reguleringen med boplikt og lavere eiendomspriser fører til lavere investering og mindre aktivitet i bygdene. Undersøkelsen viser at landbrukseiendommer i dette regulerte eiendomsmarkedet har færre bosatte våningshus og de er dårligere vedlikeholdt enn bolig-

eiendommer med mindre regulering i samme kommune.»

I avisen Glåmdalen av 29. oktober 1999 kan vi lese om et ungt par med røtter i nærområdet som har kjøpt et mindre gårdsbruk, men fylkeslandbruksstyret avsto konsesjonssøknaden fordi kjøpesummen etter deres mening var for høy. Blir de ikke enige med selger om en ny pris myndighetene godkjenner, må paret flytte ut igjen. Vi får da ingen fornying av befolkningen, og vi får distrikter med en høy gjennomsnittsalder.

Vi har også hørt rykter tidligere om såkalte svarte penger under bordet for å få i stand enighet om summen. Myndighetene får da selvfølgelig bare høre om beløpet som står på papiret, og godkjenner salgssummen.

Ser statsråden også denne faren ved prisregulering, i tillegg til den såkalte forgubbing og vedlikeholdsforfall i våre vakre bygder?

Statsråd Peter Angelsen: Landbruksministeren burde vel hatt mulighet til å svare akkurat på det spørsmålet. Det er en vurdering som kanskje fiskeriministeren har en litt perifer holdning til. Men jeg oppfatter det slik at det er Landbruksdepartementets syn at det bl.a. er behov for en justering av gjeldende retningslinjer for praktisering av konsesjonslovens priskontroll, men det innebærer ikke at man synes at den må bort.

Personlig vil jeg si det slik at vi har en gjennomregulert landbruksnæring, hvor ikke minst kostnadene på eiendommen, den kapitalmasse som er i næringen, er med på den totale kostnadssiden for næringen, og dermed kommer som utslag i jordbruksforhandlingene. Så det er viktig ut fra det å ha en så gjennomregulert næring at man også har en viss priskontroll på omsetning av landbrukseiendommer. Ikke minst i sentrale strøk vil det lett bli skyhøye priser på slike eiendommer, og det er viktig å opprettholde jordbruket også i sentrale strøk.

S p ø r s m å l 1 5

Fra representanten Bjørn Hernæs til landbruksministeren:

«Til tross for at både landbruksnemnda og fylkeslandbruksnemnda har gått imot at gnr. 80, bnr. 1 i Støle i Randesund i Kristiansand kommune blir frigjort for odel, har Landbruksdepartementet gått inn for odelsfrigjøring.

Vil statsråden sørge for at odelsretten, i pakt med århundrelange tradisjoner, blir ivaretatt?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

S p ø r s m å l 1 6

Ivar Kristiansen (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Av blant annet økonomiske årsaker har Luftforsvaret flere fly ute av operativ tjeneste. De seks Orion-flyene fra 333-skvadronen på Andøya er satt på bakken, og bare et par av Kystvaktens helikoptre er flyvedyktige.

(Ivar Kristiansen)

Hvilke snarlige tiltak vil statsråden gjennomføre for å ivareta redningsberedskap, fiskerioppsyn og krav til overvåking av militær og sivil trafikk i de enorme havområder som Norge forvalter?»

Statsråd Eldbjørg Løwer: Som representanten Ivar Kristiansen var inne på, er situasjonen for en del av Luftforsvarets fly og helikoptre utilfredsstillende.

Årsakene til de siste måneders dårlige status for Orion-fly og Lynx-helikoptre er flere. Den lave operativiteten for helikoptrene skyldes at disse har vært igjennom og gjennomgår til dels omfattende vedlikeholdsprogrammer. I tillegg har skader og uhell ført til lengre verkstedsopphold for ett av helikoptrene. Når det gjelder Orion-flyene, er det først og fremst mangel på reservedeler som skaper problemer. Disse delene har dessuten meget lang leveringstid. I tillegg har stort vedlikeholdsbehov og oppdateringsprogrammer ført til redusert operativitet den siste tiden.

Det er åpenbart at den reduserte tilgjengelighet til fly og helikopter innebærer at overvåkingen av norsk territorium med tilhørende havområder ikke er så god som den skal være. Samtidig vil jeg understreke at de oppgavene som Forsvaret har ansvaret for i de aktuelle havområder, må ses i sammenheng med de totale ressursene som Forsvaret disponerer. Dette innebærer at det kan trekkes på ressurser som fartøyer, innkjøp av satellittbilder og bruk av sivile flyselskaper som Forsvaret har avtaler med, for å løse oppgavene på en best mulig måte. Det er klart at disse ressursene ikke erstatter overvåkningsflyene og kystvakt-helikoptrene, men like fullt er de viktige supplement.

Det er en kjensgjerning at Orion-flyene og Lynx-helikoptrene begynner å bli gamle og følgelig krever hyppigere og mer arbeidskrevende vedlikehold. Som jeg nevnte innledningsvis, skyldes noen av problemene vi har vært vitne til, at luftfartøyene har vært igjennom ekstraordinært vedlikehold og oppdatering. To av flyene gjennomgår fremdeles oppgradering og vedlikehold i USA. Disse flyene vil også i tiden framover være indisponert for oppdrag i våre havområder. Men når oppdateringen og vedlikeholdet er ferdigstilt, forventes det at situasjonen vil bedre seg i forhold til i dag. Det vil i tillegg bli foretatt en gjennomgang av reservedelssituasjonen og vedlikeholdskonseptet etter at flyene er ferdig oppdatert. Dette forventes å bedre situasjonen.

Det er videre blitt iverksatt et nytt system for materiellstyring, som etter planen vil gi effekt på nyåret. Dette vil generelt sett føre til en bedre tilgang på deler, noe som vil øke tilgjengeligheten til fly, også til operative oppdrag.

Jeg er enig med representanten Kristiansen i at tilgjengeligheten til Orion-fly og helikoptre slik den er i dag, er for dårlig. Men i lys av det jeg har vært inne på her, vil tilgjengeligheten bli bedre når de ulike tiltakene er gjennomført.

Ivar Kristiansen (H): Det er en frustrerende situasjon – som også statsråden gav uttrykk for i sitt svar.

Den styrke og kapasitet som vi ønsker å ha tilgjengelig, står i nokså grell kontrast til de oppgaver vi har pålagt oss selv innenfor de enorme havområdene vi har, og som vi på mange sektorer skal betjene og holde overvåking over. Jeg har lyst til å gi uttrykk for at det er en nokså frustrerende situasjon for dem som er opptatt av disse forholdene, og som er satt til å utføre oppgaver de er pålagt.

Når vi også ser at det foreligger planer om å fase ut to av de seks Orion-flyene i 333-skvadronen på Andøya, vil det i seg selv bety at tilgjengeligheten til denne skvadronens oppgaver via Orion-flåten blir redusert med 50 pst.

Vil statsråden sørge for at nivået på antall Orion-fly og tilgjengelighet til de oppgaver de er satt til å utføre, ikke reduseres ytterligere?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Jeg er enig med Kristiansen i at situasjonen er om ikke frustrerende, så i hvert fall ikke tilfredsstillende. Jeg håper at vi med de tiltak som jeg nå har skissert, og ved en fornyelse og en oppdatering av de fly og helikoptre vi har, på sikt skal bli bedre rustet til å ivareta disse oppgavene, som riktignok beskrives som store.

Når det direkte gjelder spørsmålet om det er mulig å gjøre noe annet enn det som er foreslått for de to Orion-flyene, vil jeg bestandig måtte bygge på en fagmilitær vurdering. Det er ikke en beslutning jeg kan ta her og nå, men jeg skal love at jeg skal ta det med i betraktningen når det gjelder de tiltak som må gjøres for at vi skal være bedre rustet til å løse disse oppgavene.

S p ø r s m å l 1 7

Jørn L. Stang (Frp): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Riksadvokaten har gitt pålegg om å gå igjennom alle dommer med henblikk på å få straffedømte registrert i DNA-registeret ved Kripos. Dette er gjort blant annet i Oslo politidistrikt, hvor man foreløpig har funnet fram til 120 personer.

Har statsråden oversikt over om alle politidistrikt har kommet tilstrekkelig i gang med registreringen, slik at DNA-registerets potensial og nytteverdi kan bli brukt fullt ut?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Endringer i straffeprosessloven § 157 annet ledd om innhenting av biologisk materiale med sikte på DNA-analyse trådte i kraft 22. desember 1995, mens forskriftene som etablerte registeret, først trådte i kraft 5. september 1997. Blant annet for å løse registrering knyttet til denne overgangsperioden har Riksadvokaten gjennom sitt rundskriv om DNA-registrering av 20. desember 1998 gitt politimestrene pålegg om å innseende til statsadvokatene med begrunnet innstilling alle slike saker som *skal* registreres, og alle slike saker som *kan* og *bør* registreres. Det er således her snakk om en omfattende gjennomgang av avsagte dommer tilbake i tid, også før loven trådte i kraft, da det også her er gitt anledning til registrering av personer etter gitte kriterier.

Det er i Riksadvokatens rundskriv ikke gitt noen spesifikke tidsfrist for dette arbeidet. Ansvaret for oppfølgin-

gen av registrering av disse sakene er tillagt påtalemyndigheten ved statsadvokatene, som innen sine ansvarsområder har gitt respektive politimestre frister for å oversende oversikter over slike saker. Arbeidet skal således være igangsatt i alle politidistrikter. Det finnes ingen landsoversikt over hvor mange dommer dette gjelder, men det er gitt tilbakemelding om at det er et omfattende og tidkrevende arbeid å finne tilbake til de aktuelle dommene. Arbeidet totalt sett vil således ta noe tid.

For øvrig er det meste av den praktiske etableringen av DNA-registeret på plass. Registeret ved Kriminalpolitistralen var manuelt operativt fra januar 1998. Skjemaer, veiledninger og standardiserte blodprøvesett var klar i mars 1998. Samme måned gav Kripos ut rundskriv til politidistriktene som omhandler retningslinjer for registeret. Rutiner mellom politidistrikt, Rettsmedisinsk institutt og Kripos er etablert. I desember dette år vil EDB-registeret for håndteringen av DNA-profilene være operativt ved at personell er opplært, og systemet er installert og testet.

Når det gjelder opplysning og bevisstgjøring om potensial og nytteverdi av DNA-analyse og DNA-registeret, er det igangsatt vesentlige tiltak. Kripos har i oktober i år startet en informasjonskampanje om DNA. Det er bl.a. utarbeidet et fyldig informasjonsskriv om DNA-analyse som hjelpemiddel i politiets etterforskning. Dette er sendt til alle politidistriktsenheter – politistasjoner og lensmannskontorer – politiets særorganer og landsdelspolitikamrene. Informasjonsskrivet vil bli fulgt opp med ytterligere to informasjonsbrosjyrer i samme serie samt innlegg i andre informasjonskanaler. Blant annet ble slik informasjon inntatt i Justisdepartementets informasjonsblad til politietaten – «Politinytt» – i forrige måned. Det informeres også om bruken av DNA-analyse ved de årlige regionale kriminaletterningsmøtene for politidistriktene. Det skulle med dette være lagt godt til rette for utstrakt bruk av DNA-analyse i kampen mot kriminalitet.

Jørn L. Stang (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det vesentligste jeg noterte i hans innlegg, var at han ville overlate mye av oppfølgingen til påtalemyndigheten, og mente at arbeidet var godt i gang. Jeg vil da bare opplyse om at Stortinget allerede i 1995 vedtok å opprette DNA-registeret. Meningen med det hele er at politiet skal føre inn DNA-profilen til dem som er dømt for drap, voldtekt, incest, utuktig omgang med barn, grov vold og andre alvorlige forbrytelser. Dette innebærer at politiet i hele landet må gå aktivt ut for å innhente blodprøver av bl.a. domfelte i fengsler og sikringsanstalter. Registeret er databasert og krever et spesielt dataprogram som bl.a. FBI i USA har utviklet og kommet langt med.

Mitt spørsmål i denne sammenheng vil være: Vi justisministeren sørge for at politiet samler biologiske spor i alle kriminalsaker?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg vil ikke nå gå i detalj, men vil gjenta det jeg sa i mitt hovedsvar, at registeret er et operativt godt virkemiddel for politiet. Det er satt i gang et arbeid slik at man kan dra nytte av det, og jeg

vil understreke det jeg sa i hovedsvaret, at det er viktig at det blir brukt. Jeg vil i den kommende tid forvisse meg om hvordan den praktiske gjennomføring foregår, for jeg kan også, som representanten, konstatere at det gikk noe tid, fra 1995 og til 1997. Men når jeg nå sitter her og har ansvar, vil jeg sørge for at det som tidligere er uttrykt fra Stortingets side, blir fulgt opp, og jeg vil også følge det opp med ulike praktiske tiltak, som jeg sa i mitt innlegg. Representanten kan regne med det.

S p ø r s m å l 1 8

Fra representanten May-Helen Molvær Grimstad til justisministeren:

«Barn sin rett og krav til samvær med foreldre som sit i fengsel, blir i svært mange tilfelle ikkje nok teke i vare.

Kva slags tiltak vil statsråden setje i verk for å ta i vare barn sin rett til å ha jamn kontakt med foreldre som sit i fengsel, etter FN sin konvensjon om barnet sine rettigheter i artikkel 9, nr. 3?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket.

S p ø r s m å l 1 9

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Helene Falch Fladmark til justisministeren, vil bli tatt opp av representanten Berit Kvæven.

Berit Kvæven (V): Jeg vil gjerne få stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Ifølge oppslag i Aftenposten 10. november 1999 har Justisdepartementet bedt om å få en oversikt over aktive nynazistiske grupper i landet og en vurdering av trusselbildet.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette mot høyreekstremegrupper?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Vi har vært vitne til en rekke svært alvorlige saker i vårt naboland Sverige dette året, hvor høyreekstremistiske grupperinger har vært involvert. Slike hendelser ett sted i Norden kan raskt få konsekvenser for regionen for øvrig når vi vet at det er kontakt landene imellom blant disse gruppene.

Også i vårt eget land har vi observert urovekkende aktivitet i nynazistiske miljøer. Jeg finner det derfor naturlig at politiet stadig vurderer hvilken trussel disse miljøene utgjør for vårt samfunn i dag. På grunnlag av trusselvurderinger vil det være naturlig løpende å vurdere og gjennomføre konkrete, adekvate tiltak. Jeg vil understreke at miljøet følges nøye av alle deler av politiet. Det er på det rene at eventuelle tiltak naturlig må ses i sammenheng med de kriminalitetstyper og trusler man står overfor. Stortinget har inneværende år vedtatt lovendringer som gir politiet en rekke nye muligheter i kampen mot kriminalitet, bl.a. bruk av nye etterforskningsmetoder. Når disse lovendringene trer i kraft, og det vil jeg sørge for skal skje hurtig, vil norsk politi ha nye relevante arbeidsmetoder som vil kunne ramme slike kriminelle elementer slag-

kraftig. Jeg vil også understreke at norsk politi deltar i et utmerket og utstrakt internasjonalt samarbeid for bekjempelse av grenseoverskridende kriminalitet, ikke minst med sine nordiske kolleger. Således skal kriminell aktivitet over grenser ikke kunne bli et skalkeskjul og på denne måten hindre politiet i å avdekke kriminaliteten.

Jeg er også opptatt av at vi får en bedre generell ressursutnyttelse i kampen mot organisert kriminalitet. Et viktig element her er at de ressurser og spisskompetanse som finnes i norsk politi, forenes og utnyttes optimalt. Som omtalt både i St.prp. nr. 1 for 1999-2000 og i Ot.prp. nr. 7 for 1999-2000 om endringer i den sentrale politiledelse, har Justisdepartementet derfor initiert et prosjekt som har som formål å etablere et mer formalisert samarbeid mellom Økokrim, Oslo Politidistrikt og Kripis. Den nedsatte arbeidsgruppen som utreder spørsmålet, skal levere sin innstilling i desember i år. Jeg vil etter å ha gjennomgått nevnte innstilling, se denne i en videre sammenheng, og således også vurdere andre samarbeidsmodeller i forhold til foreliggende trusler og kriminalitetstyper.

Berit Kvæven (V): Jeg takker for svaret.

Som det går fram av statsrådens svar, er det flere land som arbeider med de samme spørsmålene som vi gjør her i landet, ikke minst land i våre nærområder. Jeg lurer derfor på om det eksisterer et godt nok samarbeid på dette området med nabolandet vårt, Sverige, som vel i enda større grad enn Norge har merket problemene. Kan et slikt nærmere samarbeid, f.eks. et mer formalisert samarbeid, være et av tiltakene som kan vurderes i tiden framover?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg vil gjenta to forhold: For det første er det ingen grunn til å bagatellisere nynazistisk aktivitet; den følges nøye av alle deler av norsk politi. For det andre eksisterer det en rekke samarbeidsmuligheter opp mot de nordiske land og opp mot andre europeiske land, bl.a. gjennom Interpol, slik at politiet har tilgang til ulike arbeidsformer. Man har derfor informasjonskanaler som gjør at man kan forhindre at aktivitet som er voldelig, aktivitet hvor det planlegges kriminelle handlinger, ikke skal true den normale rettsstaten. Etter min vurdering har vi virkemidlene, og vi har også vilje til å bruke dem.

Dette var hovedtyngden i mitt første svar. Jeg vil gjerne understreke det, for det er ingen grunn til å bagatellisere det vi står overfor. Men jeg vil ikke fra Stortingets talerstol i detalj gå inn på hvordan politiet operativt vurderer eller gå inn på detaljer av trusselbildet, annet enn å konstatere nok en gang at disse spørsmålene bagatelliseres ikke, de følges meget nøye.

S p ø r s m å l 2 0

Anneliese Dørum (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«11 skoler i Oslo er helt eller delvis stengt på grunn av helsefare, viser en oversikt fra vernetjenesten. I tillegg står en rekke andre skoler i fare for å bli stengt. Også i

andre deler av landet er det mange eksempler på nedslitte og helsefarlige skolebygninger.

Hvordan vurderer statsråden denne situasjonen, og hva mener han bør gjøres for å bedre på disse uverdige forholdene?»

Statsråd Jon Lilletun: Arbeidsmiljølova av 4. februar 1977 nr. 4 er det viktigaste regelverket for arbeidsmiljøet i skulen. Eg reknar det som sjølvstapt at kommunane som arbeidsgjevarar fylgjer arbeidsmiljølova for alle sine verksemdar, også skulen.

I utgangspunktet gjeld arbeidsmiljølova ikkje for elevane, sjølv om desse får eit indirekte vern ettersom elevane og lærarar ofte held til i dei same lokala og vert utsette for dei same helsepåkjenningane. Dette vernet vil likevel ikkje alltid vere til stades når elevane og lærarar oppheld seg frå kvarandre.

På denne bakgrunnen er forskrifta om miljøretta helsevern i barnehagar og skular utarbeidd for å ta vare på dei spesielle interessene til elevane.

I forskrift av 1. desember 1995 nr. 928 om miljøretta helsevern i barnehagar og skular mv. er det gjeve reglar om bruken av bygningar og utstyr i skuleverket, inklusiv nybygg. Det grunnleggjande prinsippet i forskrifta er at verksemda skal vere helsemessig tilfredsstillande.

Ansvaret er delt mellom eigar av verksemda – i dette tilfellet kommunen – og leiar av verksemda – rektor. Rektor har ansvaret for å sjå til at reglane i forskrifta vert fylgde, og kommunestyret kan gje rektor pålegg. Kommunen har ansvaret for at det er sett i verk eit internt kontrollsystem.

I samband med handsaminga av Dokument nr. 8:14 for 1995-96, 21. mars 1996, jf. Innst. S. nr. 144 for 1995-96, gjorde Stortinget fylgjande vedtak:

«Stortinget ber Regjeringa utarbeide bestemmelser i lovverket for å ivareta det fysiske arbeidsmiljøet for elevar i tråd med de bestemmelser som gjelder for vanlige arbeidstakere.»

På denne bakgrunnen vart det peika ut ei arbeidsgruppe med representantar frå Kommunal- og regionaldepartementet, Sosial- og helsedepartementet og Finans- og tolldepartementet. Gruppa er leidd av Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet. Mandatet til arbeidsgruppa har vore å greie ut rettstilstanden når det gjeld det fysiske arbeidsmiljøet til elevane og vurdere om det er behov for meir rettsleg regulering.

Arbeidsgruppa meiner at krava til arbeidsmiljøet til eleven samla sett er tilfredsstillande, og at det kan synast som om det fyrst og fremst er praktiseringa av desse krava som vil avgjere om elevane får eit godt arbeidsmiljø. Arbeidsgruppa tilrår difor at ein kartlegg korleis kommunane praktiserer forskrifta om miljøretta helsevern i barnehagar og skular og på dette grunnlaget vurderer om det er behov for skjerping av krava til arbeidsmiljøet til elevane.

Sosial- og helsedepartementet har sett i gang ei slik evaluering, og ein førebels rapport skal ligge føre innan utgangen av desember. Den endelege evalueringa er venta fullført med ein sluttrapport seinast i januar 2000.

Gjennom dette arbeidet vil ein få oversikt over korleis tilstanden faktisk er i skulane, og korleis regelverket verkar i dag. Dette vil gje eit godt grunnlag for å vurdere eventuelle endringar i regelverket.

Anneliese Dørum (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Det viser seg altså i praksis at det ikke er nok med rettslige reguleringer og krav i forhold til arbeidsmiljøloven når vi ser hvordan situasjonen er, bl.a. i Oslo-skolene – kanskje særlig i Oslo-skolene. Det at elever blir syke av å gå på skolen, hører jo ingen steder hjemme. Det må vi gjøre noe med ganske raskt.

Det viser seg at vedlikehold av skolebygninger i mange år har vært salderingspost i de kommunale budsjetter. Jeg tror derfor at det ikke er nok med rettslige reguleringer, man må se på andre tiltak også. Hvordan vurderer statsråden, som et tillegg til rettslige reguleringer, å sette i gang stimuleringsstøtte, eventuelt øremerkede tilskudd, for å sette kommunene i stand til å ruste opp de skolene som så sår trenger det?

Statsråd Jon Lilletun: Eg er heilt samd med representanten Dørum i at det ikkje høyrer nokon plass heime at elevar vert sjuke på grunn av skuleanlegga. Samstundes veit vi at vi har eit system der kommunen, skuleeigaren, er ansvarleg både for bygging og vedlikehald av skulane. Med det overføringssystemet vi har, er det ikkje lett å sjå korleis ei slik stimuleringsordning skulle organiserast. Det ville lett verte slik at ein gav særskild hjelp til dei som har det dårleg i dag, og som kanskje har forsømt seg undervegs, mens dei som har gjort jobben sin, ikkje får del i desse stimuleringsstiltaka.

Det som vi vil vurdere når evalueringa er ferdig, er om det skal setjast inn ein heimel for sentrale pålegg, slik at ansvaret framleis ligg ute, men om ein ikkje fylgjer opp det, kan sentrale pålegg kome. Det meiner eg er ei nødvendig vurdering som skal takast av oss, og det trur eg kanskje er det verkemiddelet som kan nyttast.

S p ø r s m å l 2 1

Ursula Evje (Frp): «Statsråden uttalte i den ordinære spørretimen 14. april 1999, vedrørende et spørsmål om en gjennomgang av studenters arbeidsmiljø, at han ville avvente levekårsundersøkelsen før en slik gjennomgang. Lavekårsundersøkelsen kom i juni 1999.

Har statsråden påbegynt arbeidet med studentenes arbeidsmiljø, eller er det ytterligere grunnlag for utsettelse, og tilfelle hvilke?»

Statsråd Jon Lilletun: I spørjetimen den 14. april i år fekk eg spørsmål om den gjennomgangen av studentane sitt arbeidsmiljø som vart varsla i budsjettframlegget for 1999. Eg svarte då med å vise til den granskinga av tilhøva blant studentane som Statistisk sentralbyrå gjennomførte i 1998. I rapporten som vart lagd fram i juni 1999, tek ein opp tilhøve som går på læringsmiljø, som t.d. studiesituasjonen, arbeid utafor studia, helse, sosial kontakt,

butilhøve, studiefinansiering og dei generelle økonomiske kår.

I St.prp. nr. 1 for 1999-2000, årets statsbudsjett, syner eg også til denne levekårsundersøkinga frå SSB, og departementet seier fylgjande:

«Undersøkelsen viser at studentene gjennomgående er godt fornøyd med sine studier, men at enkelte områder som er viktige for læringsmiljøet, kan forbedres.»

Det vert også i St.prp. nr. 1 gjeve greie for arbeidet vidare med saka. Under strategiar og tiltak seier departementet:

«Departementet vil følge opp rapporten om studentenes levekår. Denne vil bli sett i sammenheng med en rapport om ansvarsfordeling mellom vertskommune og utdanningsinstitusjon/samskipnad og rapport fra utdanningsfinansieringsutvalget (Aamodt-utvalget).»

Arbeidsmiljølova gjeld direkte for studentane når dei er i praksis og når dei er i praktisk opplæring under tilhøve som kan føre til at liv og helse vert sett i fare. Lova gjeld òg indirekte for studentane ved at arbeidsmiljølova gjeld for utdanningsinstitusjonane som arbeidsplass for dei tilsette. I tillegg står det i lov om universitet og høyskular at institusjonane har det overordna ansvaret for studentane sitt læringsmiljø. Jamvel om denne paragrafen ikkje set konkrete krav til korleis arbeidsmiljøet skal vere utforma, set den krav til institusjonane om å sjå til at det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet ikkje er til hinder for eit godt læringsmiljø.

Eg vil også fokusere på det ansvaret institusjonane har. Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet ser det som særskild viktig at institusjonane tilbyr gode læringsmiljø. Det fysiske arbeidsmiljøet er ein viktig del av eit godt læringsmiljø.

Departementet føreset at institusjonane utviklar gode ordningar for kvalitetssikring av undervisninga, og at denne vert evaluert. Institusjonane er også pålagde å innføre studentevaluering av undervisninga. I ei tid med fallande studenttal er kvalitetssikring og -utvikling stadig viktigare for at institusjonane skal få søkjarar til sine utdanningstilbod.

Norgesnettrådet har som ei av sine viktigaste oppgåver å sjå til at utdanningsinstitusjonane utviklar system for kvalitetssikring av utdanning og forskning. Rådet skal også evaluere institusjonane sitt arbeid med kvalitetssikring og ta initiativ til evaluering av utdanningar. Norgesnettrådet vil i løpet av hausten utarbeide retningslinjer og rutiner for bedømming av institusjonane sitt arbeid med kvalitetssikring.

I arbeidet med kvalitetssikring av undervisninga vert studenten alltid sett i sentrum, og det fører med seg at også arbeidsmiljøet til studentane vert vurdert. Som ei fylgje av det søkjelyset institusjonane no må ha på studentane, og dei krava departementet stiller til at institusjonane må dokumentere sine ordningar for kvalitetssikring, er eg viss på at også arbeidsmiljøet for studentane vil verte ivareteke.

Departementet vil òg frå levekårsgranskinga knytt til spørsmål om arbeidstilhøva hente inn tal som er splitta opp på institusjon, og formidle og bruke tala vidare i vår

kontakt med institusjonane. Særleg vil ein fylgje opp dette i høve til dei institusjonane som kjem etter måten dårleg ut etter denne granskinga.

Ursula Evje (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er godt fornøyd med at han også her henviser til de ansattes rettigheter i forhold til eksisterende arbeidsmiljølov. Men det blir litt problematisk for meg når en blander inn forhold som Vertskommuneutvalget skal ta seg av, for det gjelder jo i all hovedsak det som skjer utenom den enkelte læringsinstitusjon, og de forhold som studentene blir utsatt for der.

Når det gjelder det arbeidet som er i gang med prioriteringer osv., ser jeg veldig positivt på det. Men det forundrer meg noe at dette vektlegges når vi vet at f.eks. studenthuset i Bergen, som har et særdeles dårlig miljø, ikke er prioritert i det hele tatt.

Statsråd Jon Lilletun: Vertskommuneopplegget vil få svært mykje å seie for det totale læringsmiljøet. Difor er det teke med. Sjølv om det i stor grad vil vere utanom institusjonen, vil det ha påverknad på læringsmiljøet.

Når det gjeld det konkrete eksempelet som representanten Ursula Evje viser til, er eg heilt samd med henne i at det er tragisk at eit bygg frå 1960-talet til dei grader alt skal vere så dårleg som det bygget er. Men samstundes har Regjeringa sagt i budsjettet – og eg har inntrykk av at det er ganske stor oppslutning om det – at i ei tid med høg økonomisk aktivitet, skal det offentlege vere tilbakehalden med å setje i gang for mange store bygg. Difor vil det måtte kome inn i den køen av byggjesaker som ligg føre, og det er grunnen til at det ikkje er pengar til det på budsjettet.

S p ø r s m å l 2 2

Inge Lønning (H): Jeg har følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«International Baccalaureate-linjene er et anerkjent tilbud innenfor videregående opplæring, med en verdifull kombinasjon av akademisk skoleing og personlighetsutvikling i en internasjonal ramme. I Norge vil det være et rimelig mål at det i alle fylker finnes minst ett IB-tilbud.

Hva kan statsråden gjøre for å stimulere fylkene til å gjøre et slikt mål til virkelighet?»

Statsråd Jon Lilletun: Eg er samd med representanten Lønning i at det er verdifullt å setje generell utdanning og personlegdomsutvikling i ei internasjonal ramme. Eg har tidlegare sagt at vi må orientere oss meir mot verda kring oss og leggje større vekt på internasjonalt arbeid og solidaritet med andre. Eg er også einig i representanten Lønning si vurdering av Internasjonal Baccalaureate-linene i Noreg. Dei medverkar positivt til mangfaldet i den vidaregåande opplæringa.

Oppretting av IB-linjer er likevel berre ein av fleire vegar å gå for fylkeskommunar som vil leggje større vekt på det internasjonale aspektet. Det er t.d. etablert direkte

kontakt og samarbeid med fleire skular i utlandet gjennom SOCRATES- og LEONARDO-programma. Andre skular og fylkeskommunar har oppretta sine egne bilaterale samarbeidsavtalar med skular og institusjonar i utlandet, slik at elevane på desse skulane får høve til å ta delar av utdanninga si i utlandet. Ti vidaregåande skular er med i ei ordning der elevar får støtte av Lånekassa for å ta eit skuleår i utlandet. Ordninga vert no evaluert, og resultatet kjem til å verte lagd fram rundt årsskiftet. I Noreg har vi òg teke initiativ til eit samarbeidsprosjekt i regi av Europarådet, som medverkar spesielt til å stimulere utveksling av skuleelevar mellom Vest-Europa og Sentral- og Aust-Europa. Dette gjev på ingen måte eit fullstendig bilete av aktiviteten på området, men er ein indikasjon på at mykje skjer.

Eg ventar at alle våre vidaregåande skular tek både den faglege sida, det representanten Lønning kallar akademisk skoleing, og den menneskelege sida, personlegdomsutviklinga, alvorleg. Å setje desse to sidene inn i ei internasjonal ramme er ei sentral oppgåve for alle vidaregåande skular. Ein ny plan for internasjonalisering og globalisering i den vidaregåande opplæringa har nettopp vore ute til høyring. Denne planen drøftar ansvaret på dei ulike nivåa i systemet.

Eg ser positivt på at internasjonalisering er ein viktig del av tilbodet i den vidaregåande opplæringa. Departementet vil gjerne medverke til ei slik utvikling. Det vil derimot vere urett av meg å gå inn med særskilde stimuleringsverkemiddel retta mot einskildtiltak, som t.d. IB-linene.

Fylkeskommunane må som skuleeigarar sjølve avgjere val av strategi for internasjonalisering. Eg reknar med at det òg vil gje utviklingsrom for IB-alternativet i åra framover.

P e r O v e W i d t h hadde her overtatt presidentplassen.

Inge Lønning (H): Jeg takker statsråden for svaret. Det var et godt svar, men på et litt annet spørsmål enn det jeg stilte. Jeg stilte ikke spørsmål om internasjonalisering i sin store alminnelighet. Det som er særmerkt for IB-linjene, er jo at det er det eneste internasjonale tilbudet i norsk skole, dvs. med fagplan og sertifisering som gjelder for alle de landene som har dette tilbudet. Det er pr. i dag 100 land som har disse linjene, og det er 1 005 skoler pr. i dag. Av disse 1 005 skolene er det bare 12 i Norge.

Det egenartede ved dette tilbudet er at det stiller vesentlig høyere krav til elevenes arbeidsinnsats enn det den vanlige videregående skolen gjør. Mitt konkrete spørsmål til statsråden er: Burde ikke dette gi uttelling når det gjelder reglene for opptak til universiteter og høyskoler? I dag gjør det ikke det i det norske system – snarere tvert imot. Det diskriminerer de elevene som selv frivillig velger å underkaste seg strengere krav enn gjennomsnittet. Det er etter mitt skjønn urimelig.

Statsråd Jon Lilletun: Eg er takksam for at representanten Lønning meinte det var eit godt svar, sjølv om det

var på eit litt anna spørsmål. Men for å gå konkret på det oppfølgingsspørsmålet som han hadde no, så ser eg at det kan vere eit poeng at det gjev ei spesiell uttøling i forhold til opptak til høgare utdanning. Men igjen må eg seie: Det er ein langsiktig prosess. Representanten Lønning veit kor sårbart dette systemet er. Vi kjem til å ha ein større gjennomgang, og då skal eg ta med meg det poenget, for det er opplagt at det ligg det realitetar i.

Vidare er eg samd med representanten i at det burde vore fleire IB-liner. Sett frå min ståstad ville det ha vore absolutt ynskjeleg at det fanst minst ei slik line i kvart fylke. Men det er ein prinsipiell innfallsvinkel frå meg at dersom eit fylke faktisk ynskjer ei anna form for internasjonalisering og satsar sterkt der, vil ikkje eg overprøve dei på det punktet.

S p ø r s m å l 2 3

Ursula Evje (Frp): Jeg har følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«I Sokndal kommune i Rogaland må et barn på 11 år som har en skolevei på tilsammen 12 kilometer med buss, i tillegg gå nesten 4 kilometer til og fra bussen hver dag.

Skal avstand for skoleskyss regnes fra hjemmeadressen til skolen, eller skal avstanden, som blant annet i Sokndal kommune, regnes ut fra et annet tilfeldig valgt geografisk punkt, for eksempel nærmeste bussholdeplass?»

Statsråd Jon Lilletun: Lat meg fyrst presisere at eg ikkje kan ta stilling til den konkrete saka som representanten Ursula Evje refererer til, sidan den kan kome opp som klagesak hjå departementet sin underliggjande instans, Statens utdanningskontor i Rogaland. Eg vil difor kommentere spørsmålet på meir generelt grunnlag.

Opplæringslova § 7-1 seier:

«Elevar i 2.-10. klasse som bur meir enn fire kilometer frå skolen har rett til gratis skyss.»

Skulevegen skal reknast frå dør til dør etter farande veg. Grensa på fire kilometer utløyser rett til skyss, men eleven kan vanlegvis ikkje krevje skyss heilt frå heimen. Det kan forventast at eleven må gå ein viss avstand fram til ein oppsamlingsplass.

Kva er så rimeleg gangavstand? Dette må avgjerast på grunnlag av skjøn, der det m.a. vert lagt vekt på alderen til eleven, trafikktryggleiken og kor framkommeleg strekninga er. Det vil t.d. vere urimeleg å leggje til grunn ein gangavstand fram til offentleg kommunikasjon på inntil to kilometer for elevar i 1. klasse/førskulen og inntil fire kilometer for elevar på dei andre klassetrinna. Slike avstandar utløyser nemleg automatisk rett til skyss, og det er ein føresetnad at skysstilbodet skal dekkje størstedelen av samla avstand frå heimen til skulen.

Eg er kjend med at mange fylkeskommunar praktiserer regelverket slik at elevar i 1. klasse/førskulen må gå inntil ein kilometer fram til ein oppsamlingsplass, og at elevar på dei andre klassetrinna må rekne med å gå inntil to kilometer. I utgangspunktet vil nok ein slik praksis liggje inn-

anfor ramma av lova. Eg vil likevel understreke at fylkeskommunen må vurdere om retten til skuleskyss er oppfylt for kvar enkelt sak. Utfordringa ligg i å utøve eit sunt skjøn, slik at folk flest kan ha forståing for konklusjonane.

Eg viser elles til at det som hovudregel er fylkeskommunen som har ansvaret for skuleskyssen i fylket. Kommunen si plikt er å vere med på å finansiere persontaksten. I tillegg legg opplæringslova ansvaret for skyss på grunn av særleg farleg eller vanskeleg skuleveg, til kommunen.

Ursula Evje (Frp): Jeg takker for svaret som statsråden gav, og særlig for den utfyllende kommentaren han kom med til § 7-1.

Jeg har nok et spørsmål siden statsråden nekter å kommentere denne konkrete saken fordi den kanskje kan bli en ankesak, særlig på bakgrunn av at kommunens sakkyndige i nyhetssendinger på TV har gått ut og sagt at det foreligger retningslinjer fra fylket til den enkelte kommune som tydeligvis er noe på tvers av de intensjonene komiteen hadde da de lagde denne regelen.

Det som gjør dette forholdet spesielt, er at denne veien allerede trafikkeres av en minibuss for alle andre barn som bor i området, unntatt denne 11-åringen, og det er ledig plass om bord i minibussen. Det må da være helt urimelig at bussen kjører først og eleven går etter!

Statsråd Jon Lilletun: For å vere ryddig forvaltningsmessig må eg nok halde på det prinsippet at ei sak som kan kome til klagebehandling, vil eg ikkje kommentere frå Stortingets talarstol. Men eg skal gje ein generell kommentar til det siste spørsmålet frå representanten Ursula Evje.

Det vil for folk flest verke urimeleg at ein skyss som går den same strekninga og som har plass, ikkje kan ta med ein ekstra elev. Det er klart at ein skal halde seg til det juridiske regelverket, og skulle det kome ein situasjon kor det ikkje er plass, må det vere regelverket som byggjer på lover og forskrifter, som gjeld. Men samstundes har vi – både forvaltning og politikarar – eit ansvar for å utøve skjøn og praksis på ein måte som kan skaffe allmenn aksept. Og der har eg forståing for representanten Evjes synspunkt.

Presidenten: Spørsmål 24 vil bli besvart senere.

S p ø r s m å l 2 5

Synnøve Konglevoll (A): «Ifølge Dagbladet 8. november 1999 sier statssekretær Marit Totland: «En av grunnene til at vi har fått flere kristne, private grunnskoler, er nok at foreldrene har vanskelig for å godta det nye faget kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (KRL).»

Er dette en vurdering statsråden deler, og hvilke konsekvenser vil eventuelt dette få?»

Statsråd Jon Lilletun: Opplæringslova gjev foreldre rett til å velje å gje borna sine alternativ opplæring til til-

bodet i den offentlege grunnskulen. Retten er m.a. forankra i eit folkerettsleg prinsipp om at dei skal kunne sikre borna opplæring i si eiga tru eller sitt eige livssyn. Dette kan m.a. realiserast gjennom oppretting av private skular. Samstundes gjev folkeretten staten rett til å stille minstekrav til slik alternativ opplæring.

Representanten Synnøve Konglevoll siterer i spørsmålet sitt statssekretær Marit Totland, som har uttala til Dagbladet at enkelte foreldre vel å sende borna sine til private kristne skular på grunn av misnøye med det nye KRL-faget, og at dette har ført til fleire nye kristne grunnskular. Eg deler denne vurderinga. Eg har registrert, slik statssekretær Totland gjev uttrykk for, at ein del foreldre er så negative til det nye faget at dei dreg slike konklusjonar. Vi kan likevel ikkje seie at dette er hovudgrunngevinga for nye søknader om rett til å starte nye kristne skular.

For meg er det viktig å arbeide for ein offentleg skule som alle elevar skal kunne kjenne seg heime i og vere trygge i, og som foreldra ynskjer å sende borna sine til. Etter mitt syn gjev skulen solid og verdiforankra oppseiding og opplæring, med forankring i kristne og humanistiske verdiar og i nær kontakt og forståing med heimen. Nettopp i respekt for foreldra og det dei står for, har eg lagt stor vekt på dialog med heimen når det gjeld planlegging og praktisering av KRL-faget, med liberale fritaksordningar og vide rammer for lokal tilpassing.

Eg viser til at det er sett i gang evaluering av KRL-faget. Resultata er venta hausten 2000. Fram til evalueringsrapportane ligg føre vil eg halde fram gjeldande romslege praksis i forhold til faget. Eg ynskjer sterkt at dei aller fleste foreldra kan seie seg nøgde med det og delta i ein god dialog om innhald og metode i opplæringa. Samstundes har eg respekt for at einskilde foreldre kan kome til at dei ikkje vil gjere seg nytte av det nye fagtilbodet, og at dei m.a. av den grunn ynskjer private kristne skulealternativ for borna sine, i samsvar med det foreldre-rettsprinsippet som finst i internasjonale konvensjonar.

Synnøve Konglevoll (A): Dette var et svar som må tolkes. For det første sier statsråden at han er enig i vurderinga av at dette nye faget er en årsak til at mange flere ønsker private skoler, men samtidig argumenterer han med at det er såpass liberal praksis at det ikke skulle være noen grunn til det. Jeg vil ta meg den frihet å påstå at en av årsakene til at det nå er så stor søkning om å få etablere private skoler, er at Regjeringa står for en annen og langt mer privatiseringsvennlig politikk enn det de foregående regjeringer har gjort.

La meg stille spørsmålet litt annerledes: Kan statsråden bekrefte at Regjeringa ønsker flere private skoler? Og er statsråden enig i at det i denne uttalelsen som statssekretæren kom med, om at mange kristne foreldre har vanskelig for å godta KRL-faget, ligger en kritikk av KRL-faget, siden mange foreldre ifølge statssekretæren ikke ønsker at barna skal få undervisning i dette faget?

Statsråd Jon Lilletun: Eg er ikkje samd med representanten Konglevoll i at det ligg ein kritikk av KRL-fa-

get i denne utsegna. Det som statssekretær Totland har gjort, er å omtale den realiteten at det er ein del foreldre – ikkje mange, men ein del – som har brukt KRL-faget som grunngeving for at dei ynskjer å etablere ein kristen skule. Så det er ikkje noko standpunkt, det er ei registrering, og eg prøvde i mitt første svar å gjere nokså god greie for at eg ikkje er samd i den vurderinga. Eg meiner at det nye faget ivaretek foreldra sine interesser på ein god måte i forhold til respekt for deira livssyn. Men når nokre få av dei til sjuande og sist vurderer dette annleis enn statsråden gjer, så respekterer eg at dei etter den lova som vi har, skal få høve til å etablere eit privat tilbod.

S p ø r s m å l 26

Marit Nybakk (A): Jeg har tillatt meg å stille følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Ifølge avtale har elever i videregående skole rett til fri et gitt antall timer for å drive organisasjonsarbeid eller politisk arbeid. Flere skoler regner imidlertid dette fraværet som en del av de 15 pst. som er grense for å få standpunktkarakter i et fag.

Mener statsråden en slik tolkning er riktig?»

Statsråd Jon Lilletun: Reglane om føring av fråvær er fastsette i forskrift til opplæringslova.

Det fylgjer av forskrifta at det ikkje skal først fråvær for opp til i alt 14 dagar i året når eleven har teke del i arbeid som tillitsvald i landsdekkjande organisasjonar eller elevorganisasjon på regionalt plan eller på landsplan. Forskrifta opnar òg for at eleven kan utføre organisert eller sjølvstendig studiearbeid, deriblant skuleadministrative gjeremål etter avtale med faglærer eller rektor, utan at dette vert rekna som fråvær. Alt anna fråvær skal først, men eleven kan då be om at grunnen til fråværet vert merka av på vitnemålet.

I forskrifta er det inga maksimumsgrense på 15 pst. for fråvær for å kunne få standpunktkarakter i eit fag. Det er heller ikkje mogleg å fastsetje ei slik grense frå sentralt hald. Det avgjerande er om eleven har vore til stades tilstrekkeleg til at læraren har grunnlag for å setje standpunktkarakter. Eg er kjend med at einskilde skular har fastsett ei slik 15 pst. fråværgrense i skulereglement og/eller ordensreglement. Dei 14 dagane som det ikkje skal først fråvær for, vert i slike høve ikkje rekna inn i denne prosenten.

Sjølv om eleven har vore fråværande utover ein eventuell 15 pst. fråværsprosentgrense fastsett av skulen, kan han eller ho ha krav på standpunktkarakter.

Eg ser det som viktig at skulen legg til rette for at elevar i den vidaregåande skulen tek del i organisasjonsarbeid og politisk arbeid. Det sentrale både ved praktiseringa av fråværsregelen i forskrifta og ved eventuell prosentgrense for fråvær fastsett i skulereglementet eller ordensreglementet, er om eleven har vore såpass mykje til stades under undervisninga at læraren har grunnlag for å setje karakter i faget. Dette må avgjerast konkret i kvart enkelt tilfelle, m.a. med omsyn til korleis opplæringa er organisert og til kva tid eleven har vore borte.

Eg vil avslutte med å framheve at ein elev har krav på standpunktarakter dersom læraren har tilstrekkeleg grunnlag for å vurdere eleven i faget.

Marit Nybakk (A): Jeg vil takke for svaret og presisere at det er forskjell og må håndteres forskjellig når en elev har fravær på grunn av sykdom eller andre grunner, og når en elev tar ut fravær i henhold til disse bestemmelsene. Formuleringen i § 4-28 i forskrift til opplæringsloven kan ikke være til å misforstå. Det fraværet en elev i videregående skole tar ut for å drive politisk arbeid, avgrenset oppover til i alt 14 dager, skal for det første ikke føres som fravær, og for det andre søkes kompensert ved egeninnsats fra eleven som skal tilrettelegges av skolen. Det vil si at skolen faktisk har ansvaret for å påse at eleven får de samme kunnskapene selv om han eller hun har vært borte av organisasjonsmessige årsaker. Det betyr også at man ikke kan si at eleven ikke skal få standpunktarakter om han eller hun har tatt ut de 14 dagene. Jeg vil be om at statsråden gjør dette klart både for fylkeskommunene og de enkelte skolene. Det finnes skoler, bl.a. i Oslo, som praktiserer dette.

Statsråd Jon Lilletun: Eg deler heilt ut den tolkinga som representanten Nybakk gav av denne paragrafen. Dersom det er slik at ein praktiserer dette på den måten som representanten Nybakk no sa, skal eg syte for at vi ved neste naturlege høve i samband med informasjon ut til skulane skal ta med ei presisering i forhold til dette.

S p ø r s m å l 27

Rolf Reikvam (SV): Jeg har følgende spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Skolens formålsparagraf slik den er formet i dag, er ikke i pakt med en forståelse av skolen som enhetsskole for barn av alle religioner og livssyn. Det er biskop Gunnar Stålsett som uttaler dette på en konferanse i regi av Verdikommisjonen.

Er statsråden enig med biskop Stålsett, og vil han ta initiativ til en debatt om en ny formålsparagraf som sikrer skolen et verdimeslig og oppdragende grunnlag, og som heller ikke kan tolkes som et signal om avkristning?»

Statsråd Jon Lilletun: Formålsparagrafen i skulen har vore drøfta i Stortinget ved ulike høve dei seinare åra, fyrst og fremst i samband med behandlinga av grunnskulereforma, Innst. O. nr. 95 for 1996-97, og av forslag til ny opplæringslov, Innst. O. nr. 70 for 1997-98. Eit hovudspørsmål i vurderingane og debattane var forholdet mellom formålsparagrafen og viktige folkerettslege plikter. Sentralt i samanhengen stod ei utgreiing frå folkeretts-eksperten Erik Møse, som etter ein grundig gjennomgang av saka konkluderte med at formålsparagrafen «neppe i seg selv strider mot menneskerettighetskonvensjonene».

Fleirtalet i Stortinget slutta seg ved begge høve til denne vurderinga og gjekk inn for å føre vidare gjeldan-

de formålsparagraf, seinast ved behandlinga av ny opplæringslov våren 1998. Slik eg tolkar det, har altså fleirtalet lagt til grunn at formålsparagrafen ikkje er i strid med forståinga av skulen som einskapsskule for barn av alle religionar og livssyn.

Eg deler desse vurderingane og meiner at vi gjennom gjeldande formålsparagraf sikrar skulen ei trygg verdi-forankring og eit solid grunnlag for oppseding og opplæring. Eg legg til grunn at praktiseringa av formålsparagrafen skal skje i nær forståing med heimen. Skulen skal vere inkluderande og vise respekt for ulike kultur-, trus- og verdioppfatningar. Opplæringa skal gje kristen og moralsk oppseding, forankra i kristne og humanistiske verdier. Kristendomen utgjer ein djup straum i saga vår og er ein sentral del av den norske og europeiske kulturarven. Samtidig er dei humanistiske verdiane, representerte ved demokratiske og menneskerettslege prinsipp, ein naturleg og integrert del av verdigrunnlaget i skulen.

Spørsmålet om formålsparagrafen i skulen har i det siste ofte vorte knytt opp mot diskusjonen om faget kristendoms-kunnskap med religions- og livssynsorientering. Eg viser til at det er sett i verk eit arbeid med å evaluere dette nye faget, og at sluttrapporten frå evalueringsarbeidet er forventa klar hausten 2000. Ikkje minst på grunn av dei nære koplingane mellom formålsparagrafen og KRL-faget er det etter mitt syn både uklokt og urett å reise ein debatt om formuleringane i gjeldande formålsparagraf no, i forkant og uavhengig av den debatten som vil kome om KRL-faget på grunnlag av evalueringa.

Rolf Reikvam (SV): Jeg takker for svaret. Statsråden og jeg er nok stort sett enige om kristendommens plass i det norske samfunn, slik vi ønsker den skal være. Men jeg er litt skuffet over at han stort sett bruker tiden på historien – hva som har skjedd, og de debattene vi har hatt tidligere om den kristne formålsparagrafen i skolen. Jeg skulle ønske at vi hadde en viss vilje og evne til å tenke framover. For vi står overfor en del nye utfordringer i tiden framover, og det er viktig at vi starter debatten om dette ganske tidlig. Sannsynligvis står vi foran en avvikling av statskirkeordningen om ikke så veldig lenge. Kirken foretar selv en utredning, og det er grunn til å anta at det vil skje noe. Vi kan bare se til Sverige, og vi har en del erfaringer fra lignende saker, så det er grunn til å tro at det vil skje endringer. KRL-faget har vært et problem, det er skapt en del konflikter mellom ulike kulturer som vi har tatt med oss og fått inn i skolen og fått demonstrert tydelig der. Så jeg skulle nok ønske at statsråden viste en større vilje til å se fremover og se på utfordringene vi står overfor og de endringene som skjer i samfunnet for øvrig.

Statsråd Jon Lilletun: Eg ser det slik at det var ei svært god grunngeving for å gje ei kort historisk beskriving her, for det er berre nokre få år sidan akkurat den problemstillinga som representanten Reikvam reiste, nemleg formålsparagrafen kontra internasjonale konvensjonar, var sentral i den debatten, og det var ein vesentleg premiss, slik representanten Reikvam reiste spørsmålet no. Difor meiner eg det var god grunn til det.

Det er klart at eg er samd med representanten Reikvam i at vi skal sjå framover. Vi lever i ei ny tid og i eit meir fleirkulturelt samfunn. Det må òg utleie at vi er i stand til verkeleg å leve opp til den siste delen av den same formålsparagrafen, at vi skal oppdra til åndsfridom og toleranse. Men eg trur at det å ta vare på den tusenårige arven vår, også gjev eit godt grunnlag for å ta vare på forholdet til andre kulturar og til dei nye framtidsutfordringane.

S p ø r s m å l 28

Sverre Myrli (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I forbindelse med planene om å slå sammen Stor-Oslo Lokaltrafikk (SL) og Oslo Sporveier har statens representanter i styret i SL framsatt en protokolltilførsel hvor de sier at den framforhandlede fusjonsavtalen ikke er bra nok.

Er statsråden klar over dette, er han enig med statens representanter, og er han dessuten klar over at dette kan velte planene om å opprette et felles kollektivtransport-selskap i hovedstadsregionen?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Planarbeidet om et felles trafikkelskap i Oslo og Akershus har pågått i flere år. Når styret i selskapene nå har klar en fusjonsavtale, er det viktig at denne kvalitetssikres også innenfor kommune, fylkeskommune og stat. Protokolltilførselen fra statens representanter er ment å være et bidrag i denne retning.

Protokolltilførselen fra statens representanter i SL-styret åpner med å uttrykke tilfredshet med at styremedlemmene fra Oslo Sporveier AS og Stor-Oslo Lokaltrafikk a.s hadde fremforhandlet forslag til fusjonsavtale. Jeg er også tilfreds med at man har kommet så langt.

Spørsmålene som ble reist, berører problemstillinger som er relevante i forhold til statlig myndighetssansvar og lovgivning. Jeg er opptatt av at spørsmålene blir besvart på en god måte, og vil bidra til at dette blir gjort. At et slikt forarbeid skal kunne velte planene om et felles kollektivtransport-selskap, finner jeg lite sannsynlig og lite ønskelig.

Sverre Myrli (A): Etter å ha hørt på samferdselsministeren må jeg si at det velkjente uttrykket «god dag, mann – økseskaft» fikk en ny betydning for meg.

Jeg tok opp tre problemstillinger i spørsmålet mitt, og samferdselsministeren var knapt inne på en av dem. Dette har det lenge vært jobbet med. I 1994 tok staten initiativ til at staten skulle gå ut på eiersida i Stor-Oslo Lokaltrafikk. Og så sier statens representanter i SL-styret at «den valgte organisasjonsmodell ... kan skape uklarheter til gjeldende lovgivning og praksis i inn- og utland».

De sier videre at

«styrerepresentasjon fra staten i det fusjonerte selskap bør vurderes».

Altså stikk i strid med det staten har sagt i årevis!

Da stiller jeg spørsmålet på nytt: Mener staten, ved samferdselsministeren, det statens styrerepresentanter sier? Og kan samferdselsministeren nå garantere – for å feie all tvil til side – at staten ikke vil stikke kjepper i hjula for å få på plass fusjonen?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg mener jeg svarer på alle tre spørsmålene i det korte svaret jeg gav.

Det som ble referert fra representanten Myrli side, er en del av protokolltilførselen. Men jeg har allerede gitt beskjed om og klargjort at det var en positiv vinkling og innledning på hele avtalen.

Både representanten Myrli og jeg er avhengig av at vi følger den lovgivning som gjelder både for kommune, fylkeskommune og stat. Det er det protokolltilførselen ønsker å avklare. Jeg er opptatt av at de spørsmålene som reises i protokolltilførselen, blir besvart på en god måte. Jeg skal bidra til dette. Jeg ser det ikke som sannsynlig og heller ikke ønskelig at fusjonen på noen måte forsinkes eller er i fare. Staten har bidratt sterkt de siste årene for å få dette på plass.

S p ø r s m å l 29

Liv Marit Moland (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsminister Dag Jostein Fjærvoll:

«Vegvesenet i Aust-Agder har søkt Vegdirektoratet om tillatelse til å sette opp en såkalt «enkel svensk midtrabatt» på E18 ved Rannekleiv – Temse, og har også søkt om dekning av utgifter til arbeidet på 15 mill. kroner. Søknaden ble sendt i august 1999, men de har ennå ikke fått svar fra Vegdirektoratet.

Hva er statsrådets holdning til denne søknaden, som kan være et viktig tiltak for å bedre trafiksikkerheten?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Det pågår nå utbygging av ny europaveg mellom Arendal og Grimstad. Vegen skal etter planen åpnes for trafikk høsten 2000. Vegen bygges, i tråd med gjeldende vegnormalstandard for stamveger, som tofelts motorveg klasse B med plan-skilte kryss. I tillegg får begge kjøretningene egne for-bikjøringsfelt på deler av strekningen. Dette innebærer at om lag halve parsellen bygges som trefelts veg.

Når vegen tas i bruk, vil denne delen av Aust-Agder få et moderne vegsystem med bl.a. sikre kryss og med muligheter for forbikjøring uten å benytte motgående kjørefelt.

Etter Vegdirektoratets vurdering gir ikke investerings-situasjonen for prosjektet for 1999 og 2000 rom for kostnadsøkende tiltak. Inndekning av kostnader ved iverksetting av eventuelle ytterligere tiltak i dette prosjektet må skje ved å utsette deler av fylkets øvrige trafiksikkerhets-tiltak. Vegdirektoratet avslo derfor i brev av 10. november 1999 søknaden om å sette opp midtdeler på strekningen.

Jeg aksepterer Vegdirektoratets avgjørelse. Jeg ser det som viktig at tiltak som er spesielt rettet inn mot å bedre trafiksikkerheten, som kryss- og avkjørselsutbedringer,

bygging av fotgjengerunderganger mv., ikke blir skadelidende andre steder i fylket.

I Norge er det ikke praksis for å benytte fysisk skille mellom kjøreretningene på denne type vegger. Samferdselsdepartementet bad Vegdirektoratet tidligere i år om å følge med i de forsøkene som gjøres i Sverige med midtdeler på enkelte to- og trefelts vegger. Samferdselsdepartementet vil i samarbeid med Vegdirektoratet vurdere eventuelle lignende tiltak i Norge. Denne saken vil Samferdselsdepartementet komme nærmere tilbake til.

Liv Marit Moland (A): Jeg takker samferdselsministeren for svaret. Statsråden har selv vært en frontfigur når det gjelder å framheve trafikksikkerhet som et satsingsområde framfor å bygge nye veier.

E18 fra Oslo til Stavanger har svært stor trafikkthet og har dessverre en tragisk rekord i antall dødsfall i trafikken. Den rekorden ligger i Aust-Agder. Denne veien bør nå prioriteres i forhold til ulykker som kan forebygges. Frontkollisjoner er nesten den største ulykkesårsaken. Dette kan best forhindres ved en fysisk midtrabatt. E18 kan bli et godt forsøksprosjekt, der den fysiske midtrabatten inngår som en del av et slikt prosjekt. I Aust-Agder har vi hatt et forsøk med nedsatte fartsgrenser uten økte fartskontroller, uten at det har ført til gunstigere statistikk når det gjelder antall dødsfall. Vi kan øke forsøksverdien ved å legge til rette for en forenklet midtrabatt og gjøre våre egne forsøk for økt trafikksikkerhet.

Når vil samferdselsministeren komme tilbake til saken, og vil han være villig til å prioritere sikkerheten på E18?

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Statsråden kan bekrefte at han vil prioritere trafikksikkerheten på E18.

Jeg innrømmer klart at dette prosjektet er på et stadium der det er vanskelig å endre planer som synes rimelig gode. Og når jeg sier rimelig gode, er det fordi det her er en blanding av tofelts og trefelts vegger, der det er tatt nødvendige hensyn til avkjøringsmuligheter og passeringmuligheter. Når man går inn i det, synes det å være et godt prosjekt.

Jeg er imidlertid opptatt av å høste erfaringer fra det svenske prøveopplegget, og jeg har behov for å nevne at Vegdirektoratet i sitt forslag til plandokument har uttalt at midtdeler på to- og trefeltsveger vil bli vurdert. I den forbindelse har departementet i sitt arbeid med plandelen bedt direktoratet om en nærmere redegjørelse for på hvilket grunnlag de vil anbefale etablering av slike midtdeler samt en redegjørelse om de foreløpige resultater fra Sverige. Så spørsmålet medfører oppfølging og vil konkret bli forelagt Stortinget på et senere tidspunkt.

S p ø r s m å l 3 0

Jan Simonsen (Frp): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I Norge blir døve nektet førerkort i klasse D1, blant annet med henvisning til EØS-regler. I Danmark er problemet løst ved at minibusser som skal føres av døve, gi-

dispensasjon fra forskriftene dersom man benytter noen ekstra speilordninger.

Vil statsråden ta initiativ til å innføre tilsvarende ordning som i Danmark også i Norge?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg viser til at spørsmålet om hvorvidt døve i Norge vil bli gitt adgang til å erverve førerkort i tyngre klasser, tidligere er tatt opp ved en rekke anledninger, senest i spørretimen 3. mars i år. Også den gang ble det i spørsmålet henvisning til forskjell i praktisering mellom Norge og Danmark.

Jeg viser derfor til tidligere redegjørelse for regelverket, herunder at det er tillagt nasjonale myndigheter å fastsette krav til hørsel i forhold til utstedelse og fornyelse av førerkort i de tyngre klassene. Kravene skal fastsettes på bakgrunn av uttalelser fra kompetent medisinsk myndighet, som i Norge er Statens helsetilsyn. Av Helse-tilsynets retningslinjer fremgår det bl.a. at det av hensyn til passasjersikkerheten bør stilles strenge krav til sansevne hos fører av buss og minibuss.

Helsebestemmelsene i førerkortforskriften er fastsatt ut fra trafikksikkerhetsmessige hensyn. Dette er hensyn som må tillegges stor vekt i praktisk politikk. Med henvisning til de trafikksikkerhetsmessige vurderinger som er foretatt av Statens helsetilsyn, ser jeg derfor ikke tilstrekkelig grunnlag for å ta initiativ til endringer av gjeldende praktisering.

Jan Simonsen (Frp): Ettersom statsråden svarte at regelverket er tillagt nasjonale myndigheter, er det altså fastslått at det er muligheter for norske myndigheter til å endre regelverket slik at døve får anledning til å kjøre minibuss. Det ønsker altså ikke samferdselsministeren å ta noe initiativ til. Han viser til at Helsetilsynet mener at det er behov for strenge krav til sansevne. Nå er det jo slik at mange hørende har ganske høy musikk i bilen og blir forstyrret av så mye, mens døve utvikler andre sansevner bedre som kompensasjon for den sansen de dessverre har mistet.

Jeg føler at det er uverdigg og urimelig å frata døve retten til å kjøre minibuss, og jeg finner statsrådets svar fornærmende overfor det norske døvemiljøet.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Det er ingenting som kunne falle statsråden mindre inn enn å fornærme noen som helst, og slett ikke de døve.

Jeg har vist til hvorfor Statens helsetilsyn har laget dette regelverket, hvorfor de forholder seg til det, de trafikksikkerhetsargumenter som brukes, og ikke minst at passasjertrafikksikkerheten er vesentlig.

Jeg er imidlertid enig med representant Simonsen i at man i biltrafikken nå har fått så mange forstyrrende elementer at det må gjøres noe med det. Derfor ligger det en odelstingsproposisjon om dette til behandling i samferdselskomiteen. Hvis avgivelsen av innstillingen kommer rimelig raskt, vil vi være i stand til å iverksette disse reglene fra nyttår, slik at det blir tatt hensyn til det som forstyrrer trafikken også på det området.

For øvrig viser jeg til det brev som ble sendt fra meg til Norges Døveforbund så sent som 8. oktober i år, med utdyping av saken.

S p ø r s m å l 3 1

Eirin Faldet (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Da familien skulle ta imot sin sønn som omkom i togulykke i England for en tid tilbake, måtte det holdes minnestund på parkeringsplassen på Gardermoen. Det ble da avdekket at det mangler eget rom for de pårørende, som i dyp sorg må ta imot sine kjære i kiste på Gardermoen. Det burde være mulig å finne et egnet rom der de pårørende kan få holde en minnestund og være sammen med hverandre.

Vil statsråden sørge for at dette ordnes så snart som mulig?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Jeg kan opplyse at Oslo Lufthavn Gardermoen som første norske flyplass har en egen flyplassprest, og at det i passasjerterminalen er avsatt et eget «stille rom».

Det er imidlertid ikke avsatt spesielle rom til avholdelse av minnestunder i noen av de fire terminalene på flyplassen. Flyplasspresten har vurdert det slik at det er begrenset behov for denne type minnestunder.

Luftfartsverket opplyser at internasjonale regler setter begrensninger for i hvilken grad det kan avholdes minnestunder på flyplasser. Likevel har flyplassledelsen og transportselskapene nå satt i gang et arbeid med å finne et egnet sted for å avholde minnestund når det er ønsket.

Eirin Faldet (A): Jeg vil takke for svaret, som er positivt i forhold til det videre sorgarbeidet. Det er faktisk over 200 kister som tas imot på Gardermoen, og det skulle tilsi at vi må gi de pårørende denne muligheten. Det hjelper verken med prest eller «stille rom» hvis det ikke er mulighet for å avholde en minnehøytid. Jeg er derfor glad for at det nå blir gjort noe med denne saken, slik at vi kan bli spart for uverdige forhold.

S p ø r s m å l 3 2

Inger Lise Husøy (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Uregistrerte biler som av ulike årsaker er hensatt på gateplan på ubestemt tid, er et stort problem i Oslo. Det er særlig ille etter snøfall. Trafikketaten i Oslo kommune kan lite gjøre på grunn av manglende lov hjemmel. Det er reist tvil om hvilket departement som er ansvarlig.

Vil statsråden foreta seg noe for å hjelpe kommuner som sliter med slike problemer?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Problemstillingen er tidligere tatt opp bl.a. i spørsmål nr. 88 og 290 til skriftlig besvarelse i 1998, og jeg viser til den redegjørelse som da ble gitt for gjeldende regelverk.

Som et utgangspunkt gjelder at det ikke er ulovlig å ha et uregistrert kjøretøy parkert på offentlig veg, dersom dette ikke er i strid med skilting og oppmerking på stedet.

Fjerning av kjøretøy kan foretas både med hjemmel i vegtrafikklovgivningen og forurensningsloven, med henholdsvis Samferdselsdepartementet og Miljøverndepartementet som ansvarlig myndighet. Ulikt formål bak disse lovverkene vil imidlertid også gi seg utslag i ulike kriterier i forhold til fjerning av kjøretøy parkert på offentlig veg.

Etter vegtrafikklovgivningen kan kjøretøy fjernes ved brudd på 24-timers regelen i § 12 i forskrift om offentlig parkeringsregulering og parkeringsgebyr. Denne regelen fastslår at fører/eier av kjøretøy må rette seg etter nye parkeringsregulerende skilt innen 24 timer etter at slike skilt er satt opp. Regelen kan f.eks. brukes ved midlertidig skiltet parkeringsforbud i forbindelse med snørydding eller rengjøring av gater. Ellers kan fjerning foretas ved brudd på øvrige bestemmelser i vegtrafikkloven § 37, herunder bl.a. kjøretøy som er til hinder for trafikken eller for snøbrøyting eller annet arbeid på veg. Myndigheten i forhold til fjerning er tillagt politiet og ofte også den enkelte kommune. Skiltmyndigheten er tillagt politiet.

Med hjemmel i forurensningsloven vil det kunne gis pålegg om fjerning eller foretas fjerning av motorkjøretøy som er etterlatt slik at det kan virke skjæmmende eller være til skade eller ulempe for miljøet. Myndigheten, herunder å gi nærmere retningslinjer og kriterier for fjerning, er tillagt kommunen.

Samlet sett mener jeg de aktuelle regelverk gir tilstrekkelige muligheter til opprydding av etterlatte kjøretøyer og vrak. Det gir også kommunene mulighet til å sikre fremkommelighet i forhold til snørydding og annet arbeid på veg. Det er opp til kommunene, i samspill med egen parkeringsetat og politiet, å benytte de muligheter som ligger i vegtrafikklovgivningen og i forurensningsloven.

Inger Lise Husøy (A): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg er ikke fornøyd.

Nå skal jeg ta på min kappe at jeg nevnte dette med snøbrøyting, for det er på en måte bare et mindre problem her. Det er ikke først og fremst snøbrøytingen som er hovedproblemet, men uregistrerte kjøretøy som er til sjenanse for folk som bor, oppholder seg og går i gatene i Oslo. Det vil også i stadig økende grad gjelde Bergen og Trondheim – det er et byproblem. Og forurensningsloven kan ikke brukes når det gjelder de bilene som vi snakker om her, for den omfatter vrak, og dette er uregistrerte kjøretøy som ikke er vrak, men som av en eller annen grunn står avskiltet i gatene. Oslo kommune oppfatter dette som et problem og at aktuelle regelverk i dag ikke er tilstrekkelige. Og jeg skulle ønske at statsråden ville ta et initiativ til at vi fikk en forskrift etter samme mønster som piggdekkavgiften som vi kan bruke lokalt der det er aktuelt.

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Nå er jeg litt i tvil om vi skal gå inn på mange detaljer knyttet til dette prosjektet, til piggdekkavgift og til vegprising, fordi her er det en rekke tiltak som er på gang, og hjemler som må skaffes. Jeg må bare si at hvis Oslo kommune føler at de

trenger ytterligere hjemler for å handle, er de velkommen til dialog, og vi bør da kunne finne praktiske løsninger på også det problemet. Jeg må nok gjenta det jeg sa til slutt i mitt hovedsvar, at «det er opp til kommunene, i samspill med egen parkeringsetat og politiet, å benytte de muligheter som ligger i vegtrafikklovgivningen og i forurensningsloven». Skulle det vise seg å være utilstrekkelig, er man hjertelig velkommen til å ta en dialog med Samferdselsdepartementet.

S p ø r s m å l 3 3

Steinar Bastesen (TF): Jeg har et spørsmål til samferdselsministeren:

«I forbindelse med den nye anbudsrunder for kortbanenettet ble det fra Samferdselsdepartementets side lagt inn i forhandlingene med Widerøe's Flyveselskap ASA at direkteruta fra Helgeland til Oslo og retur skulle legges ned mot at frekvensen mellom Helgeland og Trondheim skulle økes. Direkteruta til Oslo har vært en suksess med 85 pst. belegg og må være en av de mest lønnsomme rutene til Widerøe.

Hva er årsaken til at denne lønnsomme ruta nå planlegges nedlagt, og vil statsråden medvirke til at så ikke skjer?»

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Først vil jeg benytte anledningen til å foreta en liten presisering. Samferdselsdepartementet er ikke i forhandlinger med anbudsoperatøren om nedleggelse av denne ruten. Det er nedfelt i anbudsspesifikasjonen at det ikke er såkalte FOT-krav om direkteflyging mellom Brønnøysund og Oslo, men at denne forbindelsen skal ivaretas opp mot det kommersielle tilbudet mellom Trondheim og Oslo, eventuelt Bodø og Oslo, slik det òg har vært for de andre kortbaneplassene mellom Trondheim og Bodø.

Når det ikke er FOT-krav til direktetilbud fra Brønnøysund til Oslo, men statens økonomiske innsats prioriteres mot å gi et bedre tilbud til Bodø og Trondheim, innebærer dette at alle operatører som ønsker det, på kommersiell basis kan etablere seg med et direkte rutetilbud mellom Brønnøysund og Oslo. Baneforlengelsen på Brønnøysund bidrar også til at antallet potensielle operatører og flytyper skulle sikre en viss konkurranse om å tilby en slik rute, hvis det er riktig som representanten Bastesen hevder, at dette er en lønnsom rute.

Widerøe kan selvfølgelig også tilby en slik rute hvis selskapet ønsker det og ruta er bedriftsøkonomisk lønnsom for selskapet. Anbudet på kortbanenettet vil ikke være til hinder for en slik løsning. Men staten har ikke ønsket å bruke offentlige midler på dette rutetilbudet. Dersom direkteruten mellom Helgeland og Oslo blir nedlagt, er det en avgjørelse Widerøe tar og ikke staten.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

For folk på Helgeland, og spesielt i Brønnøysund, vil det etter de store investeringene som er foretatt i Brønnøysund Lufthavn, virke litt rart at tilbudet nå blir trappet

ned. Og det er ingen tvil om at departementet la føringer i forhandlingene om at ruten der skulle legges ned mot at frekvensen til Trondheim ble økt. Det går vel på Statoils behov for flyginger fra helikopterbasen og ned til Trøndelag. Men de har jo løst sitt behov med privatfly. Er det kanskje heller tanken på SAS' lønnsomhet på ruten mellom Trondheim og Oslo som er grunnen til at anbudsdokumentene var utformet slik de var?

Ellers vil jeg gjerne ha en presisering av hva statsråden mente med «FOT-krav».

Statsråd Dag Jostein Fjærvoll: Til det siste er det å opplyse – det har vært diskutert mange ganger i denne sal – at det menes de krav som stilles til de ruter der staten kjøper tjenester hos flyselskapene. Det betyr ruter der det av kommersielle grunner ikke flys ruter, men der det offentlige mener det bør være ruter.

Når det gjelder forbindelsen mellom Brønnøysund og Oslo, var det ved forrige anbudsrunder på grunn av Fornebus situasjon i anbudsmaterialet en valgsituasjon der man kunne strukturere mellom ruter mellom Helgeland og Værnes og Helgeland og Oslo, og det var tilbyderne som da strukturerte rutetilbudet. Ettersom Gardermoen har kapasitet og slotstid nok til alle, er det ikke naturlig å bruke samme valgmulighet. Når det gjelder Brønnøysund-anbudet, som er et eget ruteområde, var det flere tilbydere. Ikke minst fordi banen er forlenget, er det klart at det er større interesse også hos andre flyselskaper for å fly på denne strekningen, og jeg ser derfor ikke bort fra at direkterute mellom Brønnøysund og Oslo kan være interessant for andre selskaper.

S p ø r s m å l 3 4

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg vil få lov til å stille sosialministeren følgende spørsmål:

«Ifølge opplysninger fra politiet i Arendal finnes det rundt 300 brukere av hardere narkotiske stoffer i politidistriktet. Dette er meget høye tall. Dette er langt høyere enn landsgjennomsnittet sett i forhold til folketallet. Narkotikaproblemet synes nå å ha rammet denne regionen meget hardt.

Finner statsråden det på denne bakgrunn nødvendig å se nærmere på narkotikaproblemet i Aust-Agder og komme med tiltak som kan bidra til å hjelpe til med å stoppe denne dramatiske narkotikautviklingen i Arendal?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Utviklinga av narkotikaproblema i landet vårt dei siste åra er kllment kjenneteikna av auka ulovleg innførsel og omsetjing av narkotiske stoff og av geografisk spreing av misbruket til heile landet. Det er klar samanheng mellom tidleg debutalder for alkohol, med påfylgjande fare for skadar, og utprøving av narkotiske stoff. Eg ser sær sars alvorleg på situasjonen, og har òg merka med tilhøva i Arendal. Eg vil nytta høvet til å fortelja at eg i helga var i Arendal. Der vitja eg m.a. T5, eit tiltak for dei tyngste rusmiddelmissbrukarane. Eg vitja òg Aust-Agder klinikken.

Ei rekkje tiltak er naudsynte dersom vi skal lukkast i å snu utviklinga. Tollvesenet og politiet sin innsats er viktig for å bremsa den ulovlege tilgangen på narkotika. Skulane har ei stor utfordring i å syta for at elevane får gode kunnskapar om rusmiddel og vert i stand til å velja sunne alternativ til rusmiddelbruk. Sosial- og helsetenesta i kommunane og fylkeskommunane har ansvaret for at det finst hjelp og behandling for dei som likevel rår ut i misbruket. Lat meg òg understreka kor avgjerande viktig det er for å hindra nyrekruttering til rusmisbruk at foreldra, friviljuge organisasjonar, skule og nærmiljø står saman om trygge, inkluderande oppvekstmiljø.

Regjeringa har dei to siste åra styrkt både den førebyggjande innsatsen mot rusmiddelmisbruk og behandlings- og etterverntiltak. Handlingsplan for redusert bruk av rusmiddel og Handlingsplan for styrking av sosialtenesta si fyrstelinje har begge som viktige mål å stimulera kommunane til auka innsats på dette området. Ei handbok i førebygging og ein rettleiande mal for dei kommunale rusmiddelpolitiske planane vart sende kommunane no i haust.

Nokre av dei større bykommunane får i tillegg særskilde tilskot til tiltak for dei tyngste rusmiddelmisbrukarane. Arendal kommune høyrer frå og med 1997 med til desse og har i 1998 og 1999 fått 600 000 kr pr. år til T5 dag- og aktivitetssenter. Under møtet på T5 i helga vart eg informert om prosjektet ved senteret, som eg elles har vitja ein gong før. Eg fekk sjå ein godt utvikla, lokalt forankra modell, som ser ut til å vera vellukka. T5 har gått inn i – med deira eigen ordbruk – «alliansar» med politiet, ei rekkje friviljuge organisasjonar, t.d. Rotary, Lions, Frimurarlosjen, næringslivet i Arendal og ulike kyrkje-samfunn. For neste år, fekk eg høyra, vert det vidare satsing, denne gongen òg i skuleverket. I T5 sitt «prosjekt 2000» vert samarbeidet vidareutvikla, og eg har tru på at dette er vegen å gå. Gjennom bevisstgjerings av skuleelevane, lærarane og ikkje minst foreldra i høve til bruk av rusmiddel, er det satsa på kartlegging og vidare innsats der problema verkar mest prekære.

Regjeringa har i det førebyggjande arbeidet peika på at det lokale engasjementet er viktig, og T5 har truleg vist oss ein mogleg modell i den vidare kampen mot den auka rusmiddelmisbruken. Eg tek sikte på å føra støtta til dette tiltaket vidare.

Aust-Agder er no òg dekt av tilbodet om legemiddelassistert rehabilitering. Fylkeskommunen har i år fått ei løyving på 900 000 kr til drift av det tilbodet. På møtet ved Aust-Agder-klinikken måndag vart eg informert om dei tenestene klinikken tilbyr. Eg møtte ein skildmenneske som hadde fått ny von om ein betre kvardag. Eg sit att med eit inntrykk av eit differensiert og tilrettelagt tilbod retta mot den enkelte rusmiddelmisbrukaren.

Regjeringa vil framleis arbeida for redusert rusmiddelmisbruk og for betre hjelpetilbod til misbrukarane. Som det går fram av budsjettproposisjonen til Sosial- og helsedepartementet for 2000, gjer vi der framlegg om ei styrking på 33,4 mill. kr til tiltak for rusmiddelmisbrukarar, og det kjem i tillegg til ein auke i 1999 på 52 mill. kr. Rusfeltet er eit viktig satsingsområde!

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg takker statsråden for et greit og godt svar, men jeg etterlyser allikevel enda mer handling.

På tross av totalforbud og kriminalisering av alle typer narkotiske stoffer, eksploderer jo nå bruken av slike stoffer over hele landet. Og de forholdene som er avdekket i Arendal i den senere tid, er høyst alarmerende. Tendensen der er at stadig flere unge får et forhold til stoff, samtidig som tiltakene som skal til for å hjelpe folk ut av dette igjen, ikke står i forhold til den dramatiske utviklingen vi nå er vitne til. Å drive forebyggende arbeid er ikke nok. Samfunnet må nå innse at vi må være villig til å bruke langt mer ressurser i arbeidet for å øke både bredden og kapasiteten innen behandlingstilbudene for å hjelpe dem som er kommet opp i stoffproblemer, og hjelpe dem ut av dette.

Jeg ber derfor statsråden være villig til å følge spesielt med på situasjonen i Arendal, og ber henne være villig til å komme tilbake med eventuell hjelp for å bedre på de uheldige forholdene som nå er under rask utvikling i den ellers så idylliske sørlandsbyen.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa: Eg kjem til å følgja nøye med på situasjonen i Arendal. Vi har ein gjennomgang av det førebyggjande arbeidet for å sjå på korleis vi kan styrkja det lokale nivået endå meir. Det er der førebygginga kan føregå, med eit tverretatleg og tverrfagleg samarbeid og med organisasjonar osb. på plass. Og der er Arendal inne i eit godt spor.

På behandlingsområdet er det slik at på rusfeltet totalt har det faktisk over ein 5-årsperiode vore ei fordobling av dei midlane som blir sette inn frå kommunar, fylkeskommunar, storting og regjering si side, frå 700 mill. kr til 1,6 milliardar kr.

Lat meg understreka: Forsking viser klår samanheng mellom alkohol og narkotika. Og det er ein samanheng når det gjeld klare grenser i alkoholpolitikken. Eg appellerer til tverrpolitisk semje om å setja visse grenser der – og der kan ikkje minst Framstegspartiet òg bidra!

S p ø r s m å l 3 5

Synnøve Konglevoll (A): «Ifølge oppslag i Verdens Gang 4. november 1999 mener overlege Øivind Rø ved Modum Bads Nervesanatorium at det ikke finnes behandling for de alvorligst syke bulimikerne i Norge.

Hvilke tiltak vil statsråden gjennomføre for å rette opp dette?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er enig i at det er mangel på behandlingstilbud til mennesker som lider av alvorlig bulimi i Norge. Jeg besvarte en interpellasjon den 5. november i fjor der jeg viste til at det er behov for å styrke tilbudet til denne gruppen. Regjeringens Opptrappingsplan for psykisk helse 1999-2006 legger opp til en omfattende styrking av det psykiske helsevern, som også vil innebære en styrking av tiltakene for mennesker som har spiseforstyrrelser. I tillegg til opptrappingsplanen arbeider Sosial- og helsedepartementet med en egen

strategiplan for å styrke tilbudet til denne gruppen. Planen skal også inneholde tiltak som tar sikte på å redusere forekomst av spiseproblemer.

Statens helsetilsyn har utarbeidet forslag til en rekke tiltak som skal styrke tjenestetilbudene til mennesker som har spiseforstyrrelser. Kompetanse om dette bør styrkes innen alle nivåer i helsevesenet og blant andre som er i kontakt med barn og unge, f.eks. lærere. Med utgangspunkt i den generelle kompetansen kan alle psykiatriske institusjoner og poliklinikker gi behandling til personer med spiseforstyrrelser. Det er imidlertid behov for både kompetanseheving og en viss spesialisering på dette området.

Få fylkeskommuner eller regioner har imidlertid organisert tjenesten i mer spesialiserte enheter som kan overføre kompetanse til andre deler av helsetjenesten. I forhold til behandling av mennesker som lider av alvorlige spiseforstyrrelser, er det behov for å bygge opp mer spesialisert kompetanse i regi av fylkeskommunene og regionene.

Alle fylkeskommunene er i rundskriv om Opptrappingsplan for psykisk helse bedt om å redegjøre for tilbudet til mennesker som lider av spiseforstyrrelser i sine planer for psykisk helsevern. Fristen for innsending av planene der dette skal fremgå, er 1. januar 2000. Fylkeskommunene er bedt om å redegjøre for hvordan arbeidet er organisert, og hvordan tilbudene skal bygges opp. Departementet viser i rundskrivet til at det spesielt er en utfordring å få til et samarbeid mellom somatiske og psykiatriske avdelinger og mellom barne- og ungdomspsykiatriske avdelinger og voksenpsykiatriske avdelinger.

Det er mangel på kompetanse om årsaker og behandling av spiseforstyrrelser, og det er mangler når det gjelder organisering av tilbudene. I opptrappingsplanen er behovet for forskning på barn og unge og spiseforstyrrelser fremhevet som et område som vil bli prioritert. Senter for barne- og ungdomspsykiatri i Oslo har fått midler til å gjennomføre kurs i kompetanseoppbygging om spiseforstyrrelser av helsepersonell i helseregionene 1 og 2. I forbindelse med arbeidet med strategiplan blir det vurdert å utvide dette utdanningstilbudet. Sosial- og helsedepartementet har i samarbeid med Nasjonalt læremiddelsenter utviklet et nytt undervisnings- og veiledningsmaterieell om forebygging av spiseforstyrrelser. Materielet er distribuert til alle landets grunnskoler og videregående skoler samt til alle landets helsestasjoner.

Det er videre bevilget midler til ulike modellforsøk som skal bidra til å bygge opp kompetanse innen organisering av tjenestene som skal spres til andre deler av landet. Som eksempel i forhold til behandling av personer som lider av alvorlige spiseforstyrrelser, deriblant bulimi, vil jeg nevne at Haukeland Sykehus har mottatt 600 000 kr til et tiltak som bygger på en modell for samarbeid mellom somatiske og psykiatriske avdelinger. For behandling av mennesker som lider av alvorlig bulimi, er det spesielt viktig at det er et samarbeid mellom disse ulike avdelingene. Det planlegges å gi sykehuset en fylkesdekkende spesialfunksjon for behandling av mennesker med alvorlige spiseforstyrrelser. Et tiltak i opptrappings-

planen vil være knyttet til å bygge opp slik spesialkompetanse innen hver helseregion. Da må en ta utgangspunkt i eksisterende kompetanse, og bygge den videre ut.

L o d v e S o l h o l m hadde her igjen teke over presidentplassen.

Synnøve Konglevoll (A): Jeg vil gjerne takke statsråden for svaret.

Den interpellasjonsdebatten som var i Stortinget den 5. november i fjor, viste at det var et bredt flertall på Stortinget som tar dette på alvor. Og den handlingsplanen som statsråden i sitt svar nå sa at departementet arbeider med, varslet statsråden ville komme allerede da denne debatten var for et år siden. Det er også foreslått en del tiltak i statsbudsjettet, som statsråden viste til, men fremdeles er det altså slik at vi ikke har et tilbud for dem som er hardest rammet.

Mitt spørsmål er: Når akter statsråden å legge frem den handlingsplanen som han varslet allerede i november i fjor?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Stortinget har vedtatt Opptrappingsplan for psykisk helse, der denne gruppen er spesielt fokusert. Stortinget har gitt sin tilslutning til økte bevilgninger, og det kommer år om annet i de årlige budsjetter. Vi stiller krav til fylkeskommunene om at de i sine planer og i bruken av disse midlene skal sørge for at tilbud til dem som har spiseforstyrrelser, blir bygget ut. Fristen for fylkeskommunene til å levere sine planer er 1. januar 2000. Vi har fra departementets side et arbeid i gang basert på tilrådinger fra Helsetilsynet om en strategi. Jeg regner med at vi tidlig på nyåret kan få fastsatt den strategien.

S p ø r s m å l 3 6

Einar Olav Skogholt (A): Jeg skal få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Hjertesenteret i Oslo, som må flytte fra det gamle Rikshospitalet, skal leie lokaler i Revmatismesykehuset.

Vil statsråden bidra til at Hjertesenteret i Oslo får refundert 37,5 pst. av ombyggingskostnadene?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Hjertesenteret er en viktig del av helsetilbudet til hjertepasienter i Norge. Senteret startet sin virksomhet i 1989 og er organisert som en stiftelse på grunnlag av avtale mellom Akershus fylkeskommune og staten.

På anmodning fra Sosial- og helsedepartementet har Statens helsetilsyn innhentet uttalelser fra landets regionssykehus om behovet for hjertekirurgisk virksomhet av den type som Hjertesenteret utfører. Undersøkelsen viser at det fortsatt vil være behov for et supplement til regionssykehusenes hjertekirurgiske virksomhet, vesentlig i helseregionene øst og sør.

Hjertesenteret står imidlertid ikke på noen offentlig helseplan. Med utgangspunkt i någjeldende forskrift om refusjon av godkjente kapitalutgifter, med hjemmel i

sykehusloven § 10, er det derfor normalt ikke grunnlag for refusjon av Hjertesenterets kapitalutgifter. Det er imidlertid ingen tvil om at Hjertesenteret har en viktig rolle i forhold til det offentlige helsetjenestetilbudet. Også den pågående debatt om tilknytningsformer for sykehus er et forhold som gjør saken spesiell. Derfor vil departementet vurdere søknaden i lys av disse forhold.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil takke statsråden for svaret, som jeg er meget tilfreds med.

Jeg tolker statsrådets svar slik at Hjertesenteret i Oslo vil få refundert 37,5 pst. av ombyggingskostnadene.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er alltid en glede når representanter er svært tilfreds med det svaret de får. Og jeg takker også for en særdeles velvillig fortolkning av svaret.

Jeg skal arbeide med denne saken ut fra den positive intensjon som jeg gav uttrykk for i mitt hovedsvar. La meg bare for ordens skyld få presisere at saksbehandlingen ikke foregår her, og at saksbehandlingen, hvis en skulle gi en slik kapitalrefusjon, faktisk også fordrer en regelendring, slik at det også må vurderes. Men i lys av det jeg sa, skal vi vurdere dette på en konstruktiv måte.

S p ø r s m å l 37

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har følgende spørsmål til vår ærede helseminister:

«Ved de to akutt sykehusene i Fredrikstad og Moss ved Sykehuset Østfold risikerer de som blir innlagt som øyeblikkelig hjelp-pasienter å måtte vente over 24 timer på operasjon. Eldre mennesker venter over ett døgn på blindtarmingrep og med brukne lårhalsler.

Hva kan statsråden bidra med, slik at øyeblikkelig hjelp blir en reell garanti for behandling?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er enig med representanten Hedstrøm i at det er uakseptabelt at eldre mennesker må vente i over et døgn på øyeblikkelig hjelpoperasjoner. Her er lovgivningen klar. Både i henhold til den gjeldende sykehusloven og den nye pasientrettighetsloven og loven om spesialisthelsetjenesten som Stortinget har vedtatt, er pasientenes rett til øyeblikkelig hjelp udiskutabel. Ansvar er klart definert: Det er fylkeskommunen som har plikt til å organisere sykehustjenesten slik at plikten til å yte øyeblikkelig hjelp blir overholdt. I denne konkrete saken er det Østfold fylkeskommunes ansvar å påse og følge opp at Sykehuset Østfold yter nødvendig behandling innen et akseptabelt tidsrom, til de pasienter som er faglig vurdert til å trenge øyeblikkelig hjelp-behandling.

Når det gjelder behandlingen av enkeltpasienter og eventuelle feil som måtte være begått, er det fylkeslegen som etter tilsynsloven skal følge opp denne type saker. Jeg er gjort kjent med at fylkeslegen allerede har disse sakene til behandling.

Østfold fylkeskommune har også tatt tak i situasjonen. Sykehusledelsen skal i nær framtid redegjøre for de

politiske organer i fylkeskommunen om de faktiske forhold rundt disse konkrete sakene. Videre vil fylkeskommunen ta tak i denne saken i forbindelse med sin styringsdialog med Sykehuset Østfold. Fylkeskommunen og sykehuset har startet arbeidet med å definere kvalitetsindikatorer som skal inngå i den løpende rapporteringen fra sykehuset. Hensikten er å avdekke avvik fra hva som er akseptert medisinsk praksis, slik at man raskt kan sette i verk nødvendige tiltak for å hindre gjentakelse.

Øyeblikkelig hjelp er ikke et helt entydig begrep. Det brukes både om tilstander som krever umiddelbar behandling, og tilstander som må gå foran vanlig prioritet. Hvor mye det haster, og hvilke tilfeller som krever innleggelse i sykehus, er overlatt til den enkeltes leges medisinske skjønn å vurdere, innenfor rammene for forsvarlig medisinsk praksis. Det er dokumentert store variasjoner bl.a. i innleggelsespraksis og ventetider innad i det enkelte sykehus når det gjelder operative inngrep for pasienter innlagt som øyeblikkelig hjelp-pasienter.

I den nye loven om spesialisthelsetjenesten er fylkeskommunens plikt til å organisere en akuttberedskap for å dekke befolkningens behov for øyeblikkelig hjelp tydeliggjort. Alle sykehus har plikt til å motta pasienter med behov for øyeblikkelig hjelp for livreddende og/eller stabiliserende behandling. Det er imidlertid ikke gitt at alle sykehus skal ha en omfattende akuttberedskap for å ferdigbehandle alle pasienter. Det forutsettes i den nye loven derfor at det skal skje en utvelgelse av pasientene i den forstand at de, dersom det er forsvarlig, sendes direkte til det sykehus som har akuttberedskap innenfor det aktuelle fagområdet.

En forsvarlig akuttberedskap er avhengig av organiseringen av alle ledd i den akuttmedisinske kjeden. Departementet arbeider nå med en stortingsmelding om den akuttmedisinske kjeden og hvilke faglige krav som må stilles, for at befolkningen skal kunne tilbys en forsvarlig akuttmedisinsk beredskap. Denne meldingen vil gi Stortinget anledning til en bred gjennomgang av dette viktige feltet.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, og er glad for at han var så klar når det gjaldt å definere øyeblikkelig hjelp – det var tindrende klart hva som er fylkeskommunens ansvar her.

Det har vært problematisk i Østfold. Det har vært en rekke eksempler der særlig eldre mennesker har måttet vente særdeles lenge. Jeg blir litt oppbrakt når assisterende sykehusdirektør ved Sykehuset Østfold sier at dette ikke er et økonomisk problem for dem, men det er et organisatorisk problem. Jeg er ingen helseperson som har jobbet i sykehusvesenet. Men hvis det er et organisatorisk problem, må vel dette sykehuset lære av andre sykehus og gjøre det relativt raskt, slik at syke mennesker ikke må lide på den måten som de har gjort i Fredrikstad og Moss.

Vi vet også at det er veldig vanskelig for de pårørende i en sann situasjon å få informasjon ut, selv om vi har et pasientombud som gjør sitt beste for å informere pasienter og pårørende.

S p ø r s m å l 3 8

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Norske snusbokser inneholder en advarsel fra Sosial- og helsedepartementet om at snus er kreftfremkallende og alvorlig helseskadelig. Den svenske Socialstyrelsens rapport nr. 11 fra 1997 viser at det ikke finnes en sikker sammenheng mellom snus og kreft, og i Sverige er det aktuelt å fjerne advarselen. Effektivt folkehelsearbeid er avhengig av vitenskapelig holdbar informasjon fra myndighetene.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at departementet gir korrekt informasjon om snus?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: En rekke internasjonale undersøkelser har vist at snusbruk øker kreft risikoen. Snus er karakterisert som sikkert kreftfremkallende av Det internasjonale kreftforskningsinstitutt under Verdens helseorganisasjon, og det foreligger en rapport fra den amerikanske helsedirektøren som angir at snus er kreftfremkallende. Disse klare anbefalingene er basert på en lang rekke undersøkelser.

Socialstyrelsens rapport nr. 11 fra 1997 konkluderer med at helserisikoen ved bruk av snus sannsynligvis er mindre enn ved røyking, men at det er åpenbart at ingen tobakksbruk i det hele tatt er å foretrekke fremfor snusing.

Snusproduksjonen innebærer at det dannes meget sterke kreftfremkallende stoffer, nitrosaminer, i produktene. Sammenlignet med matvarer som vi vet inneholder nitrosaminer, som bacon og røkt skinke, inneholder snus 1 000 ganger mer av disse kreftfremkallende stoffene.

Jeg er særdeles opptatt av at all helsefareopplysning og all helsefaremerking skal funderes på trygg vitenskapelig grunn, og Statens tobakkskaderåd følger nøye med på nye forskningsresultater internasjonalt, også når det gjelder snus. Norske helsemyndigheter legger vekt på den internasjonale konsensus som foreligger når det gjelder å karakterisere snus som kreftfremkallende, spesielt Det internasjonale kreftforskningsinstituttets monograf som omhandler snus, og rapporten fra USAs helsedirektør. Det er således ikke grunnlag for å endre standpunkt til den vitenskapelige konsensus som fins på dette området, etablert på grunnlag av en lang rekke vitenskapelig godt underbygde og konklusive undersøkelser. Departementet gir korrekt informasjon om snus.

Olav Einar Skogholt (A): Jeg vil få takke statsråden for svaret.

Jeg er noe overrasket over at han overser resultatene fra forskningen i Sverige på dette området. Den svenske sosialministeren Lars Engqvist har i Riksdagen uttalt at han er innstilt på å sløyfe merkingen «orsakar cancer». Professor Tonny Axell ved Det odontologiske fakultet ved Universitetet i Oslo er helt klar i sine konklusjoner:

«I det storsnusande Sverige är muncancer en relativt ovanlig sjukdom jämfört med i många andra länder där man inte alls använder snus.»

Jeg er opptatt av at effektivt folkehelsearbeid er avhengig av vitenskapelig holdbar informasjon. For en halv

time siden mottok jeg en melding fra Strasbourg om at EU-kommisjonen foreslår at advarsler på snusbokser i framtiden skal ha følgende tekst: Kan skade din helse. Dette gjør kommisjonen da det ikke lenger er sikre bevis for at snus øker risikoen for munncancer. Vil Regjeringen følge opp dette direktivet, eller er denne sak av en slik betydning at Regjeringen vil tilsidesette dette direktivet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: I vurderingen av hva som er forskningsfronten på dette området, kan man selvfølgelig ikke overse noen undersøkelser. Men man kan heller ikke la et par enkeltundersøkelser som ikke viser noen sikker sammenheng, undergrave en hel verdens medisinskfaglige konsensus om en slik sammenheng. Vi skal selvfølgelig følge med, og vi skal være à jour. Men jeg må si at jeg har langt større grunn til å bygge på Verdens helseorganisasjons tilrådinger i dette spørsmålet enn et par enkelt-undersøkelser fra Sverige.

Jeg må også minne representanten om at det i EU faktisk er omsetningsforbud for snus. Sverige er annerledeslandet når det gjelder snus, og har fått unntak fra omsetningsforbudet på grunn av sitt store forbruk og sin produksjon.

S p ø r s m å l 3 9

Inger Stolt-Nielsen (H): Mitt spørsmål til helseministeren er som følger:

«Det er store fylkesvise forskjeller og store køer innenfor barne- og ungdomspsykiatrien. Den 3 måneders gjeldende behandlingsgarantien sikrer ikke barn og unges rett til hjelp når de trenger det. Dette ble blant annet dokumentert i Verdens Gang 2. november 1999. Barn har ifølge FNs konvensjon om barnets rettigheter, Artikkel nr. 24 – Helse, rett til helse og helseomsorg.

Vil statsråden vurdere en strengere behandlingsgaranti for barn og unge som trenger psykiatrisk helsehjelp?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Utgangspunktet for spørsmålet er det store udekkede behov for behandling av barn og ungdom med psykiske lidelser. I Regjeringens opptrappingsplan for psykisk helse er det tatt utgangspunkt i at 5 pst. av barn og unge under 18 år har behov for et tilbud fra barne- og ungdomspsykiatrien. I dag er dekningsgraden ca. 2,1 pst. Vi har lagt opp til en betydelig utbygging av denne delen av den psykiatriske spesialhelsetjenesten. Den største utfordringen ligger i å kunne rekruttere og utdanne tilstrekkelig personell med nødvendig fagkompetanse og å sikre en geografisk fordeling av personellressursene i samsvar med behov.

Barn omfattes av reglene i forskrift om ventetidsgaranti på lik linje med voksne. Dersom vilkårene for behandlingsgaranti er tilstede, har barn rett til å få tilbud om undersøkelse og eventuell behandling innen tre måneder etter henvisning er mottatt. Departementet arbeider nå med forslag til forskrift om innholdet av retten til nødvendig helsehjelp, som i likhet med gjeldende behandlingsgaranti vil bygge på Lønning-utvalgets anbefalinger.

(Statsråd Høybråten)

Min holdning er at man bør være varsom med å operere med ulike ventetidsregler for ulike pasienter, enten skillet går mellom diagnoser eller ved alder. Vi har jo hatt flere spørsmål om aldersgrenser oppe i Stortinget i den senere tid, som aktualiserer dette i den andre enden av livet. Prioriteringen må etter min oppfatning baseres på et medisinskfaglig skjønn med utgangspunkt i tilstandens alvorlighet. I forbindelse med behandlingen av pasientrettighetsloven legger jeg til grunn at tilstandens alvorlighet skal være et moment av betydelig vekt i prioriteringen.

Et av vilkårene for å få behandlingsgaranti i dag er at det foreligger god dokumentasjon for at utsiktene når det gjelder livslengde og livskvalitet, vesentlig kan forverres uten behandling. Det er et medisinskfaglig spørsmål om dette vilkåret er oppfylt. Når barn og unge trenger psykiatrisk helsehjelp, vil dette etter min oppfatning tilsi at tilstanden må karakteriseres som alvorlig og dermed må prioriteres. Et mangelfullt medisinsk tilbud for et barn kan medvirke til reduksjon i barnets livskvalitet og utviklingsmuligheter der dette ikke ville få tilsvarende konsekvenser for voksne. Dette vil derfor ha betydning i vurderingen av om kriteriene er oppfylt, og om hva som er forsvarlig ventetid i det enkelte tilfellet.

Det er etablert et faglig samarbeid mellom departementet, Helsetilsynet og Den norske lægeforening om operasjonaliseringen av kriteriene for tildeling av garanti. Departementet vil i dette arbeidet be om at barns særskilte forhold settes på dagsordenen.

Inger Stolt-Nielsen (H): Jeg takker helseministeren for svaret. Det fremgår av svaret at helseministeren er meget opptatt av dette alvorlige problemet, og det gleder meg.

Men vi har også et annet problem når det gjelder barne- og ungdomspsykiatrien, og det er alle de barna som ikke blir vurdert. I et oppslag i Aftenposten den 11. november vises det til at svært mange barn som er under offentlig omsorg, barnevernsklientene, ikke engang blir vurdert for helsehjelp. At disse barna blir vurdert, er en forutsetning for at de skal få behandling. Denne forskjellsbehandlingen av barn under offentlig omsorg og barn som er under egne foreldres omsorg, gir en bekymringsfull utvikling for dem som er aller svakest og aller mest trenger samfunnets støtte og hjelp og helsebehandling på dette området. Bekymrer dette helseministeren, og vil han med utgangspunkt i den dokumenterte forskjellen gjøre noe med dette?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Svaret på begge spørsmålene er ja. For å utfylle det noe vil jeg si følgende: Den dokumenterte underkapasitet når det gjelder behandlingstilbud for barn og unge, er noe av grunnen til at vi fra departementets side er meget nøye med å følge opp kravene til at barn og unges behov skal være dekket opp både i de kommunale planene som går på tidlig hjelp, tidlig intervensjon og forebyggende tiltak, og i de fylkeskommunale planene som særlig går på behandlingstilbudet i institusjon.

Når det gjelder spørsmålet om forholdet mellom barnevernet og barne- og ungdomspsykiatrien, er det et spørsmål som opptar både barne- og familieministeren og meg i forhold til de problemstillinger som har med samordning og samarbeid å gjøre. Men først og fremst er dette et spørsmål om å bygge ut kapasiteten.

S p ø r s m å l 4 0

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«I dag har ca. 100 000 personer i Norge spiseforstyrrelser. Det er grunn til å tro at mørketallene rundt disse lidelsene er svært høye. I Tromsø legges nå landets eneste kompetansesenter for spiseforstyrrelser ned. Det regionale helse- og sosialutvalget har ikke mer midler å avse til senteret.

Mener statsråden det er forsvarlig at et allerede margi- nalt tilbud til denne gruppen reduseres samtidig som be- hovene økes?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er gjennom pres- sen blitt kjent med at det regionale helse- og sosialutval- get for helseregion nord har vedtatt å kutte bevilgningene til driften av Nordnorsk kompetansesenter for spisefor- styrrelser i Troms, og at styret for Regionsykehuset i Tromsø 1. oktober 1999 vedtok å legge ned driften av senteret fra og med 1. januar 2000. Jeg har uttalt at jeg finner dette oppsiktsvekkende og i strid med de føringer som er gitt fra Stortinget og fra Regjeringen.

I rundskriv til fylkeskommunene om Opptappings- plan for psykisk helse 1999-2006 pekte departementet på at kompetanseheving innenfor behandling av spisefor- styrrelser er et viktig område fordi kompetansen i dag er mangelfull. Fylkeskommunene ble bedt om å redegjøre for tilbudet til mennesker som lider av spiseforstyrrelser.

Alle helseregionene skal sende regionale helseplaner til departementet innen 1. januar 2001. Tilbud til og tiltak for mennesker som har spiseforstyrrelser, skal inkluderes i disse planene.

I tillegg til dette har departementet sett det som nød- vendig å ta saken om nedleggelse av kompetansesenteret i Tromsø opp i et eget brev til fylkeskommunene Nord- land, Troms og Finnmark. I brevet bes fylkeskommune- ne om at de i sine planer for psykisk helsevern redegjør for planene for kompetanseheving og bedring av behan- dlingstilbudet til personer med spiseforstyrrelser.

Som jeg nevnte i mitt svar til representanten Kongle- voll tidligere i dag, vil et av tiltakene i strategiplanen for å bedre tilbudene til mennesker med spiseforstyrrelser være knyttet til å bygge opp spesialkompetanse i hver helseregion. Planer om regional kompetanse skal innar- beides i de regionale helseplanene. Kompetansen må bygges ut der det allerede eksisterer kompetanse.

Helseregion nord er den eneste som på nåværende tidspunkt har opprettet et regionalt kompetansesenter på området. Kapasiteten innen psykisk helsevern er pr. i dag for dårlig. Derfor har det til nå vært få enheter som har hatt mulighet til å fungere som kompetanseenheter. De

ulike miljøene har hatt nok med å ta imot pasienter fra eget opptaksområde. Det er derfor viktig at kompetansemiljøer som allerede er bygd opp, ikke går tapt.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil takke statsråden for svaret, og jeg er veldig glad for at statsråden reagerer sterkt på dette vedtaket.

Senteret har vært i funksjon nå i tre år, og på disse tre årene har en opplevd stor pågang både fra pasienter, pårørende og helsepersonell. Vi vet at det i dag er et skrikende behov for behandlingsplasser for personer som lider av spiseforstyrrelser, noe statsråden også har vært inne på tidligere i dag. Eksempelene er dessverre altfor mange på at livstruende pasienter blir avvist – ja rett og slett nektet hjelp – fordi vårt helsevesen ikke har kapasitet eller ikke vil behandle disse pasientene. I utgangspunktet skal alle poliklinikker kunne behandle pasienter med disse lidelsene, men vi vet at situasjonen i realiteten er en helt annen.

Jeg mener at situasjonen for disse pasientene er så alvorlig at statsråden må gripe inn og komme med straks-tiltak. (Presidenten klubber.) Jeg har respekt for at han vil avvente det fylkeskommunene skal gjøre, men jeg synes at situasjonen er prekær, og vi vet i dag nok til at vi er nødt til å –

Presidenten: Taletida er ute!

Statsråd Dagfinn Høybråten: I denne saken deler representanten Bekkemellem Orheim og jeg fullt ut både analysen og vurderingen av den konkrete saken og engasjementet.

Vi har vedtatt en plan, vi har bevilget penger, vi har stilt krav om dette punktet i de fylkeskommunale og helseregionale planene. Vi følger opp dette, og vi gir penger til oppfølgingen. Da er det en veldig dårlig unnskyldning fra fylkeskommunens side for ikke å gjøre det som vi forventer. Det at den gjør det stikk motsatte, kommer vi til å forfølge.

S p ø r s m å l 41

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Ved behandlingen av St.meld. nr. 58 (1996-97), Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling, fikk Høyre gjennomslag for at vi skal satse på en bred spredning av informasjon om varmepumpeteknologi.

Hva har statsråden gjort for å spre denne informasjonen?»

Statsråd Marit Arnstad: Det drives etter hvert et betydelig informasjons- og opplæringsarbeid innenfor energibruk. Det gjelder spredning av generell informasjon, men også informasjon om nye fornybare energikilder, og varmepumper spesielt.

NVE har ansvaret for å iverksette og følge opp myndighetenes informasjons- og opplæringsvirksomhet. I dag benytter NVE en eksternt operatør, OFE – Opplysningskontoret for energi og miljø – til å utvikle informasjonsmateriell, kurs osv. på de ulike områdene. Det gjelder også bruk av varmepumper.

Pr. dags dato tilbyr OFE tre kurs omkring dette temaet, særlig rettet inn mot profesjonelle aktører og mot driftspersonell. OFE har også startet opp et kurs i videreutdanning knyttet opp mot NTNU i Trondheim.

En tar også sikte på å videreutvikle det informasjonsmateriell som i dag eksisterer for huseiere omkring boligoppvarming og bruk av varmepumper. Om kort tid vil det komme nytt og omfattende informasjonsmateriell som er ment for interesserte brukere og aktuelle tilbydere av varmepumper, dvs. rørleggere og andre som tilbyr tjenester knyttet til installasjon og service av denne typen energiteknologi. I tillegg vil vi omtale bruk av varmepumper som en aktuell teknologi i alt informasjonsmateriell som går på vannbåren varme.

De regionale enøkssentrene er en viktig distribusjonskanal for NVEs informasjonsmateriell. I tillegg spres det også særskilt informasjon om energibruk og energiløsninger gjennom NVEs nettverk for bygningssektoren. En særlig fokusering i tida framover vil som sagt være på de profesjonelle aktørene i varmepumpemarkedet, på driftspersonell og også i forhold til kommuner og kommunal planlegging.

Jan Johnsen (H): Jeg takker for svaret, som jeg ikke synes er bra nok. Jeg må si at jeg blir litt varm når jeg hører at markedsføring på det nivået som vi her hører om, blir brukt for å fremme en av de flotteste energibærerne vi har. Vi har den liggende rett utenfor vinduet, vi har den i luft, vann, jord og fjell. Jeg forventer, på grunn av at vi nå har masse midler til å gjøre noe skikkelig her, og fordi det er et så viktig område vi snakker om, et helt annet engasjement på dette enn det vi har sett til nå, og dette må rettes mot alle deler i vårt samfunn som kan bruke den energien.

Kan statsråden være enig i at vi inviterer tre-fire markedsføringsbyrå til å utarbeide et idekonsept med strategi- og medievalg for å få en målrettet markedsføring av varmepumper?

Statsråd Marit Arnstad: Jeg må sjølsagt akseptere at representanten ikke er fornøyd med den informasjonsplanleggingen som en ønsker å utvikle. Jeg sa i mitt svar at informasjonsarbeidet vil bli trappet opp. Men jeg tror også at informasjonsarbeidet knyttet til varmepumper må ses i en viss sammenheng med andre nye fornybare energikilder, fordi varmepumper ofte er tenkt brukt i en kombinasjon med f.eks. bioenergi, og fordi en lokalt sett vil kunne ha ulike valg og løsninger knyttet til nye fornybare energikilder. Noen steder vil det være varmepumper som er mest aktuelt, andre steder bioenergi. Statlig informasjonsmateriell og statlige støtteordninger bør også utformes slik at de fanger opp flest mulig av de nye fornybare energikildene – det være seg vind, bioenergi eller varmepumper. Vi ønsker å sette i fokus både det profesjonelle marked, driftspersonell og kommunal planlegging. Det er tre nøkkelaktører, tror jeg, og foreløpig akter vi å gjøre det gjennom de kanaler som myndighetene hittil har brukt.

S p ø r s m å l 4 2

Marit Nybakk (A): Jeg har tillatt meg å stille følgende spørsmål til utviklingsministeren:

«Langt de fleste kriger og væpnede konflikter i dag er innbyrdeskriger, der ulike befolkningsgrupper i en stat slåss mot hverandre. Barn utgjør nær halvparten av befolkningen i disse krigsområdene. Fredsprosesser og fredsavtaler avspeiler i liten grad barns behov.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at barns behov i fremtiden blir bedre ivaretatt i fredsprosesser og fredsavtaler?»

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Først vil jeg takke representanten for at hun reiser en veldig viktig problemstilling.

Situasjonen for barn i krig og konfliktsituasjoner er høyt prioritert i Norges internasjonale arbeid for å fremme barns rettigheter. Vi arbeider for økt beskyttelse av barna bl.a. gjennom vår humanitære bistand til FN-systemet og til frivillige organisasjoner. Men vi legger også vekt på dette i vår deltakelse i FNs styrende organer og i øvrige FN-fora.

Vår oppfølging av arbeidet med dette innen FN-systemet er viktig fordi organisasjonene så å si alltid er tungt representert i krigsområdene, med tilstedeværelse i landene før, under og etter konflikten. FNs høykommissær for flyktninger og UNICEF er meget sentrale i denne sammenheng.

Den såkalte Graca Machel-rapporten om barn og væpnet konflikt fra 1996 har lagt grunnlaget for mye av FNs arbeid på dette området. Rapporten i seg selv var et slags gjennombrudd på dette feltet. Blant annet munnet den ut i opprettelse av en spesialrepresentantstilling for barn og væpnet konflikt i FN, direkte underlagt generalsekretæren.

Jeg har hatt flere møter med Olara Otunnu, som i dag fyller denne stillingen. Vi støtter hans arbeid økonomisk og søker ellers å samarbeide med ham der dette er naturlig, f.eks. når det gjelder Sudan.

Spesialrepresentanten har bl.a. hatt løpende kontakt med representanter for de stridende parter og søker å etablere tillitskapende prosjekter blant partene, særlig når det gjelder demobilisering av barnesoldater. Enighet om demobilisering av barnesoldater kan også danne grunnlag for en sterkere fokusering på barns rettigheter ved en eventuell fredsslutning.

Spesialrepresentanten har to ganger tatt initiativ til en dialog om beskyttelse av barn i sikkerhetsrådssammenheng. I denne sammenheng har Norge også tatt til orde for viktigheten av å fokusere på barns beskyttelse i fredsprosesser og fredsavtaler. Dette engasjementet har bl.a. ført til at mandatet for den fredsbevarende operasjonen i Sierra Leone, utarbeidet av Sikkerhetsrådet i 1998, understreket barns særskilte behov for beskyttelse. Norge vil sammen med andre land arbeide for at beskyttelse av sivile i væpnet konflikt blir en integrert del av Sikkerhetsrådets arbeid i fremtiden. Her vil selvsagt beskyttelse av barn stå helt sentralt.

Norge deltar aktivt i det pågående arbeidet for å få vedtatt en protokoll til barnekonvensjonen om barn i væpnede konflikter. En hovedmålsetting med dette arbeidet er å få en 18-årsgrense for rekruttering til og deltagelse i væpnede styrker. Bruk av barn i krig er et av de verste overgrepene mot barns rettigheter en vel kan tenke seg. Framgang på dette området er derfor svært viktig for å sikre barns rettigheter, ikke bare under konflikter, men også i tilknytning til fredsslutninger.

Marit Nybakk (A): Jeg vil takke for et veldig positivt svar.

I arbeidet med barn og barns oppvekstvilkår i Oslo gjennom flere år har jeg både truffet og hørt om barn fra de nye krigsområdene med massevis av interne konflikter og sett de traumaene som de går gjennom – foreldreløse barn som har sett hus og nærmiljø gå opp i røyk, som har opplevd at nabogutten ble fiende og hatobjekt over natten, og som også har vært barnesoldater. Jeg er spesielt glad for det statsråden nevner om akkurat det med barnesoldater, som jeg tror kanskje er det aller verste her. Jeg synes det er viktig at Regjeringen vektlegger beskyttelse av barn gjennom vår humanitære bistand, som jo er kraftig økende på grunn av konfliktenes endring. Det norske engasjementet for å beskytte barn, som en del av fredsavtalene, er også viktig.

Så vil jeg til slutt spørre statsråden om akkurat dette med barnesoldater – hvordan det arbeidet nå står i forbindelse med både fredsavtaler og andre internasjonale avtaler.

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Når vi nå er i ferd med å nå en tiårsmarkering av Barnekonvensjonen, skulle vi jo trodd at vi var kommet lenger. Og det gjelder ikke minst på området barnesoldater. Disse tilleggsprotokollforhandlingene som pågår, har dessverre stått i stampe i relativt lang tid, og det er ganske stor uenighet mellom en rekke land om spørsmålet om 18-årsgrense. Fra norsk side har vi nå vurdert det slik at vi er nødt til å legge inn større «trøkk» og se om vi kan få et større samarbeid med likesinnede land på dette området, for å få en større drivkraft i forhandlingene.

Når det så gjelder konkret de ulike konflikter, er det da mulig, selv om man ikke har enighet om en tilleggsprotokoll, å lage egne avtaler med parter i en konflikt om demobilisering av barnesoldater. Jeg kan nevne at når det gjelder vår rolle i fredsprosessen i Sudan, er dette et spørsmål jeg har reist med begge parter, hvor man i utgangspunktet har stilt seg åpent positivt til å få til slike avtaler. Det vil vi arbeide videre med.

S p ø r s m å l 4 3

Fra representanten Jan Petter Rasmussen til miljøvernministeren:

«I svaret av 25. juni 1999 på mitt skriftlige spørsmål nr. 357 (1998-99), fremkommer det at det åpenbart er blitt gitt feilaktige opplysninger vedrørende tidspunkt for undertegnelsen av «Memorandum of Understanding – RENC Joint Venture».

Hvordan kan statsråden påstå at så ikke er tilfelle, og hvorfor er det manipulert med datoer når det gjelder nevnte undertegnelsestidspunkt?»

S p ø r s m å l 4 4

Fra representanten Torbjørn Andersen til miljøvernministeren:

«Gården Haugsjø i Froland kommune i Aust-Agder har som en følge av opptrappingen av barskogvernet fått båndlagt ca. 25 pst. av de produktive skogsarealer. Der som en slik vesentlig del av eiendommen blir varig vernet, vil dette sterkt svekke driftsgrunnlaget for gården. Saken har fått en maksimal konfliktgrad idet eieren er sterkt mot at gården fratras viktige arealer. I St.meld. nr. 40 (1994-95) står det at «noen områder er dessuten uaktuelle på grunn av stor konfliktgrad».

Bør ikke dette tas til følge?»

S p ø r s m å l 4 5

Fra representanten Signe Øye til miljøvernministeren:

«For fem uker siden ble en ulv påkjørt og drept i Svinndal i Østfold. Denne ulven skulle gentestes fordi flere fagfolk mener at ulvefamilien i området er hybrider. Dersom dette er riktig, skal ulven avlives.

Hvorfor er dette arbeidet ennå ikke igangsatt?»

Presidenten: Disse spørsmåla er utsette til neste spørjetime.

S p ø r s m å l 4 6

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«Drosjenæringen sliter i dag med dårlig økonomi og lave lønninger grunnet maksimalprisordningen. Til sammenligning har takstene i kollektivtransporten hatt en økning på hele 36,5 pst., mens for drosjenæringen er økningen 18,8 pst. for perioden 1990 til juni 1998.

Mener statsråden at maksimalprisordningen nå bør avskaffes?»

Statsråd Laila Dævøy: Som representanten Nistad kjenner til, gav jeg i går Konkurransetilsynet beskjed om at maksimalprisreguleringen av drosjetakstene kan oppheves i de områder der det er tilstrekkelig konkurranse. I praksis vil det være i sentrale strøk der det er to eller flere konkurrerende drosjesentraler. Utenom disse områdene vil maksimalprisreguleringen bli opprettholdt. Konkurransetilsynet er bedt om å sette beslutningen i verk snarest mulig.

I områder hvor maksimalprisreguleringen oppheves, vil drosjesentralene få dispensasjon fra konkurranselovens forbud mot prissamarbeid til å fastsette priser for drosjene som er knyttet til sentralen. Dispensasjon gis bl.a. under forutsetning av at den enkelte drosje kan ta lavere priser enn det sentralen har fastsatt, og at sentralene

sørger for god prisinformasjon til publikum. Konkurransetilsynet vil føre et aktivt og særskilt tilsyn med priser og prisendringer i næringen. Tilsynet kan, i tilfelle utglidning, gjeninnføre prisregulering i områder med for store prisforhøyelser.

Konkurransetilsynet, som har ansvaret for gjennomføringen av maksimalprisreguleringen, foreslo å oppheve denne for hele landet. Drosjetakstene har vært regulert av pris- og konkurransemyndighetene siden 1940. Reguleringen er bl.a. begrunnet i at tilgangen til næringen er begrenset ved en løyveordning, slik at drosjene har hatt enerett til denne typen persontransport. Konkurransen i næringen har således inntil nylig vært sterkt begrenset. Samferdselsmyndighetene har imidlertid delvis lagt om sin praksis ved tildeling av løyve slik at det i flere områder er gitt løyve til mer enn én sentral. Videre er det også åpnet adgang for at turbiler kan transportere færre enn fem personer. Disse endringene har ført til en konkurransesituasjon i områder med to eller flere drosjesentraler som innebærer at maksimalprisreguleringen etter mitt syn her kan oppheves.

For øvrig er det besluttet at erfaringene i de områdene der maksimalprisreguleringen er opphevet, skal vurderes etter ett år.

Der det som følge av den behovsprøvede løyvetildeling ikke er flere enn én drosjesentral, vil drosjene fortsatt bli maksimalprisregulert. Konkurransetilsynet er imidlertid bedt om å forbedre modellen som brukes i fastsettelsen av maksimalprisene. Tilsynet vil på denne måten prøve å imøtekomme enkelte av de problemene som en har hatt med reguleringen, slik som rigid prissystem, usikkerhet med hensyn til innhenting av grunnlagsmateriale osv. Regjeringen har imidlertid også besluttet at Samferdselsdepartementet skal utrede nærmere om behovsprøvingen av drosjeløyver skal oppheves.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg takker for svaret, som jeg delvis har lest i Aftenposten i dag, og jeg må jo da berømme statsråden for at det var en hurtig behandling av spørsmålet som jeg la inn.

Det blir altså en delvis opphevelse av maksimalprisordningen, og den skal da evalueres om ett år. Herunder skal også konsekvensene for kommuner, fylkeskommuner og folketrygden – som er en veldig stor bruker av drosjenæringen – ses på. Men hva er hensikten med kun en delvis opphevelse av maksimalprisordningen – og samtidig skal man ha en evaluering av denne ordningen om ett år – når både folketrygden og fylkeskommunen allerede kan innhente tilbud hos forskjellige sentraler innenfor sitt fylke? De fleste fylkene har allerede i dag sine fylker som ett løyvedistrikt, og det offentlige kan kjøpe sine drosjetjenester på kreditt, ikke kontant. Dette kan man innhente tilbud om.

Statsråd Laila Dævøy: Den hurtige saksbehandling som det kan synes å ha vært i denne saken, skyldes faktisk ikke representanten Nistads spørsmål, vi hadde hatt en saksbehandling i forkant av det. Men spørsmålet kom jo på et gunstig tidspunkt. Det er godt å kunne stå her og svare positivt på et så viktig spørsmål.

Grunnen til at vi ikke har opphevet hele maksimalprisordningen er at så lenge vi har en løyveordning, er det slik at de aller fleste steder i landet vil det fortsatt finnes bare ett løyve, dvs. en sentral. Da vil vi ikke få en reell konkurranse. Derfor har vi ønsket å opprettholde maksimalprisen. Vi skal evaluere etter ett år. Vi er også svært opptatt av prisutviklingen på de steder der vi opphever maksimalprisordningen – når det gjelder det offentlige og Rikstrykdeverket f.eks. Det er grunnen til evalueringen. Vi vil se på prisutviklingen også før vi tar en endelig beslutning.

Presidenten: Før vi går videre, vil vi handsame spørsmål 24, frå representanten Inge Lønning til kyrkje-, utdannings- og forskningsministeren. Spørsmålet vil bli svart på av arbeids- og administrasjonsministeren som rette vedkomande.

S p ø r s m å l 2 4

Inge Lønning (H): Mitt spørsmål til de to statsråder lyder som følger:

«En muslim som deltar på et AMO-kurs, er blitt nektet fri en time hver fredag. Dette betyr at han ikke får anledning til å delta i fredagsbønnen i moskeen.

Hvorledes vurderer statsråden arbeidsmarkedsmyndighetenes avslag i lys av prinsippet om den enkeltes rett til religionsutøvelse?»

Statsråd Laila Dævøy: Den enkeltes rett til religionsutøvelse er et prinsipp det er viktig å ivareta. Lov om trdomssamfunn og ymist anna gir derfor personer som ikke hører til Den norske kirke, rett til fri fra arbeid, skolegang, tjenesteplikt og liknende i opp til to dager hvert år i forbindelse med religiøse høytider etter vedkommandes religion.

Skulle en innføre rett til fri en time hver uke, ville det være en utvidelse i forhold til det loven gir rett til. Det ville bety en belastning for arbeidsgiver og ville kunne gjøre det vanskeligere for den enkelte å få arbeid.

AMO-kurs, og spesielt introduksjonskurs for fremmedspråklige, som det refereres til i det aktuelle tilfellet, har som formål å gi personer med innvandrerbakgrunn innføring, kompetanse og kunnskap til å gå ut i arbeid. Dette innebærer bl.a. å lære og forholde seg til regler i norsk arbeidsliv. Det er da viktig at samme regler som gjelder i arbeidslivet, også gjelder for AMO-kurs. Arbeidsmarkedsstatens avgjørelse er i tråd med reglene som gjelder i norsk skole og arbeidsliv, og avslaget er gitt på dette grunnlag.

Min vurdering er at arbeidsmarkedsstaten ikke bryter med prinsippet om den enkeltes rett til religionsutøvelse i denne saken. Praktiseringen er dessuten godt tilpasset det forhold at hele hensikten med en AMO-opplæring er å bidra til å skaffe den ledige en inngang i det ordinære arbeidslivet.

Inge Lønning (H): Når jeg i spørsmålet har vist til prinsippet om den enkeltes rett til religionsutøvelse, refe-

rerer det seg ikke til lov om trdomssamfunn. Det refererer seg til Grunnloven § 2, som fastslår dette prinsipp. Vi har i Norge lang hevd for dette; før vi innførte femdagers uke, fikk f.eks. jødiske barn og barn som tilhørte Adventistsamfunnet, uten videre fri fra skolen på lørdager. Forutsetningen for dette er naturligvis at den enkelte selv har ansvaret for å innhente det man går glipp av. Slik vil det også være i arbeidslivet. Hvis en arbeidstaker ber om fri, må det selvfølgelig være under forutsetning av at vedkommende arbeider dette inn igjen. Jeg er ikke i stand til å skjønne at verken AMO eller andre skulle ha problemer med å vise den fleksibilitet som er nødvendig for å imøtekomme dette ønsket.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg vil like fullt vise til lov om trdomssamfunn og ymist anna, som ble debattert i denne sal i Stortinget i 1980. Vi har lagt til grunn at loven tross alt har vært debattert i denne sal og er vedtatt av Stortinget. Jeg antar at alle disse spørsmål knyttet til arbeidsliv og skole for mennesker med en annen kulturbakgrunn og religion enn vi har, også var tatt hensyn til. Jeg har forholdt meg til det og sett det slik at det ikke var riktig av meg som statsråd å gå inn og fravike dette.

Når det så gjelder et oppslag i Vårt Land i dag, har jeg lyst til å vise til det en muslimsk leder, Sattar Tahir, som er president i Islamic Cultural Centre i Oslo, der har sagt:

«Vi må prioritera arbeidet fyrst. Det er vi som muslimar som må finna fornuftige løysingar.»

Det betyr at også representanter for muslimene kan akseptere min avgjørelse.

Presidenten: Presidenten vil gjere merksam på at den reglementsmessige tida for føremiddagsmøtet snart er ute, og vil føreslå at føremiddagsmøtet blir forlenga til vi er ferdige med dagens kart. – Det er vedtatt.

S p ø r s m å l 4 7

Jan Tore Sanner (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«Ifølge Verdens Gang 8. november 1999 står staten fortsatt steilt på kravet om at det skal bygges ca. 1 000 flere boliger og etableres 5 000 flere arbeidsplasser på Fornebu enn det Bærum kommune har vedtatt. Ifølge avisen avvises et kompromiss med Bærum kommune som helt uaktuelt.

Er statsråden innstilt på å ofre det lokale selvstyre for å oppnå statens måltall for boliger og arbeidsplasser?»

Statsråd Laila Dævøy: Statsbyggs innsigelse til Bærum kommunes kommunedelplan 2 for Fornebu har flere begrunnelser, og jeg vil i mitt svar til representanten Sanner gå inn på de viktigste.

La meg først si at jeg har full tillit til Statsbyggs faglige vurderinger i denne saken, og at jeg i hovedsak deler det syn etaten har gitt uttrykk for gjennom innsigelsen til kommunedelplan 2 og i meklingen hos fylkesmannen i Akershus.

Det er grunn til å minne om at innsigelsen er i tråd med nåværende og tidligere regjeringers syn på etterbruken av Fornebu.

Jeg gjør oppmerksom på at de rikspolitiske retningslinjer for hovedflyplassen på Gardermoen og for samordnet areal- og transportplanlegging begge fremhever betydningen av en bærekraftig utvikling gjennom best mulig utnyttelse av byggeområdene på Fornebu.

Statsbygg har sett det som nødvendig med et rammetall for arbeidsplasser på 20 000. Da er det tatt hensyn til Stortingets vedtak om nasjonalt IT- og kunnskapssenter, samt det antall arbeidsplasser som Telenor og lokal service vil utgjøre. Et rammetall på 20 000 arbeidsplasser vil også gi et viktig bidrag til et godt trafikkgrunnlag for miljømessig kollektivbetjening av Fornebu-området.

Statsbygg mener på faglig grunnlag at bolig-tallet minst bør være 6 000, og at Fornebu som utbyggingsområde har gode miljømessige muligheter til enda høyere bolig-tall. Det regionale boligbehovet er stort, og selv om utbyggingen av Fornebu ikke vil løse dette problemet, er det viktig å utnytte de muligheter som finnes for boligbygging. Erfaringsmessig er det enklere å legge til rette for flere boliger i nybyggingsområder enn ved for-tetting og/eller omregulering av andre områder.

Det er riktig at Bærum kommune ved meklingen mellom partene hos fylkesmannen fremsatte forslag til kompromissløsning. Bærum kommunes forslag innebar i korte trekk at kommunen var villig til å øke bolig-tallet til 5 500 på helt bestemte vilkår og til subsidierte priser, mot en reduksjon i antall arbeidsplasser til 14 000. Den marginale økningen i bolig-tallet gir et resultat som ligger for langt unna statens utgangspunkt til at Statsbygg kunne akseptere forslaget. Reduksjonen i antall arbeidsplasser gir et urealistisk lavt tall i forhold til de foreliggende planer for Fornebu. Også dette bidrog sterkt til at Bærum kommunes utspill ikke kunne aksepteres. Statsbygg gav imidlertid Bærum kommune signaler om at staten kunne være villig til å fire på rammetallet for antall arbeidsplasser hvis statens forslag til bolig-tall ble godtatt. Bærum kommune valgte imidlertid ikke å imøtekomme statens forhandlingsutspill.

Regjeringen er opptatt av lokalt selvstyre som et viktig fundament i vårt demokratiske samfunn. I enkelte saker er det imidlertid nødvendig med statlig styring der det legges avgjørende vekt på forhold som får virkning utover det den enkelte kommunes grense tilsier. I denne saken er det etter min mening sterke hensyn som taler for at både tallet på boliger og arbeidsplasser bør økes i forhold til rammetallene i kommunedelplan 2.

Til slutt vil jeg presisere at det ikke er aktuelt for departementet å intervenere i forhold til Statsbyggs beslutning om å opprettholde innsigelsen mot rammetallene for utbyggingen av Fornebu slik de nå foreligger. Innsigelsen skal først behandles av Akershus fylkesting, forhåpentligvis vil det skje i inneværende år. Hvis fylkestinget ved behandlingen stadfester Bærum kommunes kommunedelplan 2, vil jeg i samråd med Regjeringen vurdere om saken skal bringes videre inn for Miljøverndepartementet til endelig avgjørelse der.

Jan Tore Sanner (H): Jeg er overrasket over den manglende respekt sentrumsregjeringen og statsråd Dāvøy med denne saken viser overfor lokale myndigheter. Alt snakk om lokalt selvstyre blir tomme ord når man hører hvor lite som skal til for å overstyre Bærum kommune. Med tanke på den rekke av skandaler som er knyttet til Statsbygg, må jeg også si at jeg er noe overrasket over at statsråden ensidig knytter sin tillit til Statsbygg, uten å legge vekt på det som også er kommet fra Bærum kommunes side. I realiteten er det nå 50 boliger pr. år som skiller Bærum kommune og Statsbygg. Dette er hva som skal til å for å overkjøre det lokale selvstyret. I tillegg ønsker man 5 000 flere arbeidsplasser på frimerket ute på Fornebu. Jeg må spørre: Hvilken distriktpolitisk begrunnelse er det som ligger til grunn for at Regjeringen vil presse inn ytterligere 5 000 arbeidsplasser på et område som allerede er sterkt presset når det gjelder veksttendenser og arbeidsplasser?

Statsråd Laila Dāvøy: Som politikere har vi også et ansvar for å legge til rette for boliger når det er nødvendig. I dagens spontanspørretime fikk jeg faktisk spørsmål om hva jeg kan gjøre for å bidra til å skaffe boliger i Oslo-området.

Lokalt selvstyre er selvfølgelig viktig, men vi har faktisk også en hjemmel for å kunne gripe inn ut fra større samfunnsmessige behov enn det en enkelt kommune har, ikke bare ut fra faglige, men også ut fra politiske hensyn. Det har vi benyttet oss av i denne saken. Men vi har også signalisert overfor Bærum kommune at vi ønsker et kompromiss. Spesielt har vi vært opptatt av boliger.

Når det gjelder antallet arbeidsplasser på Fornebu, er det i eksisterende plan allerede innebygd ca. 18 000 arbeidsplasser. Dette er som følge av de forutsetninger som allerede er lagt i planen, og de planer som foreligger. Derfor er det uforståelig for meg at Bærum i sitt kompromissforslag ønsket å gå ned til 14 000.

S p ø r s m å l 4 8

Eirin Faldet (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«Arbeidsledige som mottar dagpenger, blir fratatt sine dagpenger dersom den arbeidsledige søker utdanning eller tar et kurs av noen varighet for å skolere seg for arbeidslivet, som for eksempel å ta fag- og svennebrev. Dagpengeforskriftene og regelverket i folketrygden må endres.

Kan statsråden sørge for at dette gjøres?»

Statsråd Laila Dāvøy: Etter dagens regelverk, folketrygdloven § 4-6, ytes det ikke dagpenger til personer som gjennomgår utdanning eller opplæring eller deltar i ulønnet arbeid. Bakgrunnen for dette er dagpengeordningens hovedkrav om at arbeidsløse skal søke arbeid. Dette utgangspunktet reduserer periodene på trygd og gir et strengt, men riktig incentiv for å anstrenge seg for å få nytt arbeid.

Det er i samband med utdanning og opplæring gjort enkelte unntak fra denne hovedregelen. Unntakene er

kommet for å imøtekomme legitime behov for en arbeidsmarkedsmessig begrunnet opplæring og utdanning. Unntakene er imidlertid begrensede, for å unngå at trygden blir finansieringskilde for langvarig utdanning og opplæring.

De viktigste unntakene er følgende:

- opplæring/kurs i arbeidsmarkedsetatens regi, de såkalte AMO-kursene
- utdanning/opplæring tilrettelagt utenfor normal arbeidstid. Begrunnelsen for dette er at det som kan kombineres med arbeid og inntekt, skal kunne kombineres med dagpenger.
- kortere utdanning på dagtid som ikke strekker seg over tre måneder
- opplæring/utdanning i inntil ett skoleår som har karakter av påbygging/tilleggsutdanning

Noen mindre justeringer i ovennevnte regelverk kan jeg se kan være hensiktsmessig. For tiden er det derfor sendt på høring et forslag om at innvandrere med dagpenger kan få gå på norskkurs i inntil ett år mens de opprettholder dagpenger. Dette vil bedre denne gruppens muligheter på arbeidsmarkedet.

Et så vidt vidtfnende forslag som representanten Faldet foreslår, bryter klart med de prinsipper som lå til grunn da Stortinget vedtok den nevnte lovparagrafen. Fag- og svennebrev er en del av det ordinære utdannelsessystem, og arbeidsledighetstrygden skal, som jeg tidligere har nevnt, ikke være finansieringskilde for ordinær utdanning og opplæring. Forslaget fra representanten Faldet vil kunne føre til at personer med rettigheter til dagpenger vil kunne finansiere sin utdanning gjennom folketrygden, mens andre må ta opp studielån.

Dagpenger under arbeidsløshet er en rettighetsbestemt ordning for alle. Blir det ikke trukket et tydelig skille mellom ordinær utdanningsfinansiering og dagpenger, er jeg redd for at det kan påvirke ledighetens nivå og lengde.

Eirin Faldet (A): Jeg kjenner godt regelverket. Jeg stiller spørsmålet på vegne av dem som uforskyldt har blitt arbeidsledige, og som ønsker å komme ut i et arbeid hvor det er bruk for dem.

Jeg kan nevne to konkrete eksempler på at disse reglene slår feil ut. Blant annet er det en mann som har gått arbeidsledig lenge, han går til arbeidskontoret og får beskjed om at han kan ta et truckførerkurs, men da mister han dagpengene. Han får heller ikke dekket kursavgiften på trygdekantoret eller arbeidskontoret. Et annet eksempel er en som ble engasjert av kommunen for å ivareta grøntanlegg om sommeren, og ønsket å ta fagbrev som anleggsgartner eller driftsoperatør i idrettsanlegg i den perioden han ikke var aktuell arbeidssøker. Men da ville han altså miste dagpengene.

Det er viktig at det finnes ordninger som gjør at folk får tatt en utdanning uten at vedkommende mister (presidenten klubber) tilskudd til livsopphold til seg og familien. Vi må oppmuntre folk til å ta kurs til det arbeidslivet som forefinnes, og ikke skolere folk til ledighet. (Presidenten klubber igjen.) Jeg ber igjen om en vurdering av de reglene som finnes.

Presidenten: Og presidenten ber om at taletida blir respektert.

Statsråd Laila Dævøy: De fleste som blir arbeidsledige, blir vel det uforskyldt; de aller fleste vil jo ha et arbeid. Men jeg må nok si meg uenig med representanten Faldet her, for vi må ha klare regler for dem som skal ta imot dagpenger – og som faktisk på bakgrunn av det kan få en jobb dersom det dukker opp en, dersom de søker en – og dem som går på en utdanning. Det kan ikke være slik at noen skal få penger under utdanning, mens andre må betale utdanningen selv. Det er derfor vi har dette regelverket. Stortinget har besluttet det.

For øvrig kan jeg kanskje nevne helt til sist at når det gjelder alle tiltakene vi har gjennom arbeidsmarkedsetaten, har vi alle under revisjon. Vi mottar selvsagt invitasjoner og eksempler som kan være nyttige for oss i dette arbeidet.

S p ø r s m å l 49

Øyvind Korsberg (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kulturministeren:

«Dagens tilbud av lokale nyheter til befolkningen på Svalbard er nyheter fra Enebakk og Romerike, ikke et eneste ord eller bilde fra lokale begivenheter på Svalbard eller i Nord-Norge. Om lag 60 pst. av de 1 400 norske innbyggerne på øygruppen har tilknytning til Nord-Norge, og har derfor liten interesse av Østlandssendingen.

Hva vil statsråden gjøre for at beboerne på Svalbard får lokale nyheter fra NRK Troms?»

Statsråd Åslaug Marie Haga: Jeg har i samsvar med vanlig praksis innhentet en uttalelse fra NRK om spørsmålet som representanten Korsberg stiller. NRK uttaler følgende:

«Svalbard mottar NRK1s digitale TV-signal. Det sendes opp fra Nittedal og den regionale versjon som foreligger er NRKs sendinger fra Oslo og Akershus. Alle som tar imot NRK1s digitale satellittsending, enten de bor på Svalbard eller Oslo, får det samme signal. Det betyr at hvis man ved hjelp av betydelige ekstrakostnader skulle legge inn sendingen fra Nord-Norge i satellittsendingen, ville for eksempel store kabelselskaper i Oslo måtte distribuere den nord-norske sending i stedet for sendinger for Oslo og Akershus. Dette anses lite hensiktsmessig.»

Jeg er først ganske nylig blitt kjent med problemstillingen som representanten Korsberg tar opp. Jeg vil derfor drøfte saken nærmere med NRK, bl.a. for å finne ut om det er mulig å få overført distriktssendingene fra Nord-Norge til Svalbard uten for store kostnader.

La meg for ordens skyld påpeke at Svalbard ikke er uten nyhetssendinger fra Nord-Norge, idet radioens distriktssendinger fra NRK Troms blir distribuert til Svalbard.

Øyvind Korsberg (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som gir rom for å se lys i tunnelen. Jeg vil bare minne statsråden om at redaksjonssjef for program-

presentasjon i NRK, Oddvar Kirkebakk, ifølge avisa Nordlys den 3. november sier at

«forklaringen på at Østlandssendingen sendes ut til Svalbard, dels er en prioriteringssak, dels en teknisk og dels en økonomisk sak».

Med andre ord: Man har muligheter for å bøte på det problemet som jeg har tatt opp i spørsmålet. Og så er det viktig å minne statsråden om at kringkastingsavgiften flere ganger er økt med sikte på å øke distriktsfjernsyns-sendingene.

Jeg tolker statsrådets svar slik at statsråden vil forfølge denne saken og gjøre det som er nødvendig for at befolkningen på Svalbard får inn Nordnytt i fremtiden.

Statsråd Åslaug Marie Haga: Jeg er enig med representanten Korsberg i at vi må søke å tilstrebe sendinger til Svalbard som er mest mulig relevante for beboerne der. Og jeg vil bekrefte at jeg vil drøfte saken med NRK ved første naturlige anledning. Jeg vil bare legge til at vi selvsagt er nødt til å se på de kostnadsmessige sidene ved saken.

S p ø r s m å l 5 0

Grethe G. Fossum (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til kulturministeren:

«Ifølge en pressemelding ønsker Familiekanalen å sette i gang riksdekkende sendinger via NRK TO-frekvens. Kanalen skal finansieres ved reklame, ikke på vanlig måte, men som egne innslag. Reklamen skal legges inn i selve programmet, opplyses det.

Er dette i tråd med Innst. S. nr. 94 (1995-96) om tilleggskanal for NRK hvor forutsetningen for å sende på NRK TO-kanalen var at sendingen ikke var reklamefinansiert?»

Statsråd Åslaug Marie Haga: Statens medieforvaltning gav i oktober i år Familiekanalen konsesjon til å drive satellittformidlet fjernsyn. Selskapet skal benytte samme frekvens som NRK bruker til å formidle NRK TO over satellitt. Kanalen skal bare sende om formiddagen, når NRK TO ikke har sending. Kanalen kan bare mottas av husstander som har egen parabolantenne og av abonnenter i de kabelnettene som velger å distribuere kanalen.

Jeg understreker at Familiekanalen ikke skal sendes over NRK TOs lokale bakkesendere, men utelukkende over satellitt. Fjernsynskanaler som sender via satellitt, kan finansieres med reklame. Slike sendinger må følge de vanlige reglene om reklame i kringkasting. Dette innebærer at reklamen må sendes i blokker mellom programmene, og at ingen reklameinnslag kan sendes utenfor reklameblokkene.

Forutsetningen som representanten Fossum viser til, gjelder livssyns-sendinger over NRK TOs lokale bakkesendere. Ettersom de aktuelle sendingene ikke skal sendes over disse senderne, er det intet brudd på forutsetningene.

Grethe G. Fossum (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har en rekke tilleggsspørsmål, for i innstillingen fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen står det helt klart:

«Komiteen er kjent med at NRK er open for eit samarbeid med ideelle organisasjonar og lokal-TV-konsesjonærar på NRK-2 kanalen. Komiteen stør dette med den føresetnaden at sendingane ikkje er reklamefinansierte.»

Da vil jeg spørre: Har denne Familiekanalen gjort avtale med NRK TO, eller hvem har de gjort avtale med? Hvor mange seere vil de nå ved å sende over satellitt? Hvordan er det egentlig for seerne – vil de kunne skille mellom Familiekanalen og NRK TO, eller slår de på samme knappen?

Vi er enige om å verne allmennkringkasteren for reklame. Er dette i tråd med vern mot reklame i allmennkanalene?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Til spørsmålet om NRKs befattning med saken: Utgangspunktet er at Familiekanalen har leid ledig kapasitet av NRK, noe som de har anledning til i henhold til regelverket. Kanalen vil da sende på tidspunkt hvor NRK TO ikke har sendinger.

Når det gjelder NRK TOs bakkesendere, kan disse benyttes av livssynorganisasjoner og andre frivillige organisasjoner. Dette kan ikke reklamefinansieres. Når det gjelder satellittsendinger, kan disse altså reklamefinansieres, men her er det selvsagt et regelverk som må følges, og det er et regelverk som følges opp av Statens medieforvaltning. Og skulle det være brudd på det regelverket, må selvsagt Statens medieforvaltning gripe inn.

S p ø r s m å l 5 1

Grethe G. Fossum (A): Jeg tror at dette spørsmålet får bli mellom kulturministeren, presidenten og undertegnede:

«I de siste 10 årene har det vært stor økning i antall korsbåndskader, blant annet hos kvinnelige håndballspillere. Noen hevder at dette skyldes underlaget i idrettshallene, men at det finnes lite forskning på dette området.

Hva vil statsråden gjøre for at idrettsforskning, blant annet på dette området, settes i gang?»

Statsråd Åslaug Marie Haga: Kulturdepartementet er svært oppmerksom på sikkerheten for utøverne i våre idrettsanlegg. I forbindelse med spillemiddelordningen er det satt som krav at alle planer for idrettsanlegg skal gå en forhåndsgodkjenning før det kan fremmes søknad om midler. Forhåndsgodkjenningen tar utgangspunkt i idrettsfunksjonelle krav.

Departementet har i flere år deltatt i det pågående europeiske standardiseringsarbeidet for idrettsdekker.

I 1995 gav departementet ut en håndbok om golv i flerbrukshaller, og det ble utarbeidet en standard anbudsbeskrivelse. Det ble satt krav om at anbudsbeskrivelsen skal benyttes ved anskaffelse av idrettsgolv i anlegg som det skal søkes spillemidler til. Kravspesifikasjonen, som er en del av anbudsbeskrivelsen, lister opp en rekke funksjonskrav. Dette gjelder både idrettsfunksjonelle krav og tekniske krav. Spesifikasjonen ble utarbeidet i samarbeid med en egen faggruppe, hvor bl.a. Norges Håndballforbund og Norges byggforskningsinstitutt var representert.

I perioden 1989-92 gjennomførte Norges byggforskningsinstitutt en undersøkelse av friksjon mellom idrettsgolv og håndballsko i 29 flerbrukshaller i Oslo-, Bergens- og Trondheimsområdet. Prosjektet ble i hovedsak finansiert med midler fra Norges allmennvitenskapelige forskningsråd, med bl.a. Kulturdepartementet som delfinansør. Hovedresultatene av undersøkelsene kan stort sett oppsummeres som følger:

- Det er relativt liten forskjell i friksjonsverdiene mellom parkettgolv og de vanligste typer kunststoffdekker.
- Spredningen i friksjonsresultatene er minst like store for de forskjellige typer sko som mellom de forskjellige typer golv.

At skovalg har stor betydning for friksjonsforholdene, bekreftes av undersøkelser foretatt i Frankrike og et senere felles dansk/norsk forskningsprosjekt.

Departementet er innstilt på å bidra til videreføring av forskningsarbeidet på området.

Grethe G. Fossum (A): Jeg vil gjerne takke for det grundige og positive svaret.

Det vi kan være enige om, er at det oppstår mange korsbåndskader, og at dette har økt, men det kan ikke helt avkrefte at det skyldes golv og sko. Det kan nok også være andre årsaker.

Det vi vet om saken, er at flere kvinner enn menn får korsbåndskader. Det skjer oftest i kampsituasjon, og vi vet også at bare halvparten av dem som har fått korsbåndskader, kommer tilbake igjen med den samme funksjonsdyktighet som de hadde før skaden.

Innen idrett er det mye skader. Bjørn Dæhlie, Vegard Ulvang og Thomas Alsgaard har hatt ryggproblemer, og

de lærde strides om det skyldes dobbelttakene eller skøytingen. Mye av den forskningen som har foregått innen idrett, går på å bedre prestasjoner. Svært lite tror jeg går på det å hindre skader.

Mitt spørsmål er: Ønsker idrettsministeren, er lik kulturministeren, å gi midler til økt forskning på dette området?

Statsråd Åslaug Marie Haga: Representanten Fossum peker på en viktig sak. Det er helt nødvendig å øke kunnskapen hvis vi skal greie å utvikle en god idrettspolitik, en idrettspolitik som har basis i idrett for alle.

Departementet er innstilt på å bidra til at vi kan øke forskningsinnsatsen. Vi yter allerede i dag en betydelig innsats, bl.a. gjennom et større forskningsprogram i Forskningsrådet, det såkalte idrettsforskningsprogrammet, hvor vi vil bidra med 7 mill. kr i 1999. Jeg vil også nevne at vi øremerker midler til FoU i forhold til Norges Idrettsforbund. Der er situasjonen at midlene har økt noe de senere årene. Vi er nå oppe i omtrent 1 pst. av bevilgningene til NIF, og vi har en ambisjon om å øke det til 2 pst. Dette er noe vi vil komme tilbake til i idrettsmeldingen som vi skal presentere for Stortinget før jul.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 på dagens kart Ferdighandsama.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Møtet slutt kl. 15.30.
